GEMITUS COMPEDITORUM,

SIVE

TENTATIONES, QUÆ FREQUENTIUS ADORIUNTUR RELIGIOSOS, ET A PERFECTIONE IMPEDIUNT.

IN EORUMDEMMET PERSONA GEMEBUNDE propositæ & discussæ.

A

R.P.F. NICOLAO KESSLER SAC. ORD. CARTUSIANI Professo.

Editio Tertia.

Introeat in conspectu tuo gemitus compeditorum Psal. 68.

COLONIÆ

Apud HERMANNUM DEMEN sub signo Monocerotis.

Anno M.DC.LXXVII.

AD
ALMAM DEI MATREM VIRGINEM
MARIAM
AFFLICTORUM SOLATRICEM, Errantium Directricem, Nutantium Fultricem, Vacillantium Confirmatricem, Cæcorum Illuminatricem, Spe deſtitutorum Conſolatricem, Laborantium Refocillatricem, & omnium denique ad ſe Confugientium & Gementium Filiorum Adæ Præſidium, Solatium, Patronam fideliſſimam.

Anima gemens & flens in hac lacrymarum Valle ſuſpirat.

INTROEAT in conſpectu tuo Gemitus Compeditorum; *Vide Domina afflictionem tuorum, aſpice Mater in lacrymas, quas fund mus, in gemitus, quos edimus, in te reſpiciunt oculi Gementium Filiorum Adæ: audi obſecro, & exaudi Pupillorum ejulatus, produc ubera, aperi ſinum, porrige mammam, quoniam langueſcimus, deficimus, & aporiamur, non te vin-*

eat Rumina (ut fabulantium more & ore loquar) quæ gementi nato mammam porrigit, non Edusa, quæ escam ingerit, non denique celebris illa Romanorum filia, quæ Patrem in carcerem trusum, & inedia mori jussum, suismet uberibus lactabat, & lactando in vivis conservabat aliquanto tempore: Quid? audaciam excuset filialis, & fiducialis in te ô Mater affectus, si filiæ hominum proles suas, quas morti generant, tanto enutriunt impendio, ut sanguine suo in lac eliquato, potent, quoties his sugere libet, tu te vincere sines, filiorum amantissima, absit à nobis hæc blasphemia, absit, inquam, ut credamus hoc, aut dicamus unquam, quin potiùs ad Matris gremium advolemus ad Matrem & Dominam nostram, cui non deest, vel in juvando potentia, vel in volunntate propensio & propensa voluntas: Illudant licèt illusione dignissimi Athei, vel Heterodoxi sorti tuæ & funiculo hæreditatis tuæ exprobrantes & dicentes. videamus, si liberet eos de angustiis; Mariam invocant maris stellam, si luceat illis: Nos cognovimus, quoniam non deseris in finem sperantes in tuo Patrocinio, suscipe ergo Clientum vota, admitte nos in sinum tuum suavissimum, ut in eo quiescamus, & satiemur ab uberibus consolationis tuæ, hîc in valle lacrymarum, quousque manna tecum fruamur in cœlis, ubi fugit omnis dolor & Gemitus,

Amen.

PRÆ-

PRÆFATIO AD LECTOREM.

AMICE LECTOR: Amicum te compello, quia benevolum ſpero æquiboniſque interpretem. Reperies in decurſu annexum quandóq; certis Gemitibus Parergon ad Superiores, ubi ne offendas, & dicas non ultra crepidam; tuum non eſt Prælatos, & eos, qui altioris te ſunt conditionis, arguere, vel inſtruere. Id velim ſcias, me Superiores frequenter non tam Prælatos, id eſt, Ordinarios, & ordinaria poteſtate præditos, quàm delegatos, Vicarios, Priores, vel Subpriores, &c. quocunque denique inſigniantur nomine, intelligere, quos tantò una mecum adhortor confidentiùs, quantò ipſi his & ſimilibus Gemitibus anguſtiantur frequentiùs, concutiuntur validiùs à ventis & turbinibus calumniarum, detractionum, ſuſurrationum, poſiti quippe cùm ſint ad ſignum, quibus contradicitur, vel, ut alii eos nominant,

Cloacæ cùm ſint Conventualium, utpote ad quos univerſarum confluunt fæces tentationum, deponuntur ſarcinæ quærelarum, alliduntur eheu nimiùm contradictionum, contentionum, averſionum fluctus atque procellæ, non poſſunt non iſta pati & experiri. De his præmonitum te volui, ne quaſi te momum in corde reprehendas. De cætero, ſi quæ ſunt, quæ tibi videbuntur exotica, aut à Religionibus, & Religioſis perſonis aliena, Deo gratiarum actiones repende, quia fortunatiori vento navigâſti, & time. Miraberis fortaſſis, qui auſim ego generaliter de univerſis Religioſis ſcribere, & unde haurire potuerim (tacitè interrogabis) interiora eorum, id crede, quia frequenter fides non ex auditu tantùm, ſed notitia à viſu hauſta, actus enim hominis indicant, quid ſit in homine. Vale.

APPRO-

APPROBATIO.

UT Tractatus (*Gemitus Compeditorum* nominatus, à R. P. Nicolao Kesſler, Sacri Carthuſianorum Ordinis Profeſſo conſcriptus, à Theologis lectus & cenſus) in lucem prodire poſſit, utpote nec Fidei Catholicæ, nec bonis moribus adverſum quid continens, horum tenore concedimus. Auguſtæ. 29. Septemb. 1673.

CASPAR EPISCOPUS
Adramytenus Vic. Gener.

CENSURA

PRæsens liber, Gemitus Compeditorum *indigetatus, nec fidei Orthodoxæ, nec moribus repugnat, quin dignus, qui in lucem prodeat, & desiderata Approbatione gaudeat. Augustæ, die* 17*. Septemb. Anno* 1673.

Pœnitentiarius.

quòd

COM

G

Ingemiscit

v

O mea spes N

Sic potis e

Introeat

O

ctas me, ta
quisses. Qu
illachrimer,
delem? qu
dum lingua
modò, ut
sim, tanquā
sua? recor
quando ad
mellifluui JE

COMPEDITORUM
GEMITUS I.

Ingemiſcit Religioſus, quia perdidit devotionis dulcedinem.

O mea ſpes Numen quo non præſentius ægris,
Sic potis es noſtri, non memor eſſe mali?

Introeat in conſpectu tuo Gemitus Compeditorum.

O Domine, ô Bonitas! cupiditas me incendit querendi coràm te, ſed amoroſè, ſed cum filiali fiducia, ſuper modo, quo tractas me, tanquàm ſi me penitùs dereliquiſſes. Quid enim? non conquerar, non illachrimer, quia mutatus es mihi in crudelem? qui priùs liquefiebas in corde, dum lingua te protulit ore: ſed quî factum modò, ut abactus & rejectus à te totus ſim, tanquàm infans ablactatus à Matre ſua? recordor Domine dulcedinis illius, quando ad ſolam tui recordationem, aut melliflui JEſu nomen, fluebant ex oculis lachry-

lachrymæ præ amoris teneritudine. Sed heu millies nunc repeto, millies ingemino nec stilla cadit, obduratum est cor meũ intrinsecus, & factus sum quasi lapis. O si reminiscor illius temporis, quando dilatabatur cor meum eructando dulcissimum Nomen tuum, quàm crucior, quàm anhelo, quàm sitit anima mea ad te Deum fontem vivum, sed eheu nunc tædet animam vitæ meæ præ nimia cordis amaritudine, mens dejicitur, dormitatque præ tædio, quia subtraxisti te mihi Domine; recordor amodò in die malorum, dierum bonorum sed in amaritudine animæ meæ: hæc omnia cùm venerint super me, an non conquerar Domine? an non ingemiscam coràm te Deo meo, qui modò sic oblitus es mei? dereliquisti me Domine, & derelictus sum; replêsti me amaritudine, & inebriâsti me absynthio; avertisti faciem tuam à me, & ideò factus sum conturbatus; memor sum dierum antiquorũ, quando mel & lac sub lingua mea, & exultabant labia mea, cum cantabam

tibi; quia ſuper mel dulcis eras ori meo, ſed nunc quid dicam! ah in ventum loquitur, ſurdo canit, qui de te loquitur Domine, quia factus ſum ſicut homo non audiens, & cujus obduratus eſt oculus, & mens excœcata, ſuccus periit, nec eſt amplius devotio, factus ſum inſenſibilis, & velut mortuus, & quò ibo? quid dicam? deſipit oratio, meditatio eſt faſtidio & non illachrimabor, non ingemiſcam, non conquerar Domine? an tibi fortaſsè priùs devotior, & à paſſionibus liberior? tu ſcis Domine, quia plenus eram paſſionibus, & velut torrens inundans: offendentem me exacerbabam, injurianti mihi graviora rependebam, & tamen replebar admirabili tuâ dulcedine, quæ verè mihi erat ſuper aurum & topazion, & dulcis ſuper mel & favum, non me delectabat cibus corporis dum tuam dulciſſime JESU ſenſeram ſuavitatem, & dulcedinem; nunc verò cum tribulor, cùm crucior, & patior, tibiq; me totum offero, & cum lachrymis te, tuumque favorem re-

quiro, nec desit ad implendum beneplacitum tuum voluntas, immutas vultum tuum, avertis dulcissimam illam faciem tuam à me, ut non videam te; & eheu insuper operiunt me tenebræ, & caligo noctium, non ariditatis solùm, sed & mille tentationū ferè importabilium, & quousque ista? nonne aliquando respicies miserum, & intueberis opprobrium meum, judicans causam meam? perire ne me vis? fiat tua ô JESU voluntas: sed id habe, id audi, tibi pereo, si pereo, tuus enim sum ego. Interea tamen ad te sicut pullus hirundinis, sic clamabo indesinenter, si despicis, si abjicis, facturam tuam abjicis.

Responsio Christi.

Filli multò felicior fores, si absente me, si deficiente devotionis dulcedine, mihi offerres holocausta gratuita, & sacrificia laudis, nescis sanè, quid expediat tibi, mercenariorum more agis mecum: mercenarii enim ideò serviunt, ut mercedem accipiant; ita tu, quia te non statim affici

præmio

præmio pro labore cernis, in tœdium vertitur tua oratio; verumtamen filiorum mos alius est, qui ideò serviunt, ideo agunt, quod agendum, orant quod orandum, ut Patri placeant, non ut à Domino mercedem accipiant; nec mireris, me tecum, eò, quo dicis modo meliori, ut putas, anteà processisse, non id sine causa factum, sed ut te allicerem, & adducerem ad supportandum suave jugum, & ut faciliùs, ac majori cum jucunditate curreres viam mandatorum meorum, lacte enim opus habebas, quia necdum sciebas hæreditatem servorum Domini, & agendi modum, quo procedat cum filiis, amodò verò solidum te cibum sumere cupio; & tu è contra imitaris milites noviter conscriptos, qui quoadusque durat stipendium illud quod quasi gratuitò, & ad alliciendum iis datur, plenè & planè hilares sunt, gaudentque, se nomen dedisse militiæ, verùm ubi propriis coguntur militare stipendiis, pœnitere incipiunt de eo, quod nomen dederunt militiæ: Haud aliter agis

tu, sed te ego interrogo, quid si duraret illa memorata, & ad alliciendum data pecunia semper; de qua epulari, lætari, ac tripudiare possent, quos hostium illi prosternerent, quas victoriarum palmas reportarent? quas urbes oppugnarent? sanè nullas, imò ad arma tractanda inepti redderentur. Ne itaque mireris fili, quia ab initio, quando nomen dedisti militiæ, ut meo sub vexillo pugnares, contra mundum, carnem, & sanguinem dulcius tecum agebatur, sic enim fieri oportebat, ne ollas carnium præferres mannæ cœlesti, nunc verò cùm robustior factus es, & cognovisti, quis sit Dominus, & quæ ad cœlum via, minimè expedit tbi, delectari, & recreari his sensualibus suavitatibus.

Observatio ad prædicta.

UTi hodie dum pauci reperiuntur homines verè perfecti & sancti, ita paucis contingit, ut ob majorem perfectionem, & meritorum cumulum adimatur

tur devotio iſta, de qua loquimur: adeoque non eſt, cur ſe quiſquam palpet, aut blandiatur ſibi tanquam cum Sanctis viris & fœminis à DEO exerceatur pari ex cauſa, par equidem pœna eſt, ſed longè diſpar eſt cauſa; imò ordinariè jam ob ſpiritûs tepiditatem, vitæ negligentiam, & ad exteriora converſionem, perit devotionis gratia, nec eſt quòd quis objiciat, initio ſe pluribus paſſionibus fuiſſe ſubditum, ubi tamen Deus contulit eam gratiam, quâ modò caret, patet enim vel ex hoc clarè, quod plus noceat, plus ipſi diſpliceat vita curioſa, & vana, quàm paſſionibus implicita, & inquinata, maximè, ſi quis adhuc renitatur fortiter: quiſque ſe diſcutiat, qui hanc dulcedinem guſtavit in Converſionis initio, qualis tunc fuerit, quàm ſimpliciter obediens, quàm alienus à ſuſpicionibus, dumq; Deo fuerat intentus, & obedientiæ regulis, eam obtinuit gratiam. Quis verò ſit modò, conſideret, curioſa ſolùm delectant, libri non qui ſpiritum compunctionis, ſed qui ſtylum

Oratorium & Ciceronianum, aut qui hi-storias tradunt, vel conscientiæ casus nihil ad se pertinentes, aut non eo loco, tempore, & modo ad legendum concessi leguntur, in conversatione totus effusus; & quid mirum, si non remaneat succus devotionis? Cùm Deus his expellatur, talis namque, qui sine continua reflexione ad interna, ad ista externa se effundit. *Cum spiritum habeat in naribus*, fieri nequit, ut Spiritum sanctum possideat in corde, in solitudine namque sponsus loquitur ad cor sponsæ. Deinde quis obsecro, tuus mi frater, in loquendo, & agendo modus, ratio, quæ intentio? an ut DEO placeas? vel ut appareas? vide, quid respondeas, rem acu tangam, ut habearis scientificus, multumque in spiritualibus expertus, quasi nescio, quid suavitatis, vel nescio, quem excessum experiaris in tuis meditationibus, quas fortè non raro pro contemplationibus vendere non erubescis: recepisti frater, recepisti mercedem tuam, nec mereris à Deo prœmiari, gratiâ,

conso-

consolatione, & dulcedine devotionis, quam iu pasceris istis, super pauperem enim, & humilem respicit Dominus; ita, ita, si esses quasi in multis nescius, contemptor tui ipsius, ac profundam sectareris humilitatem, & filias ejus silentium, & solitudinem, fortè Dominus visitaret te, quia tunc te domi reperiret, qui modò frustra pulsat, dum tu foris ambulas per loca arida, & inaquosa. Patet ergò, quam dispar sit causa, quod tu in eadem sis pœna cum sanctis Dei viris. Hi quoad altiorem venerunt perfectionem, eò magis hâc cordis ariditate exercebantur; sed & (quod accuratè notandum, & solerter observandum) seipsis perfectiores emerserunt, non item tu, qui tepore & negligentiâ penitùs abigis Spiritum sanctum. Pudeat ergò vel in minimo gradu, nullove modo æqualem ariditatis & defectûs istius causam cum his Sanctis conferre; absit hæc à nobis præsumptio, & impudentia gravis nimis. Et sanè solent tales nonnunquam sat impudenter &

imprudenter confundere alios, qui cum dulcedine quadam & mentis jucunditate orant, tanquã minus perfectos, & qui sensuali devotione se pascant, cum ipsi imperfectissimi non attendant se obicem ponere huic gratiæ divinæ. Audiant, qui tales sunt, S. Franciscum in Regula sua, ubi monet Fratres, ne sinant extingui per otiositatem (vanitatem & ad externa effusionem) spiritum devotionis, cui debent cætera temporalia deservire. Est enim spiritus devotionis impulsus quidam Religiosus, & suavis ad colendum Deum maximè per actus eum immediatè respicientes & honorantes. Difficulter profectò quis poterit in virtutũ exercitio perdurare, qui devotione tanquàm confirmativâ unctione caruerit, inquit ille. Recogitent hi potiùs, quod S. Gregorius contra tales loquitur, qui insensibilitatem suam in interioribus, adscribunt Divinæ probationi, vel (quod pejus est, & magnæ cœcitatis indicium) majoris perfectionis signo, quasi à lacte abstracti solidus eos cibus erudiat ut

gran-

grandiores : verba ſunt Doctoris : *Per contemplationem rimari cœleſtia volumus, qui non ſolùm cordis, ſed etiam corporis cuſtodiam non habemus. Et quidè ſæpe indecentia aſpicimus, otioſa audimus, ſuperflua loquimur, ſomnum, cibum, non ad refectionẽ corporis habemus, ſed ad uſum delectationis. Itaque dum diſcutere ambigua volumus, ſuperna conſpicere, tenebras noſtras deſerere, internæ dulcedinis ſaporem guſtare, ab illius ſecreto tantò digniùs repellimur, quantò munitionis noſtræ fortitudinis negligentiùs diſſipamus; tamque nobis tantò eſt aſcendere difficiliùs, quantò ad nos ipſos relapſi, altitudinè cuſtodiæ non curavimus cordis munitiones* Negare tamen non auſim quin probationis causâ fiat, quandoq;, prout invenerit ſubjectum, aut exſtimulat, aut marceſcere facit, ſi hoc; ſignum evidens erit, vitium eſſe in homine, & tepiditatem magnam, ſi illud, ſi inquam exſtimulat, & ad altiora propellit, ſignum erit optimũ bonæ mentis, hi non paveant ad ſublationem devotionis, vel ut congruentiùs loquar, dulce-

dinis ex oratione haustæ, est Deus in Cœlo, cui deserviunt, quem si amant unicè, faciet cum tentatione proventum. D. Bonaventura *de processu Religionis*, quinque adfert puncta hujus sterilitatis, & subtractæ devotionis causas. *Prima*, inquit, *est humiliationis. 2. Purgationis, quia minus purgatus fuit, fuit minus studiosus in devotione quærenda, vel minus gratus in accepta. 3. Eruditionis, ut intelligat, non à se, suisque meritis, sed Dei gratia, & liberalitate pendere. 4. Ex indiscreto impetu & conatu, quo quasi libertas mentis obruitur, & devotio, veluti per violentam extorsionem exprimendo quæritur. 5. ratio: meritum majoris gratiæ, & gloriæ, dum desiderium non impletum affligendo purgat animam, & patientia desolationis, & humilis sufficientia mœroris, quasi lima reddit animā clariorem, & magis susceptibilem Divini splendoris.* Ita ille. Quisque tamen discutiat se, & indaget veram originem, & siquidem ex capitis debilitate legatur gemitus 6.

Refor-

Reformatio per proposita.

EIa Domine, quia mea culpa accidit, ut te tuumque favorem amiserim, ecce paratum rursus cor meum te recipere & requirere devotionem & dulcedinem, quam subtraxisti misero, non quidem propter illam, sed, ut cum illa te pariter acquiram. Erravi sicut ovis quæ periit, sed non ultrà, non ultrà ibo post concupiscentias meas, & vanitates, require servum tuum, suscipe, aspira votis, mutabor enim in virum alterum, si tua me gratia visitaveris. Respice me, suscipe me servum tuum postliminiò revertentem ad te Dominum meum, suscipe filium, sed degenerem, qui bona sua dissipavit cum helluonibus & meretricibus, suscipe sponsam, quæ facta est adultera, quia abiit post virum alterum; suscipe infidelem, qui deserens te, immolare cœpi voluntati propriæ, en! agnosco, sed resipisco, agnosco me ingratum, quia abusus sum tuâ bonitate, agnosco me non filiũ, quia Patris vocem non audivi, creaturas tibi

prætuli, vanis nugis, cibo, potu, fabulis; magis quàm tuis laudibus delectabar per ſingulos dies: ſed Domine, qui non vis perire quemquam, qui reducis velut ovem peccantem animam & tuam inclamantem opem, audi balatum oviculæ balantis, reduc ſitientem animam in cellam vinariam ut inebrier amoris poculis. En vota clientis & pupilli, quæ hodie ſtatuo ac propono.

1. In colloquiis, ſpaciamentis, aliiſque recreationibus, cor nunquam evacuabo multiloquio, maximè verborum præcipitantiâ, quin non continuò ad interius cordis habitaculum mentem reducam, tecumque loquar, te conſulam, te invocem, ut concedas per verba non abripi, non adulterari intentionem bonam, verba etiam diſcutiam, an tibi placeant.

2. Cibo & potu nunquam ita replebor, unde fiam ad orandum indiſpoſitus, & hebes.

3. Cogitationibus vanis, & inutilibus maximè ſuſpicioſis, iracundis, &c. nun-

quam inhærebo sponte, nec sinam me divelli à te, sed dum incidunt, ad te cor levabo pro auxilio, & consilio.

4. Propriam existimationem omnino declinabo semper reflectens me ad peccata, quibus te Deum meum offendi.

5. In loquendo nullum offendam exacerbando, vel indebitè meam sententiam defendendo, unde cordis perdo quietem & tranquillitatem.

6. Dum ero solus, frequenter in genua provolvar, ac stillicidium gratiæ, & devotionis à te ac matre tua, & mea, & Sanctis, petam interdiu semper, similiter semper aliquid orabo.

7. Ubi solus ero semper id agam dum oro, aut decussatis suprà pectus brachiis, vel elevatis manibus, saltem in iis, quæ liberâ devotione oravero.

8. Ad summam mei vilipensionem conabor.

9. Sensus meos, maximè oculos cautè custodiam, ne mors intret per fenestras, itaque tu Deus meus exeas à me.

10. Fre-

10. Frequenter etiam aliquid legam attentè, de inferno, & extremo judicio, qualis ibi ratio exigitur de verbis & vanis cogitationibus.

GEMITUS II.

Ingemiscit Religiosus sibi soli intendere jussus, qui tamen zelo & charitate proximi (ut ipse credit) ardens catechizare, concionari &c. mallet.

AH Domine! quid agere volebas, ad hunc me vocando locum & statum, ubi neglecto proximo vivam, qui tam severè comminaris servo abscondenti talentũ suũ? Ecce mihi talenta non desunt, quæ in proximi utilitatẽ valeam impendere, scientiam præ aliis etiam concionatoribus me habere nôsti. nec deest discretionis spiritus, & prudentia ad excipiendas Confessiones, reducendique peccatores ad viam veritatis. Nonne meliùs actum de me fuisset, majorque tibi gloria obvenisset, si ad alium me statum traxisses, ubi talentum cum lucro reportassem, & fructu multarum animarum amodò

me

me torquent, & cruciant tot Evangelicæ sententiæ timore plenæ, utpote, quòd lucerna non abscondenda sub modio, sed super candèlabrum ponenda. Et scientia abscondita, Thesaurus in visus, quæ utilitas in utrisque? Ah si ii, qui ad justitiam erudiunt multos, fulgebunt sicut stellæ in firmamento in perpetuas æternitates? de me quid fiet, qui hîc sedeo deses & piger, qui vel unius author sum salutis? reminiscor zelum Pauli, qui anathema cupiebat esse pro salute Fratrum, & confundor; S. Xaverii ardorem, dum considero pariter contabesco, credit India Christo, China constans tot millionibus hominum redit ad fidem orthodoxam prædicantibus Viris Apostolicis; ego inutilis & iners in claustro, in cella hæreo, tanquam qui fruges consumere nat⁹, nec ad me pertineret salus aliorum, si nullum Omnipotenti Deo tale sacrificium (teste D. Gregorio Hom. 12. in Ezech.) quale est zelus animarum, ut quid modò prohibeor.

Respon-

Responsio Christi.

FIli non te decipiant Exempla virorum zelo fulgentium, longè nimis ab eorum distas vita & moribus, gravis hic error, & multorum fuit, eòque major, quo sub pietatis prætextu fallit insequentem, ducitque Religiosum boni specie ad inobedientiam, impatientiam, & murmur execrandum, dum exequi nititur, quæ instituti non sunt vel non vocatur, ut Aaron, munus sibi assumens, quo & indignus ineptus & inutilis est; neque enim semper bona, estò bona sint, ideo quia bona sunt, amplectenda sunt. Attende D. Bernardum dicentem, quòd nullus salutem proximi debet quærere in salutis propriæ detrimentum. Noli nimis justus esse, sufficit tibi, si diligis proximum tuum sicut te ipsum. Considerandus est finis, ad quem vocatus es, à quo aberrâsse, ab omnibus aberrâsse est, finis tuus saltem intermedius obedientia est, finis tuus humilitas est, quem teipsum facis?

Ego

Ego triginta tribus annis me paravi ad tale opus, ad quod tamen missus eram ipsa sapientia, tu te intrudere audebis ad opus ad quod non mitteris? Gravis sanè error, & ab ambitione procedens, lapsuique vicinissimus, Expediret tibi multò magis ad omnia ineptum te credere, latere velle, & infirmum agnoscere, ut fortis existas, quàm ut fortis videri velis ut infirmus emergas; in præcipitiũ pedẽ porrigit, qui mensurarum suarum limitem non attendit, ostentationis notam qui se ingerit, ad quod non mittitur. Desistes à malo, si sapis, si periculum attendis! ô quàm satiùs multis fuisset sibi invigilâsse, quàm proximo verbum salutis cum detrimento suæ salutis prædicasse. Magna requiritur perfectio, in omnibus quærere Dei, non suam gloriam, multi multa dicunt, multum adhibent laboris, ut corda moveant, ut inflamment animos, sed an pura sit intentio, & finis operis sit purus, dabit tempus, ubi apparebit opus uniuscujusque, quando Judex revelabit absćondita

ſcondita tenebrarum, & manifeſtabit conſilia cordium, multi multùm agunt, multa legunt, ſudant & algent, nec ob finem alium, quàm ut publicè proponant ad bonum plurimos inducant. Bonus finis, ſi non contaminatur, vel aurâ populari, hominumque applauſu vanâve, vel complacentiâ, vel gloriâ captandâ.

Viden' fili, quanta perfectio ad opus tam arduum requiratur, deciperis ſanè, deciperis, multùm enim adhuc deeſt tibi tu quidem de te ipſo teſtimonium dicis, ſed teſtimonium tuum non eſt verum, altiora te ſapis meæque providentiæ, & ordinationi præjudicas, ſcio ego quid obſit tibi, quid ovibus meis proſit; plures hoc tempore reperies longè maioribus donis, & ſapientiâ prædicatos, quam tu; nec tamen eò dementiæ deveniunt, ut ſe credant ad tam tremenda munia aptos, an neſcis, quia ars artium eſt regimen animarum; conſultum tibi volo, ut ceſſes ab hac ſtultitia.

Et quid eſt, quod aliis prælucere velis verbis

verbis, qui cum tuis domesticis, quibuscum vivis, non sine scandalo agis, & malo exemplo? habe ergò priùs zelum super teipsum, & ita vive cum tuis, ut exemplo sis, & bonus odor in loco ad quem te vocavi.

Ecce fili cernis, quot hodie Ecclesia habeat Apostatas, & à fide & à Religionibus quibus hæc, quam tu affectas charitas & animarum cura fuit in ruinam in scandalum, qui si (ut suprà dixi) latitâssent in abditis, ac suæ soli saluti prospexissent, in tantam criminum ac vitiorum abyssum nunquam devenissent, in quam eos vertiginem mentis elatio & magna sui existimatio egit præcipites.

Observatio.

OBservandum hîc, tentationem istã non rarò post professionem oriri, ubi diabolus quosdam ad angustias redigere nititur, quasi in aliâ vocatione, & Religione plûs proficere, aut majora ad Dei gloriã præstare potuissent, ac proinde hãc

vocationem non fuisse veram, nec à Deo inspiratam, sed casu tantùm & fortuitò sibi placuisse statum & Ordinem, in quo vivit, nec Deo inspirante illuc venisse, hâc utitur technâ dæmon, ita ut ubi quis cedit vel modicum, plurimùm impeditur in spiritualibus. De hac re legi poterit Lancicius Tom. 2. ubi probat, qualiter in quacunque Religione salvari possit homo, etiamsi vocatus v.g. ad Franciscanum, iret ad Dominicanum, non ageret contra vocationem, eò quòd adhuc sit status Religiosus, & regularis. Et notandum juxta S. Thereſiam, quòd tales homines, qui nutant in vocatione sua, quàm diu agitantur, inutiles sint ad quæcunque officia, quod ipsa probat experientia, quia nihil præstant boni præpediti suis phantasiis & stultis timoribus.

Sed dicis, qui hisce cogitationibus vexaris, utilis libenter essem Ecclesiæ per Conciones, Confessionum auditiones, &c. bona est intentio, sed falleris in imaginatione, aperta est enim hæc tua superbia,

bia, cùm putes te ad talia idoneum; abjice igitur tales inanes, & stultas cogitationes, & in ea vocatione, quâ vocatus es mane; vel, si non scis, & dubitas, an verè vocatus sis, crede eo ipso, quod sis ligatus, & habeas bonam intentionem & voluntatem serviendi Deo, illumque laudandi, esse Dei vocationem, & voluntatem, firmiterque crede Deum sic disposuisse qui meliùs novit qualis futur⁹ esses, vel fuisses si ad alium statum venisses, vive ut Benedictinus, ut Carthusianus &c. & eris tutus, ambula cum Deo, & esto perfectus, secundùm Statuta, vel Regulam vive faciens judicium & justitiam, de reliquo crede te Deo, qui nullum vult damnari, sed omnes ad agnitionem sui venire; siquidem impossibile est, viventem juxta Regulam sui Ordinis damnationis periculo subesse. Et esto; ponatur, mi frater, te qualitatibus & donis, quibus proximum lucrari posses, ornatum, anne ideò culpandus Deus, qui omnia prævidet & omnia scit antequam fiant, quòd te ad

solitudi-

solitudinem, vel ad statum, ubi prædicare, &c. non cōceditur, ire permiserit, imò studio te abstraxerit à salute proximi, & illuc te perduxerit ubi tibi intendas, damnandus alioquin (quod eheu plurimis evenire solet) si te proximo aptasset. Sed magnam, inquis apud Deum meretur gratiam, & in cœlo gloriam, qui plures ad fidem revocat, in fide firmat, ignorantes erudit, &c. Cùm scriptum sit, *qui erudiunt multos, fulgebunt sicut stellæ in perpetuas æternitates.*

Non nego. Sed scriptum est etiam: *quid prodest homini, si lucretur universum mundum; animæ verò suæ detrimentum faciat*, quod sæpe Deus prævidet, sicque secundùm infinitam bonitatem, & inscrutabilem præscientiam suam plures ad solitariam vitam vocat, non habito respectu scientiæ & doctrinæ, quam tu & cæteri vos habere putatis, damnandi alioquin si proximo intenderetis.

Certe negari nequit, quòd viri multi iique doctissimi & sanctissimi, quorum indignus

indignus ego ſum nominare nomina, vel inſiſtere veſtigiis, ad Eremum Deo vocante ſeceſſerunt, idq; tunc etiam, quando nequaquam tanta copia erat operariorum in vinea Domini qualis modò eſt.

Attende hîc S. Joannem Baptiſtam, Hieronymum, Antonium, Hilarionem & plures alios, imò plures Eccleſiæ Doctores, ex Latinis & Græcis, quorum doctrinam, & ſanctitatem mundus ſtupet, & veneratur, qui ſibimet intenti, Deo placuerũt; Et quis iſtos reprehendere audeat, vel condemnare? re igitur bene inſpectâ ordinariè in ejuſmodi tentatis, & zelus eſt falſus, & ſubeſt titillatio honoris, & exiſtimationis, quia ſi zelus foret genuinus & Divinus, non deſtitueretur Comitibus neceſſariis, Charirate Dei, humilitate, & obedientiâ: Credunt ſe ſcire aliquid, cùm eos non oporteat ſcire, niſi Chriſtum, & hunc Crucifixum. Id eſt injuriis & humiliationibus gaudentem. Credo certè Thomæ Kempenſi *quòd non quæret Deus quid legiſti* (addo *quid docuiſti*; *ſed quid boni egiſti*,

Si igitur cum scrupulo res agitur, uti non rarò est, cogitãda illis erunt exempla tot Sanctorũ in desertis viventium, item quòd valet oratio justi assidua multùm imò plùs mille concionibus, orationis fervore destitutis. Audiant de re hac loquentem Seraphicum illum Patrem in spec. vitæ, qui ait: *Quos alii credunt per suam sententiam, & prædicationem ædificari, & ad pœnitentiam converti, Dominus per Orationes & lachrymas humilium, & simplicium Fratrum ædificat, & convertit, licèt plerumquè ipsi hoc nesciant, ne scilicet inde superbiant. Isti sunt Fratres, qui in locis desertis, & remotis latitant, ut meliùs vacent orationi, & meditationi, sua aliorumque peccata deplorantes, humiliter & simpliciter conversantes, quorum sanctitas Deo cognita, ac sæcularibus est ignota,* &c Hæc ille.

An igitur Ordo Carthusianus, quem Ecclesia approbavit, tot summi Pontifices comendârunt, ideo reprehendendus, quòd solitarius, quòd proximo, quòd Ecclesiæ minùs sit utilis? legatur hîc noster

ster

ster Surius in vita S.P.N. Brunonis.

Graviter hic hallucinantur, qui nescio, quid somniantes dicere non erubescant, Ordinem Carthusianum otiosum esse, nullumque vel proximo, vel Ecclesiæ fructum afferre, ac proinde non rarò bonos adolescentes, qui aliquo pollent ingeniolo, solicitudinémque eligere parant, avocare solent, persuadentes abscondi talenta, gravèmque hinc aliquando reddendam rationem, ideoque aliter, & meliùs sibi consultum velint. Sed dic mihi, quisquis es, ô bone vir, te nunc alloquor, unde scis, quòd istud talentum, quod talis habere videtur, ipsi futurum sit ad animæ salutem & proximorũ utilitatem, ad majorem denique Dei gloriam? O! quot recole, obsecro, quot alienæ saluti intenti semet neglexerũt dum scientiâ inflati vanamq; captantes auram hominum linguis & laudib⁹ abstracti, ad hæreticos transierunt, suâ q; doctrinâ abutentes, non Dei, sed diaboli voluntati obsecuti, propriam alio-

aliorúmque perditionem aſſecuti perierunt, nunquam perituri forte, ſi ſibi intendiſſent in ſolitudine? Hæc recole, Deumque vocantem ne ſpernas, non obſiſte, ne retrahe, ſed manum ejus ducentem ad tutiora, ſuſpice, & venerare, judicia enim Dei abyſſus multa nimis. Et qui vocat, prævidet, & novit. Cur huc & non illuc ducat. Non enim temerariis agitur motibus vita noſtra, ſed Deo diſponente, teſte fide noſtrâ gubernatur. Is vocat, is gratiam perſeverandi tribuit, is ſuum honorem procurare poterit æquè in hoc, quam in illo ſtatu. Neque ullum unquam damnatum hac de cauſa reperient, ſiquidem non deſunt Deo plures alii, quos mittat in meſſem ſuã, plures econtra periiſſe hoc ductos zelo inordinato nimis, prôh dolor, quàm manifeſtum eſt. Sic refert Petrus Ribadineira Soc. JESU in Dialogis ſuis de Religioſo quodam tragœdiã hanc rem noſtram inſigniter ſtabilientẽ, qui optimo, ut illi videtur, zelo ductus flexibilibus, conſtantibuſq; precibus ex-

torsit missionem ad convertendos Mauros in Affricam obtinuit, ægrè quidem, sed tamen absolutè dimissus fortiter se gessit ab initio, strenuè certavit contra dæmonum insultus, quousq; captus, tentatus, tortus, pœnarum acerbitate superatus, negavit Deū & fidem. Quod dum incidenter infero, recolens me sic legisse aliquando; nunc reperio in Apophtegmatibus Adriani Lyræi lib. 2. Apoph. decimo quarto; ex quo proinde transcriptum tibi communico mi Lector.

Fuit à paucis retrò annis Religiosus quidam flagrantissimo conversionis infidelium zelo incensus, solitus identidem Evangelicos Hispaniæ operarios verbis acribus perstringere, quod cùm præ oculis haberent indies Affricam Maurorum legibus pollutam sordibus ad stuporem infectam, ne quidquam tamen in istuc se conferrent, nec fretum trajicerent pereuntibus opem allaturi. Hæc ille diurnis nocturnisq; horis meditans, igne zeli sui assiduè torrebatur: Cùm die quadam ante sacro-

se sacrorum Antistitem se stitit, rogans obnixè, ut sibi magni loco beneficii munus hoc committatur: Antistes rei gravitate plenaque periculis alea prudenter expensa, abnuere visus hominem ad orationem à se dimisit, non aquievit tamen, sed denuò reversus, & majoribus verborum phaleris ac precum tormentis Antistitem aggressus tantùm effecit, ut vel invitus facultatẽ concesserit, non quòd sic rebus istius expedire judicaret; sed ne ulteriori repulsa homo nimiùm affligeretur. In Africam itaque trajiciens ad Portum Arrachianum appulit, unde Bocanum Mauritaniæ Tingitanæ Urbẽ Mareucos Hispani appellãt, incolæ, Maroco; secundo cursu digressus mox rectè Evangelii librum expandere cœpit. Cùm ecce primâ suâ ad populum allocutione acriter in Maurorum sectam invectus, multis convitiis, ac sannis non segniter in gentis deliria congestis, fustibus alapisq; malè mulctatus in fœdum carcerem conjicitur, infestâ fame nec minùs pestilentibus aquis enecandus;

cujus

cujus tormenti, atq; miseriæ finem, cùm præter unam, eamq; tristissimam mortem nullum nec consequi, nec sperare quidem posse videretur; nefarium admodùm cum Mauris inire fœdus decrevit: hic illi orthodoxæ fidei divortium ad cætera omnia surdi misero proponere, Christũ abjuret, Machometum admittat, ejusq; ritibus ac legibus initietur, quas ante tot injuriis affectas violârat, exposcere. Acquiescit infœlix, Catholicam fidem ejurat, ac vehementi pavore conterritus Machometo Sacramentum dicit. Nec mirum, non enim cœlesti illo robore, ac virtute ex alto induebatur, quibus assolet Deus illos communire, quos ipse ad hujusmodi certamina ac luctas benignè emittit.

Hâc itaque lege vinculis custodiâque egressus præputio minuitur, variisque Maurorum ritibus suo ordine expletis, quantùm anteà scomatum, ac convitiorũ in Machometanam sectam effuderat, tantùm in Christi legem projecit. Aquiescere his sanè potuisset infrænis Mau-

rorum sævitia; sed finem nullum invenit, donec altiori metu Christianos perculsuri, ne quid simile in gentem suam, Prophetamq; committere aliquando, attentarevè auderet, hominem publicè accusatum, damnatumque altissimis ignibus absumpserunt, animâ pariter ac corpore miserrimum longè hominem perdentes, unum hoc pro multis sufficiat; (nec opus est plures recensere prudenti & cordato) qui ducti quandoq; hoc zelo suis viribus plùs æquo confisi; turpissimè ab hæreticis circumventi colliquescebãt, qui priùs solidi ut rupes petrarum videbantur. Legatur S. Bonaventura in Stimulo Amoris p.2. cap.12. quænam requiratur perfectio, ut hoc quis audeat appetere? ubi notat frequenter contingere propriam negligi, & suffocari salutem, per curam salutis alienæ. Fœlix ille, sed quis ille? quam pauci illi, qui ad hoc munus vocati, cum Dei voluntate suam habent unitam, purèque Dei, non suam quærunt in omnibus gloriã? quàm bene Hieronymus Epist.66.

Non

Non ambimus, inquit, *sacerdotium, qui latemus in cellis, & quorum officium est non docere, sed lugere.*

Claudo cum Synesio Episcopo: *Non condemno illos, qui in rerum negotiis versantur, sed ignarus meipsum vix in theatrum pervenire, admiror eos, qui utrumq; possunt, mea facultas non est duobus Dominis servire; si enim sunt aliqui, qui neque à conscientia læduntur, poterunt sanè, & Sacerdotio fungi, & civitatum præfecti esse. Radius solis etsi cum stercore conversatur, purus manet, & non coinquinatur; ego vero, si idem hoc fecero, fontibus & mari opus habeo.* Synesius Episc. Epist. 96. Synesii mens circa vitam mixtam apud Baronium T. V. fol. 410. col. 2.

Reformatio per proposita.

I.

HAbebo primò zelum super meipsum, ut me exhibeam exemplarem, & ut meo exemplo fiant alii probiores, & disciplina regularis conservetur; quia ad

ad hoc fortè ſum vocatus Et. væ mihi, ſi hoc talentum abſcondam, vel (quod Deus avertat) malo meo exemplo ad malum alios inducam.

2. Frequenter meditabor mirabilem Dei providentiam, & præſcientiam rerum omnium futurarum.

3. Nequaquam loquar de tentatione hac coram aliis, ne ſimpliciter gradientes ſcandalizem & in eorum mentibus intentionẽ bonam, quietem & pacem enervẽ.

4. Ne interiùs tentationi huic unquam acquieſcam, vel intendam ullo modo tanquam directè voluntati divinæ contrariæ.

5. Solitudinem amabo, in ea mihi intendens pro univerſali Eccleſia, & iis, qui officium prædicandi &c. exercent, orabo, ut per eos Deus efficiat, quatenus omnes ad agnitionem ſui veniant.

GEMITUS III.

Quòd tribulationibus fortiter exagitetur.

HEu mihi! Dilecte mi, dilecte votorum meorum, annè colluvies factus ſum

ſum ærumnarum ? quò abjiſti dilecte mi, quò declinâſti ? poſuiſti ô Domine tenebras latibulum tuum ! ô Deus abſconditus & Salvator ſalva me ! reſpice me. Revertere ô Bonitas ! ſimilis eſto Dilecte mi capreæ, hinnulóque cervorum. Paratum cor meum Deus, paratum cor meum, perſiſtam ſub Cruce, donec aſpiret dies, & inclinentur umbræ, perſiſtam ad radices montis myrrhæ & collis thuris; ſed uſquequo Domine; uſquequo obliviſcêris me in finem ? anxior dum crucior, quia vereor caſum ; imperfectum meum viderunt oculi tui, quia ſuccumbo ſub onere, ſub pondere tribulationū ! en ut jumentū factus ſum apud te, vix reſpiro ſub faſce, quia premor : ſiccine me deſeris, qui te requiro indeſinenter ? & ſiquidem omnes in libro tuo ſcribētur, qui faciunt voluntatem, ut quid deficio, dum vexor, dum angor ? Ah quando reſpicies humilitatem ſervi tui, quia humiliatus ſum nimis ? rugiens à gemitu cordis mei : Ecce Domine pugno, & eminus &

cominus desæviunt intus, impugnant foris, intus tenebræ, & caligo noctium, foris pugnæ, linguæq; mordaces, & ubi es, ô Deus Sol gratiæ, illuminans omnem hominem? ſiccine abjicior? tanquam mortuus à corde? Ah! quando reſpicies? quando reſtitues animam meam in gradum priſtinum?

Siccine inacceſſos te fruſtra quæro per agros,
Perditus heu! dixi ſiccine ſponſe lates?
Credideram fictamque fugam, fictumque receſſum.
Iram namque docet fingere cautus amor.
At geritur video res ſeriò: ſæpe revertar
Dixiſti fugiens: attamen uſque lates.
Vſque lates nec te, mea multa pericula tangunt.
Nec ſaltem oſtendis, quo teneare loco.
Ah! oſtende, precor mea ſpes, mea ſola voluptas,
Quæ Regio invideat, te mihi quodve nemus.

Suſcita de terra inopem, & de ſtercore erige pauperem, ſubleva premens aguſtiarum pondus, ſubmove molē tentationū, ne ſuccumbam victima; ſalvum me fac Domine,

Domine, & ſalvus ero, coram te mea eſt ſanitas, & infirmitas; & quare faciem tuam avertis, obliviſceris inopiæ noſtræ: ô gaudium meum, per quod gaudeo, quamdiu jactabor in fluctibus? Ad te Domine clamavi, an non exaudies, eruens me de profundo aquarum multarũ, de lacu miſeriæ, & de luto fæcis? tu Dominaris poteſtati maris, motum autem fluctuum ejus tu mitigas Domine, ne me demergat tempeſtas aquæ, neque abſorbeat me profundum, eſto mihi in Deum protectorem, & in domum refugii, ut ſalvum me facias, vel certè perfice greſſus meos in ſemitis tuis, ut non moveantur veſtigia mea, pone pedes meos, quaſi cervorum, ne cadam dum deſpito.

Reſpondet Chriſtus
Ingemiſcenti præ anguſtiis.

IGnoſcendum tibi foret, fili, ſi mei careres notitia, verumtamen cùm ſcias, me æquum tui & omnium amantem, inexcuſabilis es, nec enim te latet, hanc unam &

ſolam fuiſſe viam, quâ duxi amicos meos. Conſidera Sanctos meos quotquot numerare poteris, ſique aliud in eis inveneris quàm tribulationes, quàm crucem, ingemiſce. Credis utiq; quod quem amo, caſtigo, quod regnum cœlorum vim patitur, quod ſic me oportuit intrare in gloriam meam; & tu intrare cupis per aliam gloriã non tuã? Elige potiùs cum Catharina Senenſi ſpineã, ut tantò ſis de cœlo ſecurior, quantò mihi conformior; quid refugis Crucem, quam volens, nolens portare cogeris? gratias mihi habere deberes, dum tibi patiendi materiam ſubmitto, ut damnationem evadas quid non optabis in morte? Certè pertuliſſe multa pro nomine meo pro peccatis tuis, ad diluendas peccatorum maculas, ad amovendam de culpis pœnam; ad acquirendam veniam & gratiam, & promendam gloriam, tunc exultabit magis caro afflicta, quàm in delitiis nutrita, eligere oportet magis tribulationes, quàm divinas revelationes, quia tutior es ab illis, quàm cum iſtis: plus erudiunt

rudiunt flagella, quàm bonorum affluentia, quæ nocent, docent: crede firmiter verissimum esse, quod

Quisquis expers, & pœnarum,
Hac in valle lachrymarum,
Ubi Cruce vivitur.
Ignorat, quid sit bonum,
Et amoris nescit donum,
Nec gustum assequitur,
Nam aggesta vis dolorum,
Est caracter amatorum,
Cùm premit, imprimitur.

Pro magno ergò æstimandæ sunt tribulationes, utpote à Patre pientissimo submissæ velut arrha salutis, & pignus amoris, quia corripit, & castigat filium, quem amat, ne pro cœlo amet stabulum, pro siliquis manna Cœlitûm, & sordes postponat æternis deliciis. Hoc agnoscendum tibi erit, & tollerandum æquanimiter & generosè; justus enim in adversis probari se recognoscit, non dejici. Viri Sancti plus reformidant prospera, quàm

adversa, quia servos Dei illa dejiciunt, hæc autem erudiunt, vide modò, quid eligas, vel hic mala pati & in æternum præmiari, vel cum mundi amatoribus hic abundare, & mundi spurcitiis saginari, & post hæc æternaliter damnari & cruciari.

Observatio ad prædicta.

OMnes penè libri pleni sunt motivis & stimulis ad tolerandum adversa undecunque provenientia, hinc remitto eum, qui tribulationes patitur, ad R. P. Ludov. Blosium, aliosq; innumeros, maximè verò ad sacram Scripturam, quæ plena est Sanctis hominibus, qui omnes mare hoc transierunt, & per multas tribulationes evaserunt è mundi turbulentiis ad tranquillitatem æternam. Id semper attendendum, quod fieri frequenter assolet, ut non sibi subrepi sinat, qui tribulationes patitur, illud tritum: libenter aliam ferrem crucem, sed hæc intollerabilis, hæc mihi nociva, aliam etiam graviorem majori cum fructu merito, & profectu suppor-

ſupportarem aliis in hoc N. ſum moleſtus, & ſimilia, quæ omnia amor proprius effingit; tuum eſt, mi Frater, credere omnes ita circa tuam infirmitatem voluntati Dei acquieſcentes, ut libenter faciant, dummodò tu in te humilis, & reſignatus ſis. Novit Deus, & prævidit ab æterno tibi hoc eventurum, quia malum non eſt in civitate quod non fecit Dominus dempto ſemper malo peccati ſolùm; tibi incumbit ut voluntatem Dei exquiras in iſtis; hâc cognitâ, tua ſemper erit patientia ſine murmure, ſine inquietudine, vel revelatione pro relevatione: quæ ſi obſervaveris, faciet Deus cum tentatione, & infirmitate proventum. Quiſquis ergò ſic premitur, legat frequenter Exempla Sanctorum, qui per multas tentationes & tribulationes introierunt in gloriam Dei.

Item pœnas inferni recogitet quas meruit, & erunt omnia tolerabiliora. Legendus liber aureus, qui inſcribitur ærumnæ Chriſti R. P. Thomæ de JESU Ord. S. Aug.

S. Aug. & specialiùs instructionem præfixam, & septem illa puncta, quorum ultimum hoc est:

Duo semper habeat in recenti memoria (qui tribulatur) unum pro solatio in laboribus ac tentationibus, quod scilicet eas Deus non mittat, nisi magno cum moderamine, non plus imponendo nobis quàm sustinere possimus, cum gratia à se donata, &c. unde non oportet nos esse ignavos, sed fortiter decertare cum fiducia.

Alterum est, ut meminerimus ubique Dei præsentis, præsertim inter homines, & negotia apta ad mentem distrahendam; ubique retinendo reverentiam Domini nos aspicientis, & operantis nobiscum. Quod fiet, ut habeat semper apertam portam, ad introducendos nos in cellam vinariam, ut dispulsâ caligine, ostendat nobis faciem suam, &c. En dicta PP. de materia præsenti.

Intelligat homo medicum Deum, & tribulationem medicamentum esse ad salutem

lutem, non pœnam ad damnationem; ſub medicamento poſito ureris, ſecaris, clamas, non audit Medicus ad voluntatem, ſed audit ad ſanitatem. *Auguſt.*

Qui futuræ vitæ præmia diligenter recogitat, præſentis vitæ mala æquanimiter portat. *Iſidor.*

Conſideratio prœmii minuit vim flagelli. *Greg.*

Tunc juſtis gaudia diſponuntur æterna, cùm in præſenti probantur tribulatione.

Nullus ſervus Chriſti ſine tribulatione eſt, ſi putas te non habere perſecutiones, nondum cœpiſti eſſe Chriſtianus, multò minùs Religioſus. *Auguſt.*

Boni laborant, quia flagellantur ut filii, mali exultant, quia damnantur ut alieni. *Iſidorus.*

Qui benignè hominem condidit, nequaquam injuſtè cruciari permittit.

Afflicti terrena perdimus, ſed afflictionem humiliter ſuſtinentes cœleſtia multiplicamus. *Gregor.*

In hoc mundo quasi in campo certaminis positi sumus, & qui hîc dolores, aut plagas, aut tribulationes non susceperit, in futuro inglorius apparebit. *Beda.*

Ne indignemini, si mali in hoc mundo florent, & vos patimini, quia non est Christianæ Religionis in mundo exultari, sed deprimi; mali nihil habent in Cœlo, vos nihil in mundo, sed spe illius boni, ad quod tenditis; quidquid in via contigerit, gaudere debetis. *Beda.*

Deus temporaliter punit, ut ardores æternitatis pœna redimat temporalis.

Maximum est remedium interioris hominis, si area mundi variis passionum flagellis trituretur exterior. *Pet. Chrysol.*

Omnis cordis aut corporis afflictio citra meritum & fructum salutis est sine patientiæ condimento. Parva tolleramus, si recordemur, quid biberit ad patibulum, qui nos invitat ad Cœlum. *Cass.*

Hostis noster, quantò magis sibi rebellari conspicit, tantò ampliùs expugnare contendit, vos autem pulsare negligit,

quos

quos quieto jure ſe poſſidere ſentit, fugientem à ſe, diabolus proſequitur.

Plus animum purgant mala tribulationis, quæ pro amore Dei patienter tollerantur, quàm opera bona, quæ nunc in hoc mundo ſpontè patrantur. *Trith.*

Sicut oliva & uva, priuſquam ad uſum valent humanum, primò debent intorculari: ita debet homo perſecutionem pati, priuſquam idoneus ſit ad regnum cœlorum. *Auguſt.*

Nemo eſt noſtrûm, qui purgatione non indigeat, nemo qui non quotidiè peccet, ſi ergò propriam ſalutem diligimus, ſi remitti nobis noſtra debita, & purgari ab omni cordis macula flagitamus, patienter ſuſtineamus, quidquid adverſi nobis acciderit. *Iſid.*

Quantò in hac peregrinatione noſtra jam perſecutionibus, laboribus, & tribulationibus fuerimus afflicti, tantò in futura remuneratione juſtorum Deo largiente maxima præmia conſequimur. *Iſid.*

Nunquam deeſſe poteſt tribulatio perſecutio-

ſecutionis, ſi nunquam deſit obſervantia pietatis, omnes enim qui piè vivere volunt in Chriſto, perſecutionem patientur: militia enim eſt vita hominis ſuper terram.

Graviore triſtitiâ ob res adverſas ſi laborare te ſenſeris, ora inſtanter Deum, tibi ſanè adfuturum.

Mali grati non ſunt in hoc mundo, neque nihil boni agit de illis Deus; omnis enim malus, aut ideo vivit ut corrigatur, aut ut per illum bonus exerceatur.

Adverſitas & tribulatio modicum eſt pretium, quo delicta maxima diſſolvuntur.

Plus placatur Deus afflictione levi præſentis vitæ, propter ipſum vel ultrò ſuſcepta, vel patienter admiſſa, quàm magnæ pœnæ futuræ, utpote plus neceſſitatis habente, quàm voluntatis, & hinc habes magis occaſionem lætitiæ, quàm turbationis.

Nequaquam eſt modeſti animi, ſe prorsùs credere innocentem, nec quicquam admiſiſſe præſenti calamitate dignum. Di-

cendum

cendum magis, non secundùm peccata nostra fecit nobis, &c.

In re propria ne simus judices, quia hujusmodi judicium est suspectissimum.

Aut sanctus es, & probaris, aut peccator, & injustè conquereris, minora sustinens, quàm merearis.

Consoletur te similitudo cum Christo, qui mortem sustinuit, & quidem Crucis. Reficiat te, si innocens es conscientiæ bonæ testimonium.

Illi irascitur Deus, quem peccatorem non flagellat, nam quem flagellando in præsenti non emendat, in futuro æternaliter condemnat.

Quantò plus hîc tormenti, tantò plus illic erit gloriæ.

Ignis aurum probat, miseria fortes viros; militares viri gloriantur vulneribus, Gubernatores in tempestate, in acie militem intelliges. *Isid.*

Tanta est gloria, quam exspecto, ut omnis me pœna delectet, omnis morbus, hu-

milia-

miliatio omnis, persecutio omnis, mortificatio omnis. *S. Franc.*

Quemcunque Deus potioribus donis exornare sublimiterque transformare decrevit, eum non molliter, & blandè lavare, sed totum in mare amaritudinis immergere consuevit. *Blosius.*

Si exceptus es à passione flagellorum, exceptus es à numero filiorum. *August.*

Reformatio per proposita.

1. FRequenter legam de his, quæ ponuntur in observatione ista.

2. Dum tribulor, dum crucior, dum tonant contumeliæ, dum fiunt injuriæ, identidem levabo me super me per pias aspirationes.

3. Frequenter recogitabo ærumnas Christi & Sanctorum.

4. De cœlesti gloria, & è contra de pœnis infernalibus semper aliquid legam, cujus memoriâ mihi dulcescant tribulationes & adversitates temporales.

5. Nunquam malum pro malo reddam.

De his singulis in specie in sequentibus.

GEMI-

GEMITUS IV.

Ingemiſcit Anima vexata & ſatigata impugnationibus contra fidem orthodoxam.

AH! Deus veritas infallibilis, & falli, & fallere neſcia, unde mihi hoc, quod adeò induruerit cor meum in credendis iis, quæ revelâſti, quæve credit, & credenda præcipit Eccleſia? Credo Domine, ſed contrarium mens ſuggerit, dum dubium ingerit; adjuva Domine, adjuva incredulitatem meam, da cor docibile, & flexibile, ſi tu Deus meus, ſi Sponſa tua Eccleſia veritatis eſt columna, quid crucior, dum abripior ad vana, ad fatua? nunc credens firmiter, nunc hæſitans turpiter, an hoc illudve verum ſit, quod verum eſſe credi vult, S. Mater Eccleſia fa lli neſcia, quia à te inſpirata. Ah! væ cœcitati meæ! væ miſero? quis illuminabit tenebras meas? quis nubem falſitatis repellet à corde, ut videre valeam Solem juſtitiæ, & Lumen veritatis? Quis involutum tenebris, filiumque tenebrarum illuminabit? Ah! quan-

quando fiet lux, quando discedet nubes tenebrosa, quæ operit oculos meos? Ah Domine Deus, educ me de tenebris & umbra mortis; mors mihi est cor durum & incredulum. Ah! quando orietur lux habitanti in tenebris & umbra mortis? perdidi eheu drachmam quam possederam, fidem veram, fidem inconcussam perdidi, dum nutare cœpi factus instabilis & imbecillis: O Veritas æterna! & falli & fallere nescia, tibi suspiro die ac nocte, pelle tenebras, infunde lucem, ut videam ubi ambulem, quoniam turbatum est cor meum, & dereliquit me virtus mea, & lumen oculorum meorum, & ipsum non est mecum; cur faciem tuam abscondis, oblivisceris inopiæ & tribulationis meæ? an arbitraris me inimicum tuum? siccine projectus sum à facie oculorum tuorum, ut quasi in tenebris oberrans, à veritate, à fide & quò me vertam, nesciam? Placare Domine, & respice, quia unicus & pauper sum ego; non avertas faciem tuam à me; tibi enim dixit cor meum, exqui-

exquirit te facies mea, faciem tuam Domine requiram.

Respondet Christus
Titubanti & afflicto.

Filli, tibi dictum crede illud Evangelii, *quomodo vos credere potestis, qui gloriam ab invicem quæritis*; penetret hæc sententia mentem tuam; est enim hæc tentatio non rarò non tam punitio, quàm monitio, ut se talis reducat, inque se ducat spiritum humilitatis, cujus leges sunt non altum sapere, sed timere, non altiora se quærere, sed simpliciter acquiescere omnibus. Nec alio modo expellitur istud dœmonium, quàm humili submissione, non ambitiosâ discussione, & verborum disputatione. De reliquo, si tibi difficile est, credere simplicibus Ecclesiæ præceptis, crede miraculis, non nisi à Sanctis Ecclesiæ filiis patratis. Crede inquam, Deum esse, eumque pium, justum & sanctum, qui suos quoque habet in terris, quos non falli sinet, secus namque cessaret Ecclesia, veraque fides, nec te moveat, vel

Ecclesiasticorum vita scandalosa, vel Religiosorum conversatio tepida; nec enim desunt, qui mihi sincero & perfecto corde serviunt, cupientes adimplere voluntatem meam, & quî fieri potest, ut hoc considerans vacilles? anne non experiris meam erga te bonitatem, qui tam tepidè etiamnum vivis? & quid? decipi sinerem illos, qui mihi placere student, omni modo, deciperentur autem, si tam firmiter crederent omnibus iis, quæ ab Ecclesia sanciuntur, & credenda proponuntur, si Ecclesia falli posset, vel quandoque falsum docuisset. Si adhuc tibi obsistit tua excœcata mens, & cum tepore vitæ extincta pariter fides habeatur, renova spiritum, de reliquo verò cogita, non esse illam in potestate tua, cùm sit virtus infusa divinitùs; hominis est præparare animam per orationem devotam, & humilitatem profundam, Dei autem infundere gratiæ lumen: optima verò ad hoc dispositio est sui annihilatio.

Deinde scire te volo, multis Sanctis viris e-

ris eveniſſe, ut tantò forent poſt tentationem fortiores, & ad humilitatem ſectandam promptiores, quantò priùs in fide fuêre debiliores; in camino tentationum omnes electos neceſſe eſt probari, ut expurgati à ſcoria evadant puri.

Tu modò ſuſtine patienter, & propone meliora, ſiquidem ad comprimendam cordis tui ſuperbiam, mentemque in multis refractariam immiſſa ſunt iſta tibi, & cave, ne deſpicias alios in ullo ſermone, geſtu, vel facto, nec diſputes facilè cum aliis contentiosè, vive inter ſpem & metum, quouſque lumen à Domino merearis.

Obſervatio.

VArii variis exagitantur tentationibus, etiam bonæ & probatæ conſcientiæ homines, ita, ut Confeſſarios ſatis doctos ad anguſtias nonnunquam redigant; verumtamen confidant in Domino, quicunque bonæ ſunt voluntatis. Væ autem ſuperbis aut duplici corde altumve ſapientibus. Meritum promitto humili-

bus corde, ex his hauriendum, ita dico non paveant, novit Dominus, cur id permittat, sufficiet illis, si excludant, aut faciant, quod commodè valent; actum contrarium eliciant. v.g. Credo quod credidit S. Augustinus, Hieronymus &c. imò sufficiet excludere ut tentationem & divertere ad quid aliud, maximè verò, ubi dormiendum vel orandum, quod summoperè notandum iis, qui scrupulosorum simul morbo laborant, ut ferè fit ordinariè, & sanè frustra laborabunt isti in eliciendis actibus fidei, dum angit scrupulus, nec rationi persuadebunt, tunc se elicere, esto millies eliciant; abundabunt enim semper argumenta in contrarium; nec ullatenus tenebuntur, ut observant Theologi, nominatim Sanchez & apud eum Busenbaum in medulla Theol. mor. elicere tunc actum Fidei, cùm non tam tentatio, quàm Crux sit & afflictio, ut loquitur noster Rosellus in praxibus scrupulosorum: & in specie quidem. Vexantur nonnulli hæsitantes circà veritatem SS. Eucharistiæ,

charistiæ, ubi & plures mente elati in sua sapientia, non in Dei potentia confidentes, delusi miserè naufragia passi sunt, sed aliter qeum timentes, qui credunt Deum utiq; plura posse facere, quàm nos capere, potentissimus enim est Deus, & supra captũ humanum operatur. Quomodò verò pluribus in locis sit, unâ eâdemque vice in minima particula noli scrutari, nisi velis præcipitari, altiora sunt hæc, quàm ut tam facilè Dei potentiam possimus comprehendere; aliud Christi corpus gloriosum, quàm nostrum, altior Dei sapientia, quàm nostra stultitia, qui scrutator est Majestatis opprimetur à gloria, non opus est, ut comprehendas; sed ut credas, licebit quidem ad confirmandam fidem legere libros de hac materia, sed crede mihi, vix invenies, qui tibi adimant, si, quod absit) habeas dubium circa hoc Sacramentum, devota oratio, profunda humilitas, claves sunt ad reserandum hoc mysterium. Sed quæri posset, quid ages, dum cum ejusmodi hominibus, qui sicut bonæ vo-

næ voluntatis ſunt, eatenus tamen intricati & infatuati ſunt, ut nullis vel rationibus, vel argumentis adduci poſſint, ut eliciant cordialiter actum fidei, obfuſcatâ vel ratione, vel prævalentibus ſcrupulis, aut complexionis intemperie.

Ego ingenuè fateor, me aporiari, & deſtitui conſilio, & prudentioris ſenſum me præſtolari, remittere namque ut hæreticos, vel de fide dubios adeoque mortalis culpæ reos durum foret, cùm DEUS non requirat ultrà id quod poteſt homo, quod ego ſuppono tales facere orando, gemendo, &c.

Nec eſt, quod quis objiciat meram eſſe ſuperbiam, quâ judicium ſuum Eccleſiæ nolint ſubjicere, Virorumque tam Sanctorum dictis.

Reſpondeo, Id ipſum eſſe, quod dico talibus tam infatuatis eſſe pro tunc impoſſibile, eò quod aſſenſum extorquere nequeant, à parte ſuperiori, quidquid afferas, & poſt mille argumenta hærere ancipites. Ego credo, dummodo aliqualiter excludant

dant à mente, nec firmiter contrario inhæreant, aut ut falsum reputent hunc, illumve articulum fidei &c. sed tantùm hæsitant anxii, posse absolvi monendo, ut sectentur profundam etiam in exterioribus actibus humilitatem, simplicitatem & obedientiam: sic enim exoratur Deus accedente frequenti oratione: videtur namque Deus eos velle ducere ad profundũ humilitatis, ut discãt non altũ sapere, sed timere.

Quod modò de SS. Eucharistiæ Sacramento dictum est, id sentio de aliis miserorum dubiis, scrupulis, & anxietatibus, quos constat, eò quandoque cœcitatis ex nimiis tentationibus devenire, ut ferè de Deo, an omnipotens sit &c. dubitare (si tamen dubium dici debet) incipiant. Alii conferentes verba Evangelistarum, metuunt, ne fortè discrepent. Alii non tam subtiliùs, quàm stolidiùs indagantes, quomodò cùm Deus sit Spiritus, nosque caro & sanguis, quid commercii cum utrisque: aut quomodò Beatorum animæ sine corpore, delectationis & gaudiorum sint capaces.

Et dantur singulis quidem sua remedia, verumtamen vix fugabuntur unquam, ita, ut non succedant alia, neque alia, nisi generale quoddam argumentum in contrarium, de una sola vera fide, in qua vera omnia, iis implantaveris, quò sibi persuadeant firmiùs, Ecclesiam veritatis columnam esse. Inter alia motiva mihi semper fortissimum, quò corruant & expugnentur eorundem fatuæ objectiones, visum fuit id, quod suprà memoratum. Impossibile nimirum esse, Deum tam pium, tam bonum, permittere, & posse, & velle, ut tam sancti homines, quorum unicum semper studium fuit placere Deo, in aliquo errore viverent. Adducantur illis Sancti, quos magis ob vitæ sanctitatem mirantur. His & similibus faciliùs illos quandoque, imò frequentiùs juvari, quàm verba verbis conferēdo, certum est, facessent sanè negotium viro doctissimo, causa ea est, cùm enim isti phantasiis suis continuò inquietentur, occurrunt illis semper rationes in contrarium, quas si depro-

depromere permittentur, tam citò in promptu non habebit Confeſſarius, quibus expugnet, & ſic periculum eſt, ne creſcat in infirmo morbus, dum videt ſibi pharmacum ſatis fortè non præberi, nec ſatis reſolutè reſponderi.

Et in ſpecie quidem objectioni eorum, & dubitationi, quod diſſonare videantur Evangeliſtæ, reſponderi poterit. Ideo factum & à Deo permiſſum, ut fides habeat meritum: Quæſo enim te, qui ſic tentaris, quis credat non plus amari, & honorari Dei Matrem Mariam, quam Evangelium indicat, ubi non ſemel videtur (ut peſſimè ſomniant & objiciunt hæretici) increpata, aut ut indiſcreta, quod abſit, ut repulſa, & cur hoc Deus, qui aſſeruit parentes honorandos, ſic egit, ſic diſpoſuit? Cur non potiùs de illius mirabilibus virtutibus, & donis ſcribendis Evangeliſtas inſtigavit, quàm modò tot miraculis videmus in omni terræ parte corruſcam & illuſtratam? Certè non aliam ob cauſam, niſi ut fides majorem haberet ob

difficultatem credendi coronam? demant tibi, & ſedent tentationes fidei dœmonũ expulſiones, quarum nullam unquàm de ullo hæreticorum legimus. Conſiderandũ quoque eſt, quantas abſurditates omnes, quotquot ſunt hæreſes; contineant, quales habeant Authores, ſcilicet Sacrilegos, perverſos, dœmoniacos, & videbis ſolam fidem Catholicam à Chriſti hucuſque paſſione florentem, eſſe fundamentum tui ædificii, vitæ ſcilicet ſpiritualis. Legatur S. Auguſtinus, Hieronymus, aliique Viri, & doctiſſimi, & Sanctiſſimi, qui S. Romanam Eccleſiam, cum in omnibus, tum ſpeciatim de concordia Evangeliſtarum propugnârunt acerrimè.

Horum vel ſimilium conſideratione ſcio nonneminem exclamaſſe, quàm verè Deus Deus eſt, ſic certa ſunt, quæcunque præcipit Eccleſia, cui promiſit, dum dixit Apoſtolis Chriſtus: *Ego vobiſcum ſum, omnibus diebus uſque ad conſummationẽ ſæculi.* Cœcè hîc, ut ſic dicam procedendum, nec verba verbis conferenda, aut rimanda,

& ſi

& si occurrat similis tentatio ad firmam talem Anchoram figenda, confringendi tumentes fluctus, credendo in confuso, & confugiendo ad generale remedium, & antidotum, fit namque persæpe (quod bene notent ii, quos priùs fatigârunt scrupuli, vel malæ complexionis intemperies, quàm multa legerint:) ut dum tales malè intelligunt, & tamen discutiunt; ruinæ fiant proximi. Sic multis scandalo fuit Crucis adoratio, quia lignũ ut lignũ, adorandũ credebant. Aliĩ in aliis cespitãt, quòd ea statim comprehendere nequeãt.

Et iis quidem, qui pro nihilo quasi habent terrã desiderabilẽ, Cœlum nempe, & Beatitudinem, eò quòd non capiant, quanta sit spiritùs ducedo, nec gustârunt, quã suavis sit Dominus, satis sit considerâsse, & maturiùs perpendisse delectationes sũmas, & invisas, quas plurimi Tyranni & nequissimi hominum habuerunt, & in vita fruiti sunt, considera, quisquis hîc laboras, hortorum, ciborum delicatissimorum apparatum, aliaq; quæ hominem

Jucundum facere possũt, ex hoc desume, qualia Deus præparârit diligentibus se, si talia hostibus suis hîc tribuit tam abundanter.

De illis, qui, an Deus sit, nutare incipiunt, arbitror, obviandum illis esse innumeris miraculis, & portentis, quæ facta sunt & etiamnum fiunt ad invocationem Dei, imò seipsum talis examinet, an nunquam ex oratione, quam fudit ad Deum, vel Sanctos, reportârit quod petiit, cum advertentia notabili, idque non casu, sed divinitùs contigisse adverterit: sed quoniam pauci inveniuntur (inquit Augustinus) ut impleatur in eis, quòd scriptum est: *Dixit insipiens in corde suo non est Deus*, sic supersedendum arbitror. Verùm nemo vel subrideat, aut impossibile, vel nunquam contingens, maximè in Religiosis dicat; nôrunt Melancholici, scrupulis exagitati, aut etiam alii, quid scribam.

Refor-

Reformatio per proposita.

HUmilis ero in verbis, & factis ad omnes, quia super pauperem & humilem respicit Dominus, non sinens eos cadere in profundum,

2. Feram patienter, quicquid illatum mihi fuerit, sive famam lædat, sive confusionem inducat, recogitans meum periculum, in quo vivo: ad Dei honorem, laudem, & impetrationem gratiæ & luminis Deo offerens, ne obruar aut succumbam.

3. Frequenter in hunc finem preces ad DEUM fundam, ejusque Sanctos, nominatim Beatissimam Virginem MARIAM, quæ succurret afflicto.

4. Nunquam intendam incidentibus tentationibus talibus, sed allidam ad petram, ad fundamentum, & remedium præscriptum confugiam, dicendo, Adjuva Domine incredulitatem meam.

5. In loquendo nunquam proferam

ſimilia, quæ tentatio talis ſuggerit, ad oppugnandum, vel etiam conſulendum, niſi coram Superiore & Confeſſario. Solent hi homines vel præ cordis anguſtia, vel certè captandi conſilii causâ in medium proferre ambiguos ſcripturæ ſenſus circa quos hærent, & premuntur; ſic tamen, ut non advertant alii morbum, niſi fortè laborent pariter, aut ante laborârint, ſed malè id faciunt, ſiquidem ubi non congruè & fundamentaliter refellitur, enodatur, & diſſolvitur, ſtabiliuntur magis & intricantur, ſumentes inde tentationis incrementum, unde ſperabant ejuſmodi exhauritionem.

6. Uni ſoli Magiſtro ſpirituali vel Superiori exponam humiliter, præmiſsâ ſemper aſpiratione, & oratione ad Deum, ut is priùs illuminatus, & præventus me illuminet; deinde auſcultabo eum cum omni modeſtia, & humilitate.

7. Crebrò libenter loqui diſcam de hoc, quòd tam facilè, tam frequenter decipitur ſenſus noſter in rebus agendis, & dijudicandis. Amen. GE-

GEMITUS V.

Ingemiscit anima infestata impatienti murmure, & blasphemis in Deum, & Sanctos, cogitationibus.

DOmine longè amantissime vim patior, responde pro me: tu, cùm sis speciosus præ filiis hominum, pius, bonus, & mei amantissimus Redemptor, quid est, aut quis ille, qui me stimulat, ut alium te credam, aliter tecum agam, quàm solet cum Patre filius, cum Matre infans? Ah quàm premor, quàm aporior! Introëat, obsecro, gemitus meus in conspectu tuo, indica mihi cur me ita judices? quid est, quòd in te benefactorem meum odio stimulor, aversionem sentiam contra te, qui nutritius meus fuisti usque huc? & quid dicam? horret dicere animus & exponere, & non horret eheu rebellis voluntas murmurare, dum flagellas, dum castigas, ut filium; ergo vel amove à me plagas tuas, aut da lucem agnoscendi te Domine, quis tu sis, si verò non exaudis clamantem

mantem ad te pro solatio, sed tibi placet addere super vulnerum meorum dolorem, auge & Patientiam, auge & tui in me amorem, ut seriò considerans, judicia tua & modum, quo tractas filios hominum, desistam à murmure. Esto mihi in Deum Protectorem, & in locum munitum, ut nunquam expugner; fac ô Domine cum tentatione proventum, ut sustinere possim. Sic amodò protestor coram te, & tota curia cœlesti, me nunquam deliberatè admissurum crimen tam enorme, cum impatientia & murmure, vel in ore, vel in corde quærulando contra te, quasi minùs paternè, minùs benevolè mecum ageres.

Cor meum tracta, ut vis, verumtamen compesce voluntatem tibi, & in te rebellem, trahe illud ad te, adhibe violentiam, ne prævaleat inimicus insidians usquemodò, hujus amodò renuntio suggestionibus, quibus me stimulat, ut insurgam contra te, qui creasti me. Sed aliter Domine cum tua gratia ego optima quæque

ſentiam de te æquiſſimo & piiſſimo Patre, nec cadere poſſe in te crudelitatem, vel iniquitatem, eſtò flagelles graviter, conſtanter tenebo.

Reſpondet Chriſtus.

Conſolans animam hujuſmodi cogitationibus infeſtatam.

FIli, animæquior eſto, non te conturbent cogitationes cordis tui, nec enim imputabitur tibi ad pœnam, quod non provenit à culpa, vel ſi provenit, non pertinet ad culpam, nec culpa eſt ſentire, ſed ſolùm conſentire ſufficit tibi gratia mea durum eſt, quod pateris, ſed teſta non ſolidatur, niſi in igne, nec ſtabilitur amantis animus, niſi priùs tortus fuerit igne tentationũ. Sufficit mihi, ut reſiſtas; pugnanti dabitur corona; quia qui legitimè certaverit, hic coronabitur.

Iſtud agas, ut dum ſerenioris mentis es, actus amoris elicias iiſdem, quos pateris tentationibus, contrarios. De reliquo committe mihi pugnam, quia pugno tecum,

tecum, ita ut tantò securior sis de victoria, quantò ego fortior pro pugna, ego defendam te, si defenderis me, non consentiendo diabolo, qui te stimulat contra me. Exosculare ergo manum aggravatam super te, Patris est prementis, sed non opprimentis, premeris, ut non opprimaris, fræno tibi opus est, ne exorbites, novi ego superbiam cordis tui, quod configendum est timore & tremore, nec te angustet, quod diu tolleres, quod molestè feras; tardari videor, sed mora hæc est ad salutem tuam, nihil te conturbet modus hic agendi, non agitur tecum incuriosè, sed multùm amorosè, nec enim melior es, quàm Patres tui, qui omnes sub nube aliqua tenebrosa fuerunt, & mare magnum tribulationum transierunt. Id habeto semper pro solatio & bono omine, si transactâ tribulatione mei flagres amore & desiderio, dolẽs, quòd talia passus fueris; tunc ingemina identidem replicatâ voce: *Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus ejus in ore meo.* Dic denique ve-

que vexanti te: *vade immunde ſpiritus, erubeſce miſer, qualis tu es, talem efficere me conaris, diſcede ſeductor peſſime: JESUS mecum erit, non tu, Deum adoro, qui pientiſſimè mecum agit,*

Obſervatio.

EST hæc præ cæteris tentationibus ferè moleſtiſſima, acciditque ordinariè ex mala corporis cõplexione, deſtructione, & pectoris affectibus, quales ſunt Diphnæa, Orthopnæa, Aſtma, &c. ſimiles morbi, quæ orificium ſtomachi infeſtant nec ſinunt cor dilatari, & ſpiritus hilariores cerebro communicare, quandoque etiam ex ſingulari Dei permiſſione, ut patet in multis Sanctis, qui quò fuerunt ſanctiores, tantò graviores inſultus tulerunt; ſed primis ego ſcribo, non his ultimis quos unctio docebit. Undecunque tamen ptoveniant, communis aſceticorum ſenſus eſt, non debere cum talibus cogitationibus ullo modo diſceptari; contingeret enim, quod viro cordato, qui cum mulie-

muliere garrula, rixosa & vinolenta contenderet, qui sanè nil, nisi & infamiam, & confusionem reportabit, quisquis id facit; ita cum hac tentatione, si respondere voluerit, si non animam, certè caput & cerebrum lædet, & diabolo materiam ulteriorem dabit, vel certè seipsum intricabit, ut desperationi proximus sibi videatur.

Suadendum tamen hisce pro solidiore spiritu, & signo dignoscendo in tali tentatione, & qualiter se habuerint cum Deo, an consenserint necne, ut dum sereniori fruuntur intervallo, actus latriæ, amoris, &c. ad Deum depromant, quoniam per talia contraria mens roborabitur in melius, ut fortiùs posteà, & faciliùs resistat.

Signum evidens erit, se neutiquam consensisse tempore tentationis, si post tentationem voluntas firma est in bono. Verùm cavebit, ne tam diu, vel tam intensa mente inhæreat, ut de novo incidat, quin potiùs id agendum suavissimè sine pecto-

pectoris, vel capitis gravedine, aut violentia, ſecus prodeſt intermittere tam frequentes actus, directè tentationi contrarios.

Meminerit ergo, qualiter ſancti Dei homines in hac palæſtra exerciti fuerint, & animæquior erit: quoniam cognoſcet, procedere id ex amore Dei in ſe, qui, quis ſit, quid poſſit, vult explorare, & cautum reddere; Erit ergo humilis, patiens, & propoſita ſibi ſanciet in futurum ſimpliciter, & amoroſè cum DEO agendi.

Perſevera ergo mi Frater, in tribulatione cum pace cordis, & humili ſufferentia; à Patre provenit catapotium, qui mederi vult cordi ſaucio, & à Deo fortè plus æquo alienato. Si non Pater eſſet, ſed qualem tibi dæmon depingit, & ſuggerit, dudum conſenſiſſes, dudum inquam, in ſuggerentis laqueis hæreres, nec tale patereris, utpote deputatus forſan ad infernum victima. En ergo pium Patrem, ut talem agnoſce,

agnoſce, quia habes ipſum tui inſpectorem, imò propugnatorem, nec poteſt non eſſe bonum, quod tibi immittit, aut permittit, ſi tu fueris bonus, & voluntatis bonæ.

Ergò ne cede malis, ſed contrà audentior ito.

Summopere invigilandum iſtis, ut quantùm poſſibile eſt, non fiant, aut ſi ſint, permaneant nimiùm ſcrupuloſi in hac materia, potuerunt ſe namq; breviſſimo tempore irreparabiliter deſtruere, neſcio enim, quàm mirabilia operetur hæc tentatio in Melancholicis, timent namque ſemper, & trepidant timore, ubi non eſt timor, opinantur ſe in averſione, & odio eſſe erga Deum, & Divos, & non raró in ſomnis, & in ſomniis illis obveniunt diurnæ tales cogitationes tantâ cum impreſſione idæarum, tam inquam vivaciter, ut dum vigiles, non ſtatim rejiciunt, ſe conſenſiſſe credant, cùm nihil minùs illis placeat, quàm averſio, quàm offenſa Dei, quam etiam abhorrent.

Præſtat ergò ſemper pro firmiſſimo tutamine habere regulam illam Theol. ſi poſt tentationem propoſitum, non conſentiendi, ſed potiùs deteſtatio illius perſeverat, eſſe ſignum evidens non adfuiſſe conſenſum.

Hoc dum ſcribo finiens hunc gemitum, recordor me legiſſe accommodatum exemplum in noſtro *Roſel. in prax. ſcrup.* quod proindè tranſcribo. Refert enim ex *Baldello*, fuiſſe virginem quandam Romanam nobilem, quæ quamvis à primis annis vitæ innocentiam ſervaverit, & virtutibus ſemper vacaverit, tamen ex naturali melancholia eò devenerit, ut videretur ſibi iraſci ſemper contra Deum & Sanctos Dei, eòſque proſequi peſſimo odio, & blaſphemias omninò turpiſſimas atque graviſſimas in corde ſuo in eos jactare, & mala omnia pro omni occaſione iis velle, & ut videretur ſibi pedibus ipſis velle eos calcare ac terere, cùm ambularet, acubus velle pungere ac transfigere, cùm acu fortè operaretur;

cultris ac gladiis velle discindere, cùm ad mensam sederet, & cibos cultro divideret: ventris excrementa, vel in os illis ingerere, cùm ventrem exoneraret; & alia hujusmodi: Et ex his omnibus maximam capiebat molestiam, seque perpetuis lachrymis conficiebat, eò quòd sentiret, ut ipsa dicebat, non solùm sibi hæc esse in imaginatione aut mente, sed etiam pertingere usque ad cor, seque omnia in corde admittere, vereque, & verum assensum per voluntatem iis præbere, & tamen præterea addebat, cupere se omnia opposita, & velle his omnibus omnem assensum negare, non tamen posse. Ita ille resolvens ex his circumstantiis, nullatenus adfuisse consensum.

Tentatio ex se non est adeò difficulter curanda, dummodo æger promptè sequatur dicta medici spiritualis, aut observet puncta sequentia.

1. Impias has suggestiones, cogitationes, tentationes, & qualesquales illi fuerint, suas non esse reputet, sed diaboli, ac

proinde

proinde contemnat, & hoc credat firmiſſimè.

2. Evidens id boni animi ſignum erit, & ſecuræ conſcientiæ, ſi interrogatus, ſive à ſe, & intra ſeipſum, ſive ab alio, an hæc placeant, reſpondere poſſit minimè; ſic ſalva erit res, nec eſt, quod timeat. Quiſquis autem hîc pugnare, & collato pede, conſcitiſque armis vult congredi, & vim vi repellere, ventos includere, & fulgetrum manibus prehendere conatur, qui verò deſpicit, evadit. Quiſquis aliter reluctari nititur, tandem ſubjacebit. Quod ne fiat], fiat

Reformatio per propoſita.]

1. CAndidè & uni Magiſtro, idque ſtatim ut ſenſero ſuſurrantem malignum ſpiritum, manifeſtabo Magiſtro meo, cujus monita ſequar.

2. Nunquam inhærebo, vel ad momentum diſputando, diſcutiendo, aut ullo modo immorando, ſed contemnam, utpote à maligno ſpiritu profectum.

3. Frequenter usurpabo aspirationes his contrarias, ut v. g. *in te Domine eripiar à tentatione, & in Deo meo transgrediar murum. Dominus illuminatio mea, & salus mea, &c. Magnus Dominus, & laudabilis nimis; Confitemini Domino quoniam bonus, &c. Pater meus es tu Deus meus, & omnia. &c.*

5. Ubi dormiendum, vel orandum, &c. nec aspirationes quidem usurpabo, si iis videro me impediri à somno, sed declinabo totaliter, projiciamque me in Dei providentiam, & pietatem. Item in tutelam B. V. MARIÆ velut infans in sinum matris me recipiam.

GEMITUS VI.

Ingemiscit ob nimias, quas patitur in oratione, distractiones.

CONquerar, an sileam ô JESU dilecte votorum meorum? an non irasci mihi debeo, quoniam elongatur cor meum, à te, imò cor meum fuit à me, dum id af-

figere

figere conor in te, in tantùm, ut vix id post fugam diuturnam inveniat servus tuus? Recordare mei Domine, ignosce, obsecro, introët in conspectu tuo gemitus meus, quoniam invitus sustineo, & non in vitus solùm, sed cum magna insuper afflictione, reminiscens nonnullas dilectas animas, quibus cor aliud inseruisti, pro corde eorum instabili, insere & mihi? auffer ô Domine cor tam durum, tam instabile, tam vagum, cor, inquam, tam conturbatum; da cor stabile, cor rectum, cor rediens in se, quod modò rapitur in tam diversa, confundor & crucior, recogitans dilectas quasdam, & tui amoris dulcedine inescatas animas, quibus mel & lac eras sub lingua earum, quando eructabant dulcissimum Nomen tuum, cantantes, & psallentes in Choro; & mihi quomodo verteris in absynthiũ, & nauseam, ita ut finem orandi tantoperè desiderem? O bonitas immutabilis, siccine immutaris cum mutante se, & cum perversè pervertente se perverteris? si ita est

ô Domine! muta me denuò in te ex vago & fluctuante in constantem, & perseverantem, ex malo in bonum, ex perverso in Sanctum, ut non discedam à te, ne rapiar per invia, & devia viarum; vide Domine afflictionem meam, & respice, quia premor undique & undique. Durum est, quod patior, turpe est, cui subjaceo, imò erubesco dicere, pudet, inquam, dicam tamen, sed gemens: vanis nugis & externis dum interdiu occupor, recurrunt quoque, dum ad orandum pergo, & ita quidem incurrunt, ut quasi tumentes fluctus super me sentiam, modò, quò me vertam, nescio, urget hinc vocatio, & Ecclesiæ obligatio vetans irreverentiam in Horis, avocant isthinc phantasmatum impetus, & cordis angustiæ, capitisque volubilitas, & quousque talis ero, anne in senectam, & senium usque? siccine vitam transigam indevotam? & sanè, destituit cunctos ars sua, meq; salus, onerosi sunt, qui consolantur miserum, nunc hoc, nunc illud remedium suggerentes, sed

frustrà,

frustrà, nec enim est, qui possit consolari animam meam, & levare sub tanto onere pressum, nisi tu: pectus stringitur, cerebrum obruitur, vires deficiunt, & tu Domine non respicies? Ah quando respicies? siccine me repellis à mandatis tuis.

Respondet Christus

gemebundo.

NOn est, cur mecum expostules super re ista, nec enim malorum ego causa sum: ego creavi hominem rectum, & is se immiscuit cogitationibus multis, ita tu quoq; quia passiones extirpare neglexisti, tumidis, iracundis, & turbulentis cogitationibus, negligenter & tardè opposuisti; Hinc factū, quòd te invenerint mala ista, hæc avertūt cor tuū à me, ut vix assistere, & insistere valeas operi tam sancto; sine quo nemo illuminabitur, nemo videbit Deum, imò errabit in via, ambulabit in tenebris, & incidet in laqueos quis-

quis ad hoc asylum mentem non dixerit. Verumtamen id crede, quia non est abbreviata manus Domini; durum est, quod pateris, leve id reddet spiritus contritus & humiliatus, qui laborem non refugit; non fugi à te, sed tu fugisti à me, redi ad me, & ego revertar ad te, complectens te amoris brachiis. Novi ego superbiam cordis tui, qui si flagellum non sentires, magnus esses in oculis tuis, tibi solus sapiens alios despiceres, graderisque cum filiis Belial, ideo factus es miser, & miserabilis, plùs quàm fere omnes, quibuscum vivis. Humiliare itaque, vel nunc saltem sub potenti manu Dei, & imperfectum tuum videant oculis tui; sic cedat tibi in bonum, quod modò apprehendis ut malum: malum enim non est, quòd non facit voluntas mala. Sit tibi voluntas bona, & ecce diligenti Deum, omnia cooperantur in bonum, rumores, quos tam avidè excipis de hoc vel illo negotio, persona & re, te non concernente, arce ab auribus, in loquendo ne

dò ne effundas ita cor tuum, sic enim effundis & spiritum devotionis per risum & ineptam lætitiam : mentem serva tranquillam ab omni passione, & turbatione, vel affectu inordinato, secus, parùm te adjuvabit solitudo corporis; consultum tibi foret, ut vel seriò consideres, quàm indispositum, & ineptum te hactenus senseris post colloquia, & multos sermones. Certè os tuum condemnabit te; si unquam gustasti , quàm suavis sit Dominus, & quid est, quod modò tam modicè conêris eundem tibi reddere familiarem ? si opera in te non fecissem, plùs quàm vanæ omnes & falsæ, ac steriles creaturæ, & corporales recreatiunculæ, non esset, unde te tam culpabilem dicerem.

An putas tu, quòd intrare debeam ad te, qui adeò fugis à me, abiens post vestigia gregum tuorum pascens , & pastus passionibus, commoditatibus, & terrenis affectibus? non ita, nec etenim potest vinum novũ mitti in uteres veteres, id est

devotionis gratia in cor impurum. Circumspectiorem itaque te esse opportet in lingua cæterisq; sensibus, & dum loqueris hominibus, mei quoque oportet, sis memor, dumque aures præbes loquentibus, unam quoque mihi reserves, ut audias, quid loquar ad te, qui nunquam discedam à te, si talis fueris, qualem te cupio, & esse debere dico.

Observatio.

VArii varias assignant distractionum causas, ego unam, alteramvè frequentiùs contingentem allegabo.

Prima est, quòd homo negligens sit in custodiendis sensibus, nominatim verò in oris effusione, tales enim nunquam poterunt in oratione stabilem retinere mentem, occurrit enim, quod priùs effuderant. Molendinum est cor nostrum, quale infundis frumentum, talem reddit farinam. Hisce hominibus emortuus est appetitus orandi, & meditandi, qui tamen non raró insensibilitatem interiorem,

rem, Divinam probationem existimant, quæ illos exerceat, cùm sit mera spiritûs tepeditas. His ex una parte prodesset flagellum Domini, ut adversitates, & afflictiones spiritûs paterentur, quibus compellerentur ad Dominum & orationem; nauseant enim super cibo isto suavissimo, qui si infirmitate, maximè verò internis angustiis multùm pulsarentur, quærerent Deum; docent enim, quæ nocent, & erudiunt, quæ affligunt. Sermo mihi est de hominibus, qui cæteroquin non sunt in statu graviter peccaminoso; de his enim frustrà est, hic non acquirent, quousque deponant sarcinam, nisi fortè (quod quandoque fit,) illis Deus aliquantisper ideo, ut alliciat, communicet hanc dulcedinem.

De tepidis ergo loquendum modò, quibus profectò multùm timendum, in hoc statu, sive habeant talem dulcedinem sive non, plùs tamen, si haberent, tunc namq; timendum, ne à dæmone profectũ

esset, eritque signum evidens à dæmone procedere, si tales capitosi, refractarii, amoris proprii, suæquè sententiæ sint tenaces, sibi solùm sapientes nullius consilium auscultant, imò se jactant de tali favore, potest enim & dæmon tam insignem homini inserere dulcedinem, & promptitudinem ad orandum, ut ardentissimis divini amoris flammis eos cremari credas: securus hîc pertransit humilis corde. Si non habent devotionis dulcedinem, certum est, quòd causa sit tepeditas & negligentia in spiritualibus: vult piger & non vult, reformidant laborem, & sic hærent nunquam proficientes: cibum & potum sumunt, non ex necessitate, sed delectatione injurgitantes se, quousquè satietur appetitus, & cùm verissimum sit, quòd plenus venter non oret libenter, corpus, quod sic est repletum, aggravat animam, & deprimit sensum multa cogitantem. Alii sunt, qui tribulationibus præviis, scrupulis, vel aliis internis angustiis læserunt caput, aut

studio

studio certè nimio fatigârunt, ita ut phantasiam uni rei diu affigere nequeant sine ulteriori cerebri læsione. His consolandis consulo primò, ut nequaquam admittant pro se sententiam illam, peccari mortaliter in horis per distractionem etiam voluntariam, quoniam ut Cajetanus inquit, vix possibile est, quod in hac materia possit homo timoratus peccare mortaliter; sic dico & ratiocinor, vel est ita distractus, ut patiatur difficultatem in retinendo phantasiam, quæ si magna est, tollit peccatum omninò, *quod enim multum difficile est, moraliter reputatur impossibile*, juxta Regulam Juris: ad impossibile verò nemo tenetur sub peccato: vel patiuntur aliquam difficultatem, & tunc certè excusabuntur à mortali. Qui seriò expenderit singula illius Cap. *Dolentes*, reperiet, sanè aliter, quàm multi modò apprehendunt; magnus tunc fuit abusus in Horis, magna proinde pœna statuenda fuerat, & severum præceptum. Verumtamen non omnibus ea lex tam severè posita est. (ah! utinam

nam experti rem essent, de qua scribo, qui generaliter omnes damnare videntur mortalis, voluntariè distractos, credo, quòd exciperent quosdam) & re bene perspectâ, non dici potest in his omnibus voluntarium, cùm patiantur vim, imò non rarò periculum insaniæ, vel certè gravis læsionis; unde inepti redduntur: Sequantur ergo tutò sententiam benigniorem, imò sequi tenentur, juxta Rosell. *in praxi scrupul.* qui ut clavum clavo trudat, durè minatur; ni sequantur sententiam affirmantem non esse mortale, voluntariam distractionem; siquidem grave capitis nocumentum timeatur; legatur illis noster Valerius *in utroque foro* verbo *Horæ*; & haurient solamen.

Timeant illi, qui ad saturitatem usque se ingurgitant edentes, & bibentes, & in bonis ducentes dies suos, post habent Breviarium, & Divina. Legant hi Cap. *Dolentes*: hos namque tangit speciatim.

Adstipulantur sanè omnes, ut tales consolentur, quotquot (quorum multi sunt),

ſunt) ſuadent melancholicos, vel capitis gravedine vexatos, non rectè diu orationibus inſiſtere: hos certè ſi conſulerent, ſentirent faventes, & patronos; faciant ergo, quod ſuggero, cum aliis fortè non paucis: liberam omninò mentem ſervantes ſuaviter conentur. Primum cujuſque verſiculi verſum quaſi apprehendere, & in memoriam rejicere, vel habeant in promptu aliquam ſententiam S. Scripturæ, vel quidquid demum id ſit, dummodo pium ſit. v. g. cum S. Franciſco: *Deus meus, & omnia*, vel cum Pſalmiſta David: *Reſpice in me, & miſerere mei*, &c. quod identidem repetant in mente, nec attendant occurrentes diſtractiones, multò minus è Diametro ſe opponant, & reſiſtant, hoc enim facientes, ſe mox fatigabunt, & ad anguſtiam, & anxietatem redigent; occuparentur enim continuò in iſtis oppugnandis, & ſic minùs devotè peragerent, quàm ſi voluntariè etiam ſinerent irrumpere. Eſt quidem moleſtia magna, & labor ingens vix unico momento (ſic enim non

paucis

paucis contingit) uni cogitationi deliberatè, & continuatim posse insistere, nisi fortè suâpte incidant non advertenti, & quod miserabilius est, non rarò motibus iræ, impatientiæ, suspicionum, &c. Quæ homini bono nimiùm sunt molestæ, exagitari, qui tamen sicut uni Deo mallet adhærere, animumque ad divina applicare, ita nihil minus valet. Sufficiet ergò crebrò per aspirationes mentem ad Deum levare, esto non adhæreat diu; de reliquo patientia, quâ cùm sustinet afflictionem, erit Deo pro holocausto longè gratissimo.

Reformatio per proposita, si ex tepiditate provenient.

1. OMni modo conabor reformare spiritum, quoniam in via Dei non proficere, est deficere, idque per frequentem lectionem, de quatuor novissimis, ut vel sic configatur timore caro mea, quæ spiritum supprimit.

2. In cibo & potu nunquam excedam.

3. Scur-

3. Scurrilitates, & dissolutionem morum evitabo.

4. Conatum adhibebo, ut id, quod oro, cum attentione & consideratione aliqua orem.

5. Sine præparatione prævia non facilè accedam ad orandum.

6. Examen conscientiæ frequenter & breviter faciam, ad intus me revocando, uno alterove suspirio concludens.

7. Affectum aliquem, vel magis huic congruum, vel magis affectuosum assiduè exprimam.

In omnibus actionibus, maximè in loquendo consideratiùs solitò procedam.

NB. Vis hîc inferenda est, ut consuetudinem hanc extirpet, naturamque in varia vagantem vinciat: sic illi Deus dulcescet, & quotidiè se robustior evadet, secus credat firmiter, uti & testantur Ascetici, & ipsa experientia, se quotidie deteriorem futurum. Legatur Cassianus de hac materia.

Refor-

Reformatio

Per proposita si ob capitis, & cerebri læsionem, non potest insistere.

1. CUm in omnibus, tum vel maximè hic sequar Regulas Confessarii, vel Superioris, vel Patris spiritualis, secus, expositus ero, vel insaniæ, vel desperationi.

2. Supplebo apud DEUM per spiritum humilem & humiles actus.

3. Considerabo mentem Ecclesiæ, utens epicheia, quæ reverà non requirit gravem ad hoc, & sub gravi peccato tantam industriam, quæ cum tanta miseria consistit, quàm proinde absit, ut tacitè quasi crudelem, aut indiscretam credam.

4. Intentionem serviendi Deo frequenter renovabo.

5. Desistam à lectione Casistarum circa præsentem materiam, sed benignioribus sententiis acquiescens, virtutibus (seposito hoc timore, & anxietatibus) intendam. *In veritate enim didici, nihil æquè efficax*

cax esse ad gratiam promerendam, retinendam, & recuperandam, quàm si omni tempore coram Deo inveniaris non altum sapere, sed timere, inquit Bernardus serm. 54. in Cant.

GEMITUS VII.

Quòd impuris stimulis agitetur.

O Domine qui pasceris inter lilia, & inter animas castas inhabitas, attende directionem infirmitatis meæ. Concupiscit enim caro adversùm Spiritum, urgeor, uror impuris ignibus, & fas non est dicere, vel coram te, quæ patior (qui puritas es, & puritatis amans; speculum sine macula, fons puritatis) proloqui. Imago tua cùm sim, volutor in cœno sæviente hoste domestico, qui tantò crudelior, quantò blandior, malum pro bono reddens, quem dum pasco, is contra me se erigit, quem cùm foveo, crudeliter se armat contra me, impugnans usque ad divisionem Spiritus à te DEO meo. Et quis me liberabit de vinculo impro-

improperii hujus? quousque colaphizantem sentiam? Confusione plenus, repletus ignominiâ, indignus, qui te suscipiam in cor meum tam fœdum, tam immundum? miser ego, quis me liberabit de hoste tam valido? quis alligabit? Quis vulnera sanabit tam sæva, tam hiulcantia? O Custos hominum amantissime, quare me ponis contrarium tibi; sed quid dicam? aut quid respondebit mihi, cùm ipse fecerim? Ita est Domine, ego feci, meæ incuriæ, meæ negligentiæ intromiserunt hostem, & cum intromisso sæpe pacem faciunt & paciscuntur, contentæ, si non opprimat, si non occidat per consensum; sed respice humilitatem meam & difficultatem, quam patior, quoniam amodò factus sum ipsemet mihi gravis, mihique contrarius, avertere cupio, & extinguere nitor flammam, sed frustrà, reaccenditur, recurrit usque decies & ampliùs. Placare, obsecro, Domine, & converte me ad te, per cordis munditiem; non abscondas faciem tuam à me, qui ut mundares me, non aver-

avertiſti faciem tuam ab increpantibus & conſpuentibus in te. Quis enim ego, aut quæ fortitudo mea, ut reſiſtam hoſti tam furenti, tam frequenter inſultanti, vix mentem ſubit cogitatio, & inflatur corpus animale, inſuper undique inſidiæ, ubique laquei, inquinatæ ſunt viæ meæ in omni tempore, & quomodo apparebo ante faciem tuam? Mundiſſime Fili Virginis, ne ſis mihi formidini Deus meus, in te refugium meum, qui dominaris poteſtati maris, & motum fluctuum ejus tu mitigas, mitiga dolores, tolle angores, auffer labores, Deus fortis & potens, audi ejulatum pupilli afflicti tui, porrige manum, & extrahe me de profundo, de lacu miſeriæ, & de luto fæcis, ut ſancta tractem *ſanctè & purè.*

Reſpondet Chriſtus

Afflicto præ impuritatibus & ingruentibus carnis tentationibus.

SUfficit tibi gratia mea fili, virtus in infirmitate perficitur, & obſcœnis inſulti-

bus roboratur ; necdum ad ſanguinem uſque reſtitiſti , his immunditiis anima mundatur; & evadit purior, ſi tamen perſeverit repugnando oppugnanti: nec peccatum reputatur, quod voluntas non receptaverit ; plures pluribus annis impugnati, ſed dum non expugnati, evasêre puriores, talem te cupio; hi funiculi, hi ſtimuli ſunt, quibus impelleris, ut vel invitus humilia ſecteris, & ad me confugias orando, gemendo : Circumſpectum te cupio in ſenſibus, nec enim ſecurus eris, quamdiu carne hâc circumdatus es , minimis datis occaſionibus ſeſe offerent hi ſtimuli incautùm aggreſſuri , ſi fortè murum conſcendere ſinantur , & irrepere , rationem obſcurabunt, & voluntatem, ſi poſſunt, propellent omni modo ad conſenſum. Quare ſedulò tibi invigilandum , reſiſtendum fortiter , fores occludendæ firmiter ; quod reliquum eſt, ſi nolenti irruant improvisò, non ideo timendum quaſi de Victoria ab ipſis reportatâ , quamdiu diſplicent , ſalva res eſt. Ut aviculæ ſuper caput volitent,

&

& levi stercore illud aspergant, vix prohibere poteris, benè autē ut non nidificent. Pari hîc modo: Abiguntur frequentiùs, dum non intendis, dum non respondes, sed à memoria arces, aut si jam irrepserunt, expellis protinus, quàm si adhibeas multa remedia alia. Tu solus non es, qui ista pateris, imò vix ullus est, etiamsi eximiâ polleat sanctitate & perfectione, cui non incidant impuræ cogitationes. Verùm in hominis arbitrio positum est, vel respuere, vel assentiri; quare ne deficias sperans, & orans, simul libertas resistendi penes te est, gratia quoque mea non deerit. Tui modò muneris est, pugnare his armis, ne vincaris, impossibile est sine pugna victoria, nec quisquam cor mundum retinebit feriando, assiduè te oportet stare super custodiam cordis tui: qui enim recusat esse cautus, nec castus erit. Otiosus in hac excubia nemo est, qui non & vitiosus sit. Subeant mentem judicii austeritas pœnarum infernalium acerbitas, præmiorum

miorum immensitas, & fies ad pugnandum audacior, parva est & ad horam voluptas, non item pœna, perire incipit, qui non identidem resistit his, aut similibus armis.

Observatio.

FRequenter nimis accidit Dei servis isthæc tentatio, quia hostis intra & extra nos est, facilè corpus accenditur, si objectum aliquod conceperit phantasia, in quo proinde sedulò cavendum, ne vel irrepat, vel dum in illa irrepserit, protinus expellatur: Haud aliter se phantasia habet ad corpus, quàm ignis ad stipulam, quam, si contigerit, protinus accendit: pari modo eheu! experimur, quod ubi imaginatio figuram obscœni conceperit, protinus concupiscentia inflammatur tam ardenter, ut non raro voluntas vacillare incipiat præ ardore libidinis, hinc postea in homine bonæ voluntatis, anxietas & angustia, timente, ne consenserit, eò quod admiserit has fœdas suggestiones; veruntamen

tamen ſemper obſervandum ex communi DD. ſenſu, nunquam committi peccatum læthale ſine plena advertentia, & objecti aliquali cognitione; quod præſertim locum habet in iis, qui aliàs contrariam habent voluntatem ad peccandum, ſecus in iis, quorum voluntas continuò ad malum pendet; parati hic, & nunc, ſi eſſet occaſio, peccare, in his credo nón tam plenam malitiæ cognitionem requiri, quin peccent mortiferè, de his ergo reticendum, & de Religioſis ſermocinandum.

Tranſactâ itaq; tentatione, urget ſcrupulus, ne fortè conſenſerint, torquent ſe examinando ſingula, qualiter inceſſerint, quomodo ſe in ea geſſerint, idque nonnunquam faciunt tam intensè, ut in una tali diſcuſſione non parùm ſe crucient, & caput fatigent, ſique id frequenter faciunt, lædent cerebrum; ideoque minimè ſuadendum, aut ullatenus permittendum, ut ultrà unum Pater & Ave, maximè ſi ſcrupuloſi ſunt, diſcutiant, & ſi manent dubii, adhuc pro ipſis ſtandum eſt in dubio

non pro peccati assensu; Constat namque quod quo diutiùs investigant, tantò validiùs involvuntur & intricantur, ut post longum examen magis sint ancipites, anxii & obtenebrati, quàm initio. Quare si deprehendant contrariam, & ante, & post tentationem se habere voluntatem, & displicentiam potiùs, quàm rei fœdæ complacentiam, tutò credant, se non consensisse, estò perseveret dubium. Quid enim? si in genere hanc regulam statuunt D. D. de hominibus minimè scrupulosis, quid de scrupulosis dicendum? Et sanè quis credet uno, eodemque horæ quadrante ex filio Dei, ex homine in statu gratiæ constituto, effici mancipium dœmonis, tam latenter, tam subreptitiè, ut de hoc dubitet, & anxius sit? nec evincit, quod omnis peccati, etiam læthiferi consensus fiat in momento; nam esto id sit verum, præcedit tamen dispositio sat longo temporis tractu in homine vel modicæ etiam pietatis. Aliud concedamus de iis, qui quasi aquam bibunt iniquitatem.

tem. Legatur R. P. Rosel. Carthus. *in suis praxibus* de præsenti materia, & consolationem recipiet. Verùm non offendat pedem in eo, quod scribit, surgendum è lecto, ingruente gravi tentatione propellente ad consensum, sed cum sale accipiat, sciens id intelligendum de iis, qui se frequenter norunt lapsos, nisi id egerint, tunc autem solùm judicari sciat, probabile periculum consensûs, inquit Pelizarius fol. mihi 404. quando quis est expertus in similibus occasionibus se semper peccâsse mortaliter, deliberatè consentiendo. Nequaquàm ergò practicandum, imò à Superioribus præcipiendum, ne id faciant. Deus bone! quis hic non locus foret dœmoni, qui tunc vel maximè infestaret, sciens facilè destruendum hominē, si à somno impedire posset, & vel maximè Religiosos noctu excubias Domini agentes. *Durum hoc foret*, inquit Tamburinus *in lib. de 10. Præcept. nec credendum à Deo tale onus imponi, ut cogatur è lecto surgere, & se v.g. percutere, flagellare, &c.*

 Timeant

Timeant tamen circa hanc materiam Religiosi irreligiosi, quibus magis curæ est sanitas, quàm sanctitas, corpus quàm anima, qui ad levissimam pulicis puncturam se protinus impudicè conspiciunt, ad minimam molestiam se turpiter contrectant; O Religiosum verè irreligiosum, & impudicum! nescis, quia Deus adest; & Virgo purissima, & Angelus Custos te conspiciunt? à Judæis disce, his, ut in eorum Dalmuth legitur, inhibetur ne unquam se in medio cubiculi, sed ad latus exuant, dum se exuunt, ut & luci abscondant, quæ natura vult abscondi. Gravissimè nos Religiosi objurgandi, qui & voto obstringimur, & ad Angelicam puritatem assequendam tendere obligamur.

Sed obtendunt illi conservandæ sanitatis obligationem, ignorantes, vel certè scire nolentes, tot sanctarum Mulierum, & omnium qui castè & piè vixerunt exempla; de Pio V. Pont. Max: verè pio referunt, quòd mori potiùs elegerit, alioquin fortè curandus, quàm ut sanandæ partis secretæ

copiam fecerit Medicis, quòd hic in hoc, & innumeri alii Sancti in aliis similibus egerunt, imò ut confundantur magis tales (quia reverà magis confundendi quàm oppugnandi sunt hujusmodi) videntes pretiositatem hujus gemmæ, sciant Religiosum obligatum cæteroquin ad obediendum in omnibus citra peccatum, non posse juxta DD. adigi, sed præcepto obedientiæ ad nudandum se, & curandas partes secretas, nec teneri obedire. Item Virginem ob solam integritatem corporalem servandam, posse se certo mortis periculo objicere: Videatur Laymannus, Escob. Turianus, & alii &c.

De his hominibus, qui innocentioris vitæ semper fuerunt, id ausim dicere, non rarò multum periculi inesse, dum ad Religionem venientes nihil adhuc sciunt, aut si quid advertunt præ pudore manifestare negligunt summoperè his attendendum; natura neq; eheu! depravata non feriatur, cùmque inditum nobis sit, & naturale delectari, periculosum est, & nonnunquam

incautè admittitur error ab iſtis ſat enormis contra caſtitatem, qui licet ante malitiæ agnitionem non tam graviter iis imputetur; ſunt tamẽ omni modo præmúniendi & admonendi, ut fideliſſimè ſeſe explicent, ſomnia etiam ab illis expiſcanda, ne fortaſsè pudore præpediti taceant non tacenda; re compertâ protinus cum horrore tamen quodam demonſtranda vitii hujus abſurditas, beſtiis communis, Dei offenſa, æternæ felicitatis amiſſio, pœnæque incurſio, &c.

Contingit circa iſtos, quod eò, quod objectum non habeant, utpote cuſtoditi hactenus ab hac fœditate ſurgentibus motibus carnis, & cæteris, quæ ſubticeo, dum ſe natura exonerat, ipſi ſibi eadem interdiu repræſentent, ſic phantaſia concepto quaſi igne carnem ſuccendit ad libidinem, ubi niſi præmoniti, ſtatim diſcant elidere, magno eis damno eſſe poterit. Imò non rarò fortiùs ad conſenſum impelluntur, quàm alii, qui multis etiam annis jacuerunt in his ſordibus: Nihil ergò conſultiùs, quàm

ut eis

ut eis remonſtretur abſurditas &c. ut ſuprà dictum. Quâ veritate ſemel agnitâ, voluntas ad deteſtandum flectenda; declinando omni modo; declinando dico: eſtò namque inſurgant millies, non erit opus ſemper poſitivè reſiſtere maximè ſub oratione? vel comprimere argumentis contrariis, aut externis caſtigationibus, voluntas ſolummodò dicat ſimpliciter, nolo Deum offendere, nolo conſentire huic carni peſſimæ volenti animam pertrahere ad gehennam &c. De reliquo pergant in eo, quod habent præ manibus, & tentatio erit eis in meritum, ita monet Laymannus Confeſſarios; ita probat experientia, cum in omnibus, tùm vel maximè in iſtis.

Et licet penè omnia vitia repugnando expugnentur, & ſtrenui militis ſit pugnare, non fugere, nullatenus tamen in hoc bello pugnandum, ſed protinus vel ad conſpectum hoſtis fugiendum: ſicut agit vir cordatus cum muliere nequam, cui certè dedecus foret, ſi cum provo-

cante se congrederetur armis, imò si id faceret; si eam prosterneret, ab omnibus derideretur, omnes in se concitaret; pari modo in hoc conflictu.

Reformatio per proposita.

1. FRequenter cùm omnia, tum nominatim illud vitium detestabor, præsertim manè & vesperè, utpote quòd animam fœdet, & cor templum Spiritùs sancti violet, & lupanar efficiat.

2. Primas cogitationes protinus excludam, & ne irrepant, otium vitabo, hujus turpitudinis fomitem.

3. Dum motus insurgunt, alapam mihi infligam, præsertim in oratione, dicens: *colaphizet te Deus, non diabolus.*

4. Speciales orationes ad hoc habebo in promptu, uti sunt, *Virgo singularis, inter omnes mitis, nos culpis solutos, mites fac & castos.*

5. Sensuum portas diligenter custodiam, nominatim visum & tactum, bestiarum tactus, & quicquid incendit, vitabo.

6. Considerabo fœditatem carnis, brevi futurum in cadaver scatens vermibus, bufonibus, serpentibus, hoccine concupiscis, huccine adhinnis caro?

7. Cibum potumque moderatè sumam, utpote incentiva hujus sceleris, si intemperanter usurpantur.

8. Cùm de fide sit, quòd caro & sanguis Regnum Dei non possidebunt; infernales pœnas mihi præfigam, easque frequenter meditabor.

GEMITUS VIII.

Quòd Melancholiâ vexetur.

NEMO mea vota, gemitus & suspiria novit, nisi tu Deus, cordium scrutator, quantis obruar fluctibus, quantis premar angustiis: tibi se pandit cor meum Deus meus. Vide Domine afflictionem meam, & erue me; Ah si sic mihi futurum erat ut quid profuit, vixisse in claustro inter tot Spiritûs angustias? & quid moror?

Conquerar, an sileam? justas habet ira querelas, tu, qui nosti corda omnium, &

ſcis priuſquàm fiant, quid eſt, quod modò confuſio operiat faciem meam, cæteris in te ſperantibus & gaudentibus: ſiquidem tœdet animam meam vitæ meæ præ triſtita; mille Ideæ mentem exagitant, nec ſinor vivere in jucunditate cum ſervis tuis; faſtidium generant meditatio, & omnia exercitia ſpiritualia; tolle quæſo animam meam; nec enim vivere poterit in his conflictibus, ſiccine ego, qui prius conſolabar alios, in omnibus promptus & alacer, amodò reptabo in imis, laborans inaniter, quaſi aërem verberans, factus andabata, qui prius antepilanus eram: dejicitur in me Spiritus præ mœrore animi; attende Domine dejectionem meæ infirmitatis, & ſi quid potes, potes autem omnia, adjuva imbecillitatem meam: Ergone complexioni ſerviet Spiritus, anima corpori, tu qui nôſti Domine quòd:

Mens bona cùm cupiat, facit id tamen ipſa quod odit.
In lachrymis ſervit, proſequiturq; grave.

Et

Et aggravata eſt inſuper auris tua, ut non exaudias me pro hac afflictione mea, qui tam diu exſpectans exſpectavi, ſcio quidem quia juſtus es Domine in omnibus viis tuis, & quæcunque mihi evenire permittis, juſto judicio facias, quia non iniquus es, qui iram infers, video, quia caſtigas me in judicio, ne mihi videar innoxius, ne elevetur cor meum ſuper fratres meos, quos indiſcretus, quaſi imprudentes & minùs ſapientes taxabam, confundens ſimplices, & judicans malè innoxios, ſed & id non ignoro, quia grande tibi non eſt, ut conſoleris me, & ſi fortaſſis nubem tibi oppoſuit iniquitas mea, ne tranſeat ad te oratio mea: Ecce paratum cor meum, modò humiliari ſub potenti manu tua, nec dicam ultrà quod mundum ſit cor meum, non ſapiam plùs quàm oportet, quin potiùs verebor omnia opera mea tantummodò auxiliare afflicto, ne contriſter ſicut & cæteri, qui ſpem non habent, aut nimiâ cordis anguſtiâ conſtricti impatientes

in tribulationibus clamant, recede à nobis; da delicti mei veniam, da spem & fiduciam, ut relevatus Spiritus in corpus refundat gaudium exuberans. Dedit O Domine, dedit jam vexatio intellectum, cessent, nec ultrà me teneant torsiones, & dolores; En agnosco plagam cordis mei cum metu, & reverentia, confitens justum esse, subditum esse Deo. Ostende lucem miserationum tuarum, reduc me de abyssis tenebrarum, justitiæ & mœroris, ne ultrà contenebrescat cerebrum præ multitudine & impetu phantasmatum.

Respondet Christus

Afflicto.

NOnne si malè egeris, peccatum tuum præ foribus est? quid te impedit, quò minùs mihi servias cum jucunditate cordis, quàm imperfectio tua, quia incurvatum est cor tuum, nec confidis in me? lætus esse desideras, sed non secundùm faciem Sanctorum: frui vis temporali gaudio, sed non sic: intrare te oportet in gloriam,

riam, per multas tribulationes, & tentationes: Et tantò magis compellendus; quantò te magis erigis contra voluntatem Divinam. O si tu obedires simpliciter tuis à Deo ordinatis Superioribus, nec alienis occupareris cogitationibus, & actionibus; quam facilè alleviaretur pondus, quod te premit, hæc est conditio omnium filiorum Adæ, qui gradiuntur itinere suo, ambulantes juxta voluntatem cordis sui, non item filiorum Dei, qui nihil minus, quàm suam exequuntur voluntatem.

Deest tibi insuper sancta simplicitas, suspicionibus nimiùm es intentus, hinc oppletur cor tuum inducens melancholiam, radicem pessimam, & multorum vitiorum matrem, quam si arcere cupis, aut expellere, erige mentem ad æterna, disce facere voluntatem alterius, mentem inflecte, renitentiam compesce; sic tibi mens tua secura erit, quasi juge convivium; sic fruêris pace optata, nec tibi, nec aliis existes molestus, otium prætereà devita, & potiùs mentem indesinenter ad sanctiora

 applica,

applica, præsertim ex obedientia susceptas operationes, ita tamen, ut facias & cum intensione aliqua, & simul cum jucunditate, quod sanè difficile tibi non erit, ubi expenderis & meritum inde hauriendum, & conformitatem cum divina voluntate quam ego 33. annis exultans, ut Gigas ad currendam viam mandatorum Patris mei, & operandam salutem tuam explevi: sed cautum te volo, ne miscearis cum scurriliter agentibus ad relevandum mentis mœrorem, qui error uti multorum est, ita à dæmone profectus plerumque peior est, quàm ipsa tristitia, proinde cavendus, utpote qui magis elongat à me. Lætificet te potiùs vitæ futuræ fœlicitas, gaudiorũ immensitas quam præparo diligenti tibi; non tamen te scandalizet gaudium multorum, nec enim semper id verum est gaudium, sufficit tibi testimonium internum, quòd conscientia te non arguat, & voluntas propria non regnet in te; volentes namque gaudere forinsecus, facilè evanescunt, quia radicem-

cem non habent securæ conscientiæ. Sic ècontra dicitur, *non contristabit justum, quidquid ei acciderit*; modò considera, an justus sis, an rectè ambules, an non te vincat amor proprius mentis invidia, appetitus honoris, prava de aliis suspicio, hæc enim sunt, quæ impediunt cordis pacem, nec unquam jucundé vives, si secundùm carnem vivis, & amorem proprium.

Observatio.

PLures sunt tristitiæ, & mœroris causæ, quas longum esset enumerare. Undecunque oriatur hæc tristitia, multorum malorum tam animæ, quàm corporis radix est, miseram animam trahens ad scrupulos, suspiciones, furores, & odia, innumerarum ferè tentationum fomes, iis, quibus ex mala complexionis intemperie, vel certè destructione aliqua, & læsione pectoris, id malum accidit, mederi, si possum conabor, vel ne fiat, impedire tentabo.

Sum-

Summoperè cavendum, tantò magis quidem in junioribus, quantò minùs illi dexteri ad arcendas cogitationes, vel expellendas, vel discernendos spiritus. Hinc primò omnium attendendum, circa quid versentur eorum cogitationes, maximè NB. Tempore somni : recurrent enim, quæ interdiu voluerunt, ibique dæmon plùs allaborat, ut detineat incautos.

Secundò quærendum an fortassè nimio affectu, aut metu trahantur ad aliquam actionem, qualis qualis illa sit, nequaquam est concedenda, præsertim si sit cum intensa quadam mentis cogitatione, & continua.

Tertiò : contingit in novellis, ut currere velint in via Dei, quibus frænum injiciendum, ne præcipites agantur, ita compertum in pluribus, qui Dei excubias de nocte agunt, ut post Matutinas in Ecclesia solutas, ipsi perstiterint in oratione, & cælestium meditatione, sed docuit effectus, quales effecti, qualiter destructi in corpore, vel capite, priusquam res innotuit.

tuit. Horum ergo duo ſunt genera, vel ſunt optimæ indolis, tractabiles ut cera, prompti ad omnem obedientiam, & hi facilè amoventur, dummodo innoteſcat ſecreta actio. Alii ſagacioris ingenii, vel certè aſtutioris indolis ad paſſiones & judicia temeraria proclives, hi difficiliùs amoventur, ita ut acquieſcant totaliter, quouſque experiantur inobedientiam in deſtructione capitis. Iſti ſanè patent dæmonio meridiano & maximis periculis, quia non niſi inſtinctu dæmonis aguntur, carentes religioſâ ſimplicitate, quibus Deus (faxit id Deus) expertos, & ſpiritûs diſcretione pollentes Magiſtros ordinet, qui eos vel exturbent è Religionibus, vel certè noverint & expiſcari, & confringere ſuperbiæ fluctus. In his enim ſemper videbis prævalere ſpiritum ſuperbiæ, pleni ſunt paſſionibus, & ad minima commoveri ſolent humiliationis impatientes, cæteros deſpicientes, ſolùmque reſpectu humano, ut Superiori placeant, ducti.

O ſi iſti noſſent, quàm ad modicum utilis

utilis esset hæc exercitatio exterior quam non præcessit humilitas, & amoris mortificatio. NB. Hic enim amor pessimus abundat nimiùm in illis. Ah! quot numerari possunt, qui hoc seducti spiritu, dum corporis solùm mortificationes sunt sectati, sine scitu & permissu Superioris, & Magistri destructi in corpore & anima, melancholicis agitati phantasmatibus, somno privati, & ad spiritualia facti inepti, fodere sibi cœperunt cisternas dissipatas, ad consolationes externas delapsi, dum necessitati, & destructæ complexioni subvenire volebant, spiritum extinxerunt, devotionem omnem, & fervorem perdiderunt, facti nugaces, Gerrones, Critici, & Crotali, dissoluti, exiguum cæteris confratribus exemplum ædificationis præbuerunt.

Alii verò insistentes proposito semel cœpto amisso discretionis clavo, vel spei, vel fiduciæ anchorâ ad scrupulos deventi, & sibi & aliis intolerabiles extiterunt. Alii ad odia, furores, audaces insul-

tationes,

tationes, quibus carcer pro fræno, pro prandio flagella adhibenda fuissent, & forent, ut inquit S. Theresia, & quantò citiùs, tantò illis utiliùs. Adhibeant qui volunt oleum lenitatis, clementiam, & melle dulciores, exhortationes, novum quid, & miraculum reputent, si redierint ad cor; mihi sanè conclusum est, tales si refractarii fuerint, tui erunt ordinariè, nunquam redituros ad saniorem mentem, nisi per verbera, & jugum durissimum, quod experta S. Theresia, non verita fuit, vel indiscretionis notam, vel inclementis famam; *Audacter*, inquit, *post accuratam earum*, (de Monialibus enim loquitur) descriptionem, *verberibus etiam*, *&* *carceribus diuturnis castigandas*: Non scriberem tam multa de meo cerebro in hoc gemitu, si legissem anteà, priusquàm de his modò scribere cœpi, aut certè descripsissem ex illius scriptis, quia video lumen discretionis divinum in ea expositione, & ex toto conveniens cum experientia. Legat, obsecro

Superior,

Superior, qui talibus dirigendis eſt præfectus, *in lib. fund. mon. Cap. VII. de Melancholicis*, & reperiet plura, quæ ego omitto.

Ah! quàm multis nocuit clementia, quàm multos ea perduxit in ſenſum reprobum, qui permiſſi agere pro libitu, inſurgere in Superiores verbis mordacibus, contumelioſis, &c. aliud tamen eſt de filio, de Religioſo, qui ubi tranſierit tempeſtas, noverit ſe humiliare, deflere delictum, &c. Tunc enim videtur procedere magis ex humore peccante, & malo affectu, quàm voluntate prava quod facilè adverti poterit, ſi dum intervallis lucidis fruuntur, habeant voluntatem promptam ad obedientiam, quieti, pacati, in aliorum defectus non nimis oculati, defectus ſuos, & audiunt & agnoſcunt: ſecus, ubi compertum fuerit, & contrarium, nocebunt leniora; proderunt autem plurimùm flagra, panis, & aqua: intereà tamen nunquam ceſſandum à ſtudio reducendi eos ad agnitionem, ſed tamen cavendum, ut, ſi

si forsan in uno objecto plùs hærent, ex cujus memoria lumen rationis eisdem obnubiliatur, pro tunc de eo non fiat mentio, sed solùm in genere peccati, odii, invidiæ, & judiciorum temerariorum gravitas monstretur; perquè novissimorum memoriam expugnetur: Et notandum, quòd frustrà in his hominibus tentatur inductio amoris Dei & ejusdem excellentiæ, nisi præcedat timor servilis inferni, vel metus verberum, & pœnarum, nec enim potest vinum novum mitti in utres veteres, sed novos: Item suadendæ Confessiones crebræ, & Communiones, si disponi possunt ad hæc. Verùm misera est nonnunquam hominum istorum conditio; confitentur libenter, & frequenter, sed eheu motivum est futile, vanum imò malum, utpote procedens ex spe vel liberationis, vel mitigandæ pœnæ in cibo & potu ad quod ipsi prô nimium afficiuntur, utpote carnales, ventri plùs quàm menti dediti; hinc gratiam divinam raRò valde promerentur his suis exercitiis spiritualibus.

Quæ

Quæ hactenus commemorata sunt, non facilè contingunt noviter professis, si paulò rigidius habiti sunt in Novitiatu: reverentur enim adhuc Magistrum, cui saltem ex timore obediunt, & obsequuntur, nec se hîc audet exerere morbus: verùm ubi sibi relinquuntur, vel negliguntur, malum crescit etiam in junioribus, sed ordinariè ferè cum coëtaneis, & comprofessis, adversus seniores enim non facilè insurgunt, nisi plùs æquo iis familiares essent effecti, quæ familiaritas pareret contemptum. Principiis ergo obstandum, vel maximè in hoc, ut quàm primùm advertitur morositas, aversio, & zelus amarus, inquietæ cogitationes tumoris, invidiæ, vindictæ, applicetur remedium. Incipitur autem à verbis contentiosis, mordacibus, & punitivis, & tunc protinus ad amabilitatem, & necessitatem charitatis agnoscendam perducantur, vel terreantur odii &c. vitiorum absurditatibus &c. si refractarii, & contumaces existunt in exhortationibus suscipiendis,

cipiẽdis, protinus ad pœnam procedatur, æmulo intereà, id est, contra quem concitantur, præmonito, ut se benignum, patientem, & charitate succensum exhibeat. Si recusant ista, graviora minanda, si explent, miscenda verba dulcia, quæ emollire possint, & persuadere, ut contrarios actus voluntariè suscipiant, frequenter communicent, adhibitis continuis pharmacis acopis, & vomitivis, quousque actus quosdam heroicos humilitatis coram iis faciant, quos tantòpere aversantur. Quòd si Superiores impetraverint, spem habeant de victoria per bonitatem divinam, quæ neminem vult perire, sed omnes ad agnitionem sui venire. Fiet enim errore agnito, & accidente divinâ gratiâ ea patiantur ab aliis, quæ priùs sibi impossibilia credebant, imò quos nec vultu hilari intueri valebant, modò parati etiam pedes osculari. Plura vide in gemitu sequenti de Antipathia.

Refor-

Reformatio per proposita,

1. EXcutiam me ab omni eo, quod Deo displicet, conſcientiam inquinat, & inquietat.

2. Semper enitar ad perfectiora, & voluntatem Superioris indagare & ſequi conabor.

3. Radicem malam, ſi fortè eſt, fortiter inveſtigabo, & exſcindam adjutus conſilio, & inſtructione Magiſtri Spiritualis.

4. Fidem & Spem, ut anchoram tenebo, credens firmiter Deum ſcire omnia, mihique velle optimè, nec enim nocebit adverſitas, cui nulla dominatur iniquitas.

5. In oratione omnem intenſionem, vim & violentiam evitabo, quin potiùs mentem ſuaviter elevabo, ſciens & credens pro certo, primum eſſe à diabolo, poſteriùs ſecundùm Dei voluntatem.

6. In genere omnes extortos affectus evitabo, unde & ſpiritus extinguitur, anhelitus

helitus intercipientur, & caput læditur.

7. In meditatione singulariter attendam, ne præ ventus cogitationibus & phantasmatibus illis indulgeam, quin potiùs actus fidei, spei, humilitatis, charitatis &c. suavissimè exercebo.

8. Otium summoperè evitabo, præsertim dum ingruit tristitia caliginosa, utpote nutrimentum morbi hujus pessimi.

9. Mentem serenare semper conabor. NB. non parùm juvat hoc, dùm dormiendum est, & tristibus idæis cæteroquin impediri solet, lætum aliquid, & quæ exhilarare mentem possunt, volvendo, v.g. tacitè cantando, sine sono tamen melodiam aliquam suavem & jucundam.

GEMITUS IX.

Quòd nimis grave videatur, confratres, vel confratratrem videre, moribus tam contrarium, & naturæ inconvenientem.

DOmine, Magister optime, qui multus es in miserationibus tuis, durum mihi

eſt, quod tollero, grave eſt, quod jubes, diligere videlicet hominem talem, & tam meo ingenio, & moribus contrarium, horrorem concipio, vel ad cogitationem de ejus actibus, geſtibus, dictis, & ipſius aſpectu. Tolerabiliùs mihi foret gravem ſubirè pœnam, quàm præ oculis cernere hunc hominem; & quouſque non indicas, non manifeſtas ipſius imprudentiã? ſupportatur, honoratur, amatur, qui ſanè non eſt amandus, imò potiùs confundendus in ſuis actionibus. Defenditur à Superioribus, tanquam in omnibus bene ageret, me inſuper deridet, nec quicquam efficiunt meæ contra ipſum querelæ, & accuſationes. O crucem importabilem! ô pœnam immenſam! ipſum amare jubeor ut fratrem, vetor ipſum confundere, & ipſi remonſtrare mores inſulſos, & vitam indiſcretam, imò, quod plùs eſt, loqui me volunt illi amicabiliter, honorare, & omnia charitatis officia exhibere, multa de hujus virtutis & excellentia, & præmio obtendentes, plura enumerant de odio,

odio, invidia, quã illa ſint execranda, tanquam odio eum proſequar, imò ut hoſtẽ illius me incuſant. Sed non ſic, non ſic eſt Domine, ut mihi imputant. Nec enim mali quidquam illi cupio, verùm conſortium ejus fugio, & ut crudum & inſulſum faſtidio, non eſt odium, quod me incendit; ſed illius cœcitas in cauſa eſt, quia cùm talis ſit, minimè ut talem recognoſcit, quod ego cuperem unicè, ut confuſus agnoſceret ſe, & humiliando ſe, humilis fieret in oculis ſuis; Hæc me cruciant, & exagitant, quòd nihil minùs, quàm ineptum & inconditum, qualis tamen eſt, ſe apprehendat. Et dicunt, ne malevolum, invidum, & in periculoſo ſtatu conſtitutum, nonne magis viæ meæ rectæ, & viæ ejus pravæ ſunt?

Reſpondet Chriſtus

Quærulanti.

MIſer eris, ſi eos ſolùm diligis, qui tuis conveniunt moribus, qui etiam teneris inimicos diligere.

Et si hos solum diligis, qui te diligunt, tibi placent, quid ampliùs Ethnicis facis? hiccine amor tuus, quo flagras in me? an ignoras, quod uni ex minimis meis feceritis, mihi fecistis? cogenda hîc est, & altiori motivo subigenda rebellis voluntas, non affectu vivendum, sed amore Dei; quia filiorum Dei tessera est, amare universos, ut mea membra, & participes cœlestis gloriæ.

Quæ tibi spes erit conregnandi cum confratre isto tuo, quem tantoperè aversaris in cœlesti regno? si per dissensionem modò divideris ab illo, qui eodem redemptus est sanguine? degeneras miser, nisi tibi subvenias, nisi sanioribus acquiescas consiliis. Si omnibus omnia factus est Paulus, tu quomodo non uni fieri potes in unum, & unus? Vide, cave, ne per te, & in te pereat vinculum, basis, ac fundamentum Religionis, imò æternæ fælicitatis arrha, charitas, & amor proximi; Prô quò te propellit mala tua propensio? si naturali tractu putas vivendum, frustrà tot morti-

ficatio-

ficationes, tot ſententiæ Scripturæ ſacræ, quæ nihil magis inculcant, quàm anguſtam cœli ſemitam, quàm violentiam in domandis paſſionibus,& extirpandis pravis affectibus.

Odium eſt, ad quod incitaris, eſtò advertas minimè obnubilatus fortibus paſſionibus, qualis tibi ſit, expendis, ſed qualis tu mihi ſis, quàmque aliis oneri, non recogitas, grave tibi eſt amare, quem malles confundere, ſed grande exinde conſequeris præmium, grandis denique eſt neceſſitas, quia ſolùm per talem amorem ex inimico amicus efficeris Dei; Jungere ergo ei amoris affectu, propter me renitere, repugna, regnet in te gratia divina, non natura corrupta, & diabolus ſuſurrans, depone omnem iram & indignationem, quoniam eſtis invicem membra, odium depone, & ut tale agnoſce, vel ex ſignis, quia inquietant te, quia affligunt, nec refert, quòd eum non lædas, nec lædere cogites, ſufficiet, ſi avertas te ab ipſo, vel corporis greſſu, aut etiam ſolo mentis affectu;

Et anne bene tecum erit, si tibi eatenus ego propitiùs sim, ut non te quidem lædam, avertam autem faciem meam à te, reminiscens peccatorum tuorum? & videre te nolim subtrahendo gratiam, veniã, & misericordiã minimè, miser namque fores, & miserabilis. Nunc ergo quid obicem, quid nubem opponis mihi, ne transeam ad te, crede sanè, quòd sicut in vulnere nullum proficit emplastrum, nisi priùs extrahas ferrum, ita nihil efficiet oratio tua manente amaritudine in corde, nec unquam quietus vives quamdiu regnabit in te ista passio. Et nonne confunderis cernens te pejorẽ bestiis, quæ etiamsi naturâ sint feroces & homini infensæ, frequenter tamen non nisi lacessitæ aggrediuntur. O quàm longè majorem invenies in te displicendi causam, & temet aversandi, quàm in altero? Ecce peccata non sunt, quæ fratres tui faciunt, vel frater committit, aut certè non gravia, nec me ille offendit, & tu ei irasceris, & indignaris? quid agis? mihi vindicta, non tibi, mihi

mihi vindicta, sed solummodò pro peccato: quàm durum tibi fore credis in fine vitæ; ubi rememorabuntur hæc; tibi enim viam salutis præcludent, nisi resipiscas, quia si tibi modò gravis est ad tollerandum, & amandum, quid in agone erit, ubi omnes dæmonum machinationes eò collimabunt, confluentq; in te unum singulæ offensiculæ, concitantes, si possibile est ad odium; charitate exclusâ, quæ sola salvat? ut dum sic moreris, æternùm eheu moriaris, imò nec unquam moriaris, cruciandus sine fine? quæ ergo spes tibi, imò, quæ non desperatio, cum modò vegetus, mente sanus monitionum, lectionum spiritualium, & Sacramentorum capax, non deponis sarcinam, cùm ibi vix justus tutus erit à prædonum rapacitate? si modò cæcus es ad æterna, ad flammas perpetuas, & durus ad saniora, quid tunc eris? homo cùm sis, homini reservas iram, & à me exspectabis medelam? in similem tibi non habes misericordiam & de peccatis tuis reportabis veniam? non

ſic, ſed quâ menſurâ menſus fueris, eâdem remetietur tibi.

Reformatio ad prædicta.

DE ANTIPATHIA.

HIc morbus ſicut eſt multùm periculoſus, ſic ſe citò exerit, ſed curatu difficillimus, maximè in ſenioribus, & profeſſione provectioribus, niſi ſunt bonæ indolis tractabiles, & morigeri, item prout invenerit ſubjectum. De Melancholicis penè deſperatum eſt eos curandos, ſi inſimul vivant, niſi ut ante memoratum, optimæ ſint voluntatis; quare vel ſeparandi, vel ſi ſeparari nequeunt, ſtudioſiſſimè orandum, & inſudandum.

Ah quanta miſeria, ubi hi ſimul ſunt, etiam ſtupidi & prætactæ ſimul complexionis, novit, qui egit cum eiſdem.

Id notandum facilè contingere, quòd maniam incurrant, & mente capiantur, quoniam continuò fervent cogitationibus tumidis, & vindicativis.

Quod

Quod de provectioribus, idem nonnunquam contingere potest in junioribus; ideòque sedulò attendendum in Novitiatu, qualiter insimul conveniant, si plures sint; per invidiam quippe, & delationes cum amaritudine, & impatientia se prodit pestis, sed remedium qui quærit, sciat nullum esse efficacius, sine quo spes omnis deficiet, quàm humilitatem, ita, ut si velint hanc bestiam edomare, & exteriùs, & interiùs se cogant per motiva, ut illi, contra quem stimulantur, parati sint se subjicere, eòque omni conatu allaborandum Superiori, secus, habebit aspidibus & leonib⁹ ferociores successu temporis, qui nullis ampliùs motivis, regulis, adhortationibus, minis & pœnis coërceantur ab exasperationibus, & odiis.

Ac primò quidem, ob oculos illis ponendum, quid sit, quod eos tantòpere exagitat, excitans ad aversionem, & invidiam adversus hunc. N. tunc certè reperient nulla esse peccata, sed suspiciones, vel quod derideatur ab illo, aut certe nul-

lum erga se respectum habeat, quem sibi talis ex discretione deberi existimat. Pono in specie. v.g. manum alter non admovet in tractandis libris, in eligendis scopis sumit meliorem, in claustro sibi non inclinat, amatur, laudatur magis à Magistro, absoluto opere citiùs vadit ad cellam: Iste ècontra frequentiùs corripitur, & eidem postponitur. Invenient, nihil aliud esse, nisi vel invidiam, vel impatientiam desinentem in odium, dum videt æmulum, quem tantòpere optat confundi, & humiliari, meliùs aut honoratiùs tractari; vel cùm eundem accusat, defendi & excusari. Motiva sumantur à pulchritudine virtutis charitatis, & ècontra à deformitate hominis invidi, qui odit fratrem suum homicida est &c. charitas patiens est, benigna est, charitas non æmulatur, non agit perperam, non inflatur, non est ambitiosa, non quærit quæ sua sunt, &c. Evidens quoque signum est, æternæ damnationis odium, & indignatio contra imaginem Dei, quam suo sanguine

à diaboli

à diaboli ſervitute eripuit Chriſtus, caveat itaque talis, ne, dum effigiem, & imaginem Creatoris perſequitur, Deum quoque ipſum graviter offendat. Et quomodo dicit talis Deo, dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus &c. Deinde cum non ſimus fratres carnales, ſed ſpirituales, cur, ideo quia ſecundùm carnem, & naturam diſplicet Confrater, ipſum hominem proſequamur? Væ ergo illis, qui in viam Cain abierunt.

Eò ſpecialiſſimè laborandum Superioribus, ut tales homines, quâdam violentiâ actuum humilitatis cogant Divinã bonitatem, quæ nunquam ſuos deſerit, & ſic extorqueant efficacem Dei gratiam, quâ in alios mutentur. v. g. ſaluberrimum erit ad ſingulos impulſus odii, & averſionis cum Superioris licentia ſe coram illo, contra quem ſtimulatur proſternere, & petere pro ſe orari. In Cella quoq; ſibi talem imaginari in perſona, & coram eo ſe reum fateri. NB. Si tamen abſit

periculum furoris, & sic se ibi prosternere, oscularique quasi pedes ejus &c. scribere quoque in scheda ea, quibus se viderit moveri ad patientiam, & charitatē &c. crebrò sibi imaginari, quòd Regnum Cœlorum vim patitur, & tali violentiâ obtinetur. Et certè sibi talis persuadeat necesse est, quòd quò difficiliùs fuerit, quod aggreditur, eò majus sibi præmium restet, imò unus talis actus intensus, qui contra renitentem naturam exercetur, plùs in anima facilitatis operatur, & causat, quàm decem remissiores, nec talis multùm recogitet actum humilitatis, quem meditatur, quid alter cogitaturus sit; neque diabolo dissuadenti aurem præbeat, qui continuò in talibus conatur repræsentare indiscretionem, crudelitatem, imprudentiam sui adversarii, item propria dona, & excellentias animo objicere, hoc ferè modo; *Ego qui diutiùs in Ordine qui ab aliis semper habitus pro discreto, prudenti, ego qui à talibus parentibus divitibus, nobilioribus, &c. isti*

tali

isti tali & tali me subjiciam? ne unquam volvat talia, sunt enim certa instrumenta odii, furoris &c. sed continuò ad tales insultus ea legat & recogitet, quibus se scit moveri, qualia etiam semper in promptu habebit descripta, quæ possint humilitatem inducere, ea debet secum portare, sibi imprimere, exclusis omnibus aliis.

1. Possunt autem talia esse v. g. Graviora peccata, quibus Divinam Bonitatem offendit: è contrariò virtutem & dona, quæ alter habet, in schedula scribere.

2. Item ex Scripturis aliqua de invidia, odio & charitate, ut passim habentur, quæ plus movent, in promptu habere, & vel legere, vel mente recolere; quod Deo summoperè placet.

3. Se subjicere etiam infimo, & rememorari illud Thomæ Kempensis, *si vel uni te præferas; vel præposueris, non poteris esse quietus.*

Si in ulla tentatione locum habet illud Poëtæ: *Principiis obsta, serò medicina paratur,*

ratur tunc in hoc vel maximè valet, eſt e-
nim incredibile, quàm ſpeciosè, quamque
callidè ſe hic amor proprius, imò diabolus
inſinuet, dum tales cogitationes injicit, &
niſi ſtatim occurratur, accenditur homo,
eòque devenit, ut ſibimet vix poſſit ab a-
liis gravioribus temperare, adeoque cau-
tè nimis agendum, cavendumque, ut non
ſinatur habere locum in corde, fit enim
ſæpè, non advertentibus illis, ut licet tota-
liter vindicativis, & tumidis cogitationi-
bus ſeſe involvant, nec tamen vel mini-
mùm advertant.

Obſtupui ſanè non ſemel, audiens de &
in tali homine rei, de qua loquimur exem-
plum, qui tamen poſt breve tempus non
ſine mirabili Dei miſericordia & bonitate
in tantùm fuit adjutus & liberatus, ut il-
lum quem anteà penè cum inſania inſe-
quebatur paſſionibus, parumque abfuiſ-
ſet, ut ipſe faſſus eſt, quin ad verbera ob ni-
miam antipathiæ operationem deveniſſet;
vix in ullo laceſſerit, imò quod plus erat,
multas mordacitates & confuſiones ab

ipſo

ipſo patienter viſus fuerit tolerare cum ſingulari agnitione miſeriæ, in qua priùs fuerat. Obſtupui, inquam, quando audivi ipſum præ nimia paſſionis vehementia, & intenſis cogitationibus tumidis totaliter defatigatum, & viribus defeciſſe in tantùm, ut pedibus ipſo fatente, vix inſiſtere quiverit, & quod magis mirandum, abſque ulla culpa ſibi id accidere autumans, nullam de hoc culpam volebat agnoſcere, aſſerens ſe nullo prorsùs odio ſtimulari contra eum, quem tantoperè averſarat; ſed non adverterat; nec principiis obſtabat, adeoque ſeſe inſinuabat cogitatio concitans contra alterum, ut eo, ſicut dictum eſt, quaſi per inadvertentiam devenerit, donec tandem divinâ adjutus Clementiâ, non ſine magno cordis dolore cæcitatem ſuam deplorârit:

Sed audi, qualiter fuerit curatus.

1. Primò omnia ſincerè revelavit ſuo Confeſſario extrà Confeſſionem, ſicque multùm fuit adjutus per illius adhortationes

tiones & remonstrationes, & consilia, quæ in his consistebant.

Quoties id sibi contigisset, ut sentiret tales stimulos contra illum, quem insequebatur & siquidem esset internum, jussit, ut se ad scabellum in cella prosterneret, imaginando sibi, quod ille frater ipsemet esset, sicque illud oscularetur tanquam pedes ejus, deprecansque veniam, & petens pro se orari.

2. Si verò, quod non rarò contigit, ad extra prodiisset ea passio, scilicet per contentiones, mordacitates, & verba pungitiva, licet data causa fuerit, coràm ipso post factum jussus est se prosternere, petereque veniam, se malè fecisse, rogareque pro se orari.

3. Illa quæ suprà posita scilicet dona, aut bonam vitam alterius, & è contra malam vitam suam, & graviora peccata in promptu habebat, sicque huic passioni velut indomitæ bestiæ objiciendo os occluserat, & aditum ad cor impediebat.

4. Pro Confratre illo continuò orabat; sic

ſic tandem factum eſt, ut Deus per tales actiones, coactus efficacem præſtiterit gratiam, ita ut brevi ſpatio fuerit liberatus, qui alioquin ferè ad furorem, & mentis quodammodo inſaniam, ob nimiam paſſionum vehementiam deveniſſet, ſic ille fatetur adjciens ſe ſibi timuiſſe, ne ad verbera deveniret.

NB. Cùm hi adhuc ordinariè minùs in Dei amore ſint fundati, non meliùs moventur ad adhibendam vim, & violentiam ad tales actus humilitatis, quàm per memoriam quatuor noviſſimorum, & terribilium pœnarum inferni.

Reformatio per propoſita.

1. Frequenter expendam, & ſpeciatim, ubi ſenſero hos motus, quid deceat virum cordatum & bonum in tali caſu.

2. De virtute manſuetudinis ſedulò meditabor.

3. Item, quàm indecens ſit viro rationis prædito commoveri, & inſurgere contra imaginem Dei, quàm abſurdum Chriſtiano Religioſo.

4. Pe-

4. Petam indesinenter lumen à Domino, ne amittam lumen internum, veritatis agnitionem, ut patientiam, & charitatem fraternam, vestem nuptialem, quâ qui caruerit, mittatur in ignem æternum.

5. Item lumen agnoscendi peccata mea, quibus iram Dei merui, ut vel hic vindicentur injuriæ, quibus Deum affeci, patienter ferendo & in contrarium nitendo.

Et denique sedulò practicabo ea, quæ tribus antecedentibus paginis scribuntur.

GEMITUS X.

Quod ad Officium, quod sperabat, non sit assumptus. Et, Quod ex tali affectu, ubi spe excidunt, mala procedant, maximè in Cœtibus Religiosorum.

AH Deus Consolator optimè, non conquerar, non defleam dies turbationis, & caliginis, dies miseriæ & afflictionis? nonne intueris animum meum oppletum, & obrutum tristitiâ? non

non cernis, ut torquentur viſcera mea, ac præ tædio in me tabeſcit anima mea? juſtè ageretur mecum, ſi is non eſſem, ſi tam aptus non eſſem ad officium iſtud. N. quod ab alio mihi præripitur, currebam bene plenus ſpe & fiducia, ſed amodò faſcinavit me ſpes vana, & falſa dum decepit, dum illuſit, nonne ſederam ante in pulchritudine pacis ſub umbra alarum tuarum, plenus meritis quia plenus fiduciâ, plenus opulentâ requie, quia ſpe lactabar Officii? currebam viam mandatorum tuorum, quia dilatabas cor meum? obedientiâ mihi nihil faciliùs, humilitatem ſectabar præ omnibus, & felix eram, & beatus. Modò quid dicam? irrepunt triſtia cogitationum phantaſmata, nec eiſdem par ſum aut ſufficiens excludendis & domandis; Ah! Domine vim patior, reſponde pro me. Ego qui quondam opulentus non quidem divitiis, queis prophana ditat Babylon, ſed oris facundia & verborum gratia, lapſos erigebam, mœſtos conſolabar, infirmis medebar, nec deerat, vel in af-

in affectu gratia, vel in voce efficacia: nunc lapſus ſum, nec video unde me valeam erigere, mœſtus ſum, nec ſolatium reperio, circumdederunt me dolores mortis, in ſuſpicionum barathrum me mens anxia dejiciet, ni Domine ſuccurras afferens remedium malo huic peſſimo, melius fuiſſet me nunquam, vel verbo diſpoſuiſſe, manſiſſem ſic quietus in prima mea gratia. Ah modò non turbabor, non affligar? qui exſpectatâ tam diu gloriâ & honore defraudatus, & rejectus locum optatum non obtineo.

Reſpondet Chriſtus
Afflicto & miſero.

FILI, vel credis, vel non credis, nihil uſpiam contingere in mundo citra meam diſpoſitionem & ordinationem: ſcio, quia credis, non temerariis vitam tuam agi motibus, ſed à me dirigi & moderari; ſcis utique, quia malum non eſt in civitate, quod non feci ego. Si hoc ita eſt, cur turbaris, cur triſtaris & mœrore conſume-

ſumeris, dum cernis ſubvectum alium te relicto? Expende fili viam, in qua ambulas, nonne viam crucis elegiſti, nonne tu hanc iterum in Profeſſione ſpoſpondiſti mihi? à ſpe, inquis decidi, fraudatus ſum honore, gloriâ & commoditate, quæ ſectabar, ſed quid eſt tibi honor & gloria, hominumque exiſtimatio? quid denique commoditas illa tibi tam imperfecto, tam malè affecto & infecto, niſi bonarum actionum impedimentum & declinatio, mentiſque excœcatio? nonne mille talibus, ego melior tibi ſum? an mihi amorem tui, tuæque carnis illecebras, & ſtultas hominum opiniones præferes? ſi me amas, ſi ad cœlum tendis, quid nugis intendis, quid tam moleſtè habes, quod te recreare debuerat? nonne mihi dum ſic ſolus vivis ſine officio, conjunctior permanes? quia nullis diſtractus negotiis, nullis præpeditus curis, nullis præventus ſolicitudinibus? horrere debuiſſes, ſi ex obedientia id tibi fuiſſet injunctum; cave ergò, ne obruaris, quia fluctuas, vide, vide

ne mergaris, quia allisa jam cimba est. Salvare fili, & suspice cœlum, quid curvaris? Cur deficis in tribulatione? Cur tribulationem reputas & despectum? tuâ hæc culpâ accidunt, non meâ. Tentatus es, sed non ultrà id, quod potes; Eja fili, suscipe voluntatem Patris tui, vide, & cave, ne cum iis sortem tuam constituas qui tribulationem non susceperunt cum timore Dei; sed ambulantes in desideriis voluntatis suæ, exterminati sunt, exturbati sunt, repulsi sunt à gratia, à gloria cœlesti, vide, cave, quia quotquot naufragium in Religionibus passi sunt, in has syrtes priùs inciderunt. Et quia incauti fuerunt, ut declinarent, quantociùs dati sunt in reprobum sensum, ut mala facerent tanta, quæ mundus stupet, attende, cave, vide, bibe calicem, & exhauri amaritudinis poculum; à Patre enim, à Medico sanitatis tuæ cupidissimo est porrectum; quia modicum, quod affligit, sed immensum id, quod afflictum temporaliter, consolatur æternaliter. Amen.

Obser-

Observatio ad prædicta.

LApis hic lydius est, ubi multorum dignoscitur perfectio, & simulata pietas, mare est, in quo qui navigat, sæpè mergitur, & perit in undis. Ah! utinam Religiosi hoc afflati veneno saperent & intelligerent, ac novissima providerent, quæ futura sunt postea, desisterent, credo, à tam iniquo affectu. Ascendere vis mi frater, sed senties ita, crede mihi inevitabilem laboris & doloris necessitatem, ubi adeptus fueris, quod tantoperè desideras; Ah! utinam crederes, quàm irretiat multos, quàm devastet, quàm aggrediatur crudeliter hæc leena pessima; à parvis incipit, sed in magna desinit, principiisque, dum non obstas, serpit in immensum; Tu qui sinis irrepere affectum hunc, vide, quomodò eradices, te certè non advertente, quæ nunc festuca est, in trabem excrescet non frangibilem, sed nec flexibilē; multi antea humiles, tractabiles, tranquilli ut oleum, ubi verò hunc in morbum

bum incidunt, ſævire incipiunt ſine modo, ſine repagulo: Ita te quiſquis hoc infectus es toxico, compello, tuamque compello conſcientiam, edic, quæ cauſa, ut leviſſimam quamque confuſionem, plus dico, reſpectum non exhibitum injuriam reputes, qui prius non talis eras, quia patienter ferebas? res mihi ſuſpecta eſt, mi frater, infecta eſt lepra humilitas tua, cumulantur puſtulæ, vide, cave, ne in Pſoram excreſcant, dum excreſcunt. Ubi modò patientia tua, ubi charitas, veſtis illa nuptialis, ſine qua nemo Sponſo congaudebit? Currebas benè, quis te faſcinavit? fecit hoc affectus officii, hic prædo, hic fur ille peſſimus, peſſimus quia latens.

Ah dimitte, quod habes, & quod non habuiſti; Si difficile eſt, ſi laborioſum, vivere ſine officio, ſine honore, ſine ſplendore, cogita, quia violenti cœlum rapiunt; violentia verò hæc, humilitas eſt, patientia eſt, obedientia eſt, his mereberis gaudia ſine fine, requiem ſine labore. Sed induratum eſt, video cor tuum præfocatum halitu

litu venenato, & unde me nosse putas? Ex subita mutatione actionum tuarum; quid enim non moliris, quid non agis, ut avertas, ut arceas omne verbulum authoritati tuæ & opinioni grandi, ut tu credis contrarium? quid non facis, ut laudem captes humanam & hominum opinionem, qua te credis provehendum ad id, quod cupis? sed væ his, qui viam Domini cognoverunt! nec eam ambulant, tu nosti Dei voluntatem, quod abominetur viam, quam ambulas, (cum humilibus enim sermocinatio ejus) & cur, obsecrò, tam abominabilem facis decorem tuum? immutatâ intentione & vita tam virtuosa? quid est, quod modò obscuretur aurum tuum frigefactâ charitate? unde hæc Metamorphosis? quod tam citò mutetur color optimus, & aurum tuum vertatur in scoriam? qui priùs humilis eras & morigerus, ad omnem correptionem patiens; modò omne quod humile est, subterfugias, despectum horreas, & monentem te oderis? non hoc Circe, vel Gorgonides

(fabulæ ſunt hæ) ſed officioli affectus cauſavit. Certè negare non poteris, quod acu tango: ſed necdum fortè prodiit ad extra, adhuc ſimulas humilitatem, celas vulnus, & ulcus tegis, & ſanare volentem te arguis, negas ſubeſſe vel ſpem vel affectum, imò renuis, ſed qui cor intuetur, novit verum eſſe, quod dico, concepiſti virus, ad cor tranſibit, niſi pellas, ſuffocabit ſpiritum vitalem, & extorquebit gratiam Divinam, niſi cogites de remedio: Ex inſidiis quidem rem aggrederis, quoniam audiſti, quod fugientem officia, ſequantur velut umbra, ſed aderit tempus, ubi dejectus ſpe tua concidas vultu, & manifeſtus fias; fietque tibi morbus inſanabilis, qui adhuc eſt curabilis.

Grandis miſeria, mi Lector, mi Religioſe, mi Superior, grandis labor requiritur, ut amoveas ab hac ſtultitia eos, quos ſemel invaſit: opinantur namq; ſe & aptos & aptandos; dumque involvuntur hiſce conceptibus; ægerrimè ferunt vel minimam confuſionem; ſtomachantur, ſi

non

non pro talibus habeantur, & excandeſcunt non rarò ad minimum verbulum, timentes, ne minuatur authoritas; ſicque impediantur à ſui deſiderii conſecutione. Ah! ferocem Beſtiam, ah! grande malum, quæ intentionem incurvat, mentem excœcat, nec ſinit quicquam agere boni, imò bonum vertit in malum, ut velut aranea etiam ex optimo flore venenum ſugat, unde apis mel conficit. Ah ſtulti & tardi corde ad credendum, monentibus vos! ſiccine ſpecies decepit vos? & affectus hic pravus ſubvertit cor veſtrum? non eſt hæc diſpoſitio ad officium, quæ requirit præviam humilitatem, patientiam, modeſtiam, & charitatem non fictam mentiri, & hipocritam agere neſciam. O maledictum officium, quod tali modo acquiritur! caveat, qui ſic aſcendit, ne dicere quandoque cogatur cum illo, ſi nunquam fuiſſem in numero Prælatorum (Procuratorum) Cellariorum, Priorum; modò non eſſem in ſtatu damnatorum.

Terribile tale exemplum refert R. P. Engelgrave in luce Evangelica de mala acquisitione, usu & vita quorundam Priorum, Lectorum, Procuratorum, quem consule. Bonum quidem est, & omninò acceptandum officium urgente obedientiâ, cum timore tamen & tremore, sed nunquam bonus est affectus. Nota est Theophili dœmoni homagium facientis historia, nec refert, quia ad talia non pervenisti, nec facilè venitur, & longè distes, mi frater, numera, si placet Apostatas, à Religionibus, à fide, & videbis nullam aliam post luxuriam fuisse causam, quàm istam:

Gutta cavat lapidẽ, non vi, sed sæpe cadendo.

Sic nemo derepentè fit perversus, sed incipit à minimis; si tamen hæc cogitatiò etiam sola parvi quid dici debeat aut possit,

Sed ponamus succedere tibi fœliciter, mi frater, quod tantoperè affectas, vel retinebis cum affectu & voluptate, vel sine his: si hoc, erit tibi afflictio, si illud, generabit tibi suspiciones, judicia temera-

ria, a-

tia, averſiones, ſtimulabit te invidia, habebis æmulos, aut tales certè ſuſpicaberis, & quemcunque virum egregium timebis, ut inſidiatorem tui, & affectantem, quod tu tenes cum appetitu; habet enim annexam quandã Catalepſin, ut quales ſe reperiunt, tales cæteros judicent. Et quid ergò faciemus ſorori noſtræ? Fratri noſtro, quia tam immerſus eſt in profundo, nec abduci poteſt, ut non ſperet, ut non perquirat, quod ſuggerit affectus? quis affert ei remedium? dicamus ei, non eſſe illum aptum, nec unquam aptandum; nec primum, nec ſecundum, vel ſi ſecundum, certè tamen non dimittet primum, ſi quidem prævalet concepta de ſuis donis opinio. Dicamus ei, quæ terrent, quàm periculoſum ſit animarum regimen, quantum onus? obſecremus eum, ut recogitet, qualem habiturus ſit conſcientiam; ſi reminiſcatur, ſe tam illicito modo, & minimè vocatum intruſiſſe, quomodò ſecurus vivet? ſi verò externum vel œconomicum &c. munus eſt, quod talis, vel tales

ambiunt conſiderent pariter periculum, vagari per mundum, cum mundanis vivere, eorum ſe moribus accommodare, quid ſupereſt, niſi cum perverſis, ut pervertantur? de Procuratoribus in Soc. JESU dicebat nonnemo ex eadem Societ. abſolvi eos triennio ante mortem, quatenus ſeſe recolligere poſſent. Bona praxis & conditio, ſed fallit Divinatio, & mortis hora incerta.

Parergon | *Ad RR. Superiores.*

NON arguetis me, credo R.R. Patres, quod plus æquo calamum hic ſtringam, ubi conſideraveritis ſingula, maximè cùm hodiernâ die conſtet, & ſat longâ experientiâ compertum ſit, quod dico, & adhuc dicam, de hoc fonte malorum omnium; moveor ab hoc ſimul cum ſtupore incredibili vitii hujus audacia, & contagioſa virulentia, quæ ſævit non rarò in ſimplices & omni vafritie expertes, idque tantò periculoſiùs, quantò occul-

tiùs,

tiùs, quoniam ſicut externâ ſpecie non præſefert notabilium vitiorũ larvam monſtroſam, ita neſcio, quo zelo, quo quamque ſpecioſo motivo virtutis, qui hoc inficiuntur toxico, inducti & adducti, ut dum his immerguntur, ita profundè ſubmergantur à dæmonio merìdiano, ut qui priùs nec motum inobedientiæ ſensêre, jam non compeſci ſe ſinant, ſine fræno ſæviant, & abſque repagulo, eòq; nonnunquam promoveant fatuos conceptus, ut cùm obſiſti eis incipitur, in apertum prorumpant; ſic toxicum ſugitur cum colore lactis; aſt nec mirum; habet namque hoc infatuatus hic effectus, ut ſic excœcet. O fœlix clauſtrum, quod peſtiferâ hâc ſemente non eſt afflatum! Conceſſerim libenter bellantium caſtris, auguſtis palatiis, Regum aulis & urbibus; ſed odoratas Domos Monachorum; ſed, ſed Clauſtra Regularium pœnitentium & auſteritatem teſtantia Evangelicæ diſciplinæ arces, & arcas hâc lue afflatas lamentor; Ah! cur non exulas perpetuò aſceticis hiſce conclavibus?

vibus? cur non relegaris in catenas ergastulorum, vel in remos navigiorum, vel in desertas regiones, & ferarum latibula, qui tantam edis stragem in Monasteriis & Congregationibus asceticis & Asceteriis sanctitatis opinione antehac fulgentissimis, tam pestifero veneno inficis mentes? fontem malorum dixi, non inficior, meliùs nunc addidero, si & vitiorum omnium seminarium appellavero. In fonte enim & scaturigine, tametsi omnes prævideant accessionem aquarum & alvei augmentum: attamen nemo non videt, quæ unda erumpat, an turbida sit, an lympida, an sulphurea, an dulcis, calculosa, an pura, an liquoris acrimonia terras vastet, perdatque vortices, an suavi quâdam irrigatione plantas alat & herbas.

At in seminario seritur Napellus, nec apparet, cicuta crescit, nec deprehenditur. Itaque qui sperat, se visurum brevi florum suavitatem, aut messis opulentiam, expallescit ad veneni germina, & ad mortis cespites contremiscit, quod contingit in

agris

agris, hoc in animis, quos officiorum affectus ferit, nimirùm excusationes in peccatis, suspiciones frequentissimas, tumores mentis & venenatas cogitationes innumeras; Principia sanè pessima, & licet sic affectus, sic infectus tunc temporis effectum nullum virulentum procreat, decursu tamen temporis crescente illo affectu, sic animum recipientis occupat, ut illicitum nihil existimans, aut consiliis suis, aut honori Superiorum adversum, vel eorum quorum insectatur munus id totum impleat, quod hic pessimus suggerit affectus ad detrahendum & susurrandum.

Non aberrabo proindè, si & fontem malorum omnium, aut seminarium, & vitiorum omnium scaturiginem dicam, secretum virus, pestem occultam doli artificem, livoris matrem, sanctitatis tineam, cordium excœcationem, ex remediis morbos creantem, ex medicina labores generantem, hypocrisis genitricem.

O quàm multa tolerare facit hæc fortissima,

tissima, sed iniqua bellona: sed frange nucem, depone larvam, recide spem, colliquescat nix terram tegens; appareat arida, & manifestentur cogitationes cordiũ, ibi apparebit fortitudo, competentium ambitiosorum, ubi avulsi fuerint à lacte, an ament ita Superiorem, cujus meditatione assequi sperabant, quod spirabant; vide si famam ejus non corrodant, modò tantò pestilentiùs, quantò fortiùs sibi priùs impresserant, quod sperabant.

Nemò miretur, in tali homine humilitatem & patientiam, docet enim hæc magistra callidissima mille artes, docet induere Prothei formas, tam varias, tam formosas, ut capiaris ejus aspectu, quamvis spirituum discretione polleas: Nec desunt, quibus bene videtur esse cordi illud: *Nescit regnare, qui nescit dissimulare*: dissimulant enim & tolerant, ut penè crepant, qui si tam pravum motivũ mutarent in verũ & debitum, nimirùm propter Deum, & quia ejus esset voluntas, sic durabiles forent: Ast detegitur facies larvata, ubi spe decidunt,

dunt, ita ut ſenſim ſine ſenſu deficiat affectus, & amor ad vos, amor, inquam, qui priùs irrigante ſpe florebat, ut Amygdalus, modò degenerans producat fructus amariſſimos, quos utinam guſtare vos non contingeret: tunc enim videre licet qualiter corrugant faciem, & qui priùs omnia tolerare videbantur patientiſſimè, erumpant nunc in furorē & inſaniā, *ſicut craſſitudo terræ erupta eſt ſuper terram*. Pſ.140.

Placet vobis RR.PP. ſubmiſſè colendi fidelitas referentis omnia, non placitura, ſi pateſceret, intentionis obliquitas; occupat & rapit cor veſtrum ſermocinantis vobiſcum, demiſſio capitis, oculorumque modeſtia, non arguo vos, non reprehendo, ſiquidem de veſtro metimini cor illius; verùm quid ſi pravus pateſceret affectus, crederetiſne tam facilè? difficulter adducor, ut credam, conſcius æquitatis veſtræ, quâ delatum à tali ſubdolo non ejeceritis è tribunali mentis veſtræ & conceptæ bonæ opinionis. Verùm dicetis, quis divinabit iſtud? quis fictum inter

& ſincerum diſcernet affectum? Adornat dictis ſermones meos, virtute me prædicat non tam ſpectabilem, quàm amabilem; ſed ubi? audite; apud eos, qui vobis ea referunt, qui ipſum deferunt, de hoc veſtro præconio.

O callidos! vulpes foveas habent, & volucres cœli nidos, ubi dudum repoſuerunt ea, quæ in mente portârunt; dum ſpem iis feciſtis de conferendo officio. Quid ſi noſſent, vos brevi amovendos, veſtrorumq; compeditorum, non dicam, inimicorum quempiam evehendum in locum, quem tenetis, quid arbitramini, faciet dilectus veſter filius ad obſequium veſtrum tam alatus, tam promptus? Dicam ego, quid faceret, vos deſereret, & huic adhæreret, ſiquidem ſpes promovendi conceptuſque illius evaneſceret in vobis.

Verùm ſcio, ſufficit, dicetis, dummodò vivant quietè ſine murmure, tractabiles, morigeri, eſtò ſpes officii motivum ſit. O! ô! ſentietis, quod ſcribo, ſentietis tantò duriores, tantò diriores adverſarios

poſteà,

postea, quantò tractu temporis fortiùs stipati sensum obfirmaverunt de consequendo officio; similitudo, dum hæc scribo, incidit per aptissima, Imaginamini fluvium, imò rivulum, qui aliquantò temporis spatio fuerat retentus, quam fluat, quàm ruat cum impetu, remoto repagulo; Ita ita vobis eveniet; creditis quidem, quia estis magni in eorum animis, estis spectabiles in eorum oculis, sed quare? an quia tales estis? minimè: quia potiùs ideò, quia lactatis, quia spem officii relinquitis; ideò vos commendant, ideò placent dicta, factaque vestra, sed putatis illos tales semper mansuros, & vos in eorum animis tam altos, tam clarâ luce coruscos habendos? probate, si placet, quod dico, dixi, & dicam semper, alium eo relicto assumite ad officium Prioris, Cellerarii, Procuratoris, Vicarii, &c. si non velut tophus in pulverem in oculis eorum fatiscamini.

Alii quidem charitatem ita fovent cum fratribus, ut per omnia omnibus pla-

ceãt, ita dextrè, ita amicabiliter cõversantes, ut omnes sui in amorem rapiant. Sed neq; hoc habet solidũ fundamentũ; quia fundati sunt in spe officii: hi enim, ut apud Superiorem, cujus interest ad officiũ assumere, conservent, augeantquè bonam opinionem ah! quâm enixè allaborant, quantum fatigant cerebrum, & omnes ingenii vires intendunt in epistolis, quas componunt, aliisque scriptis, ut eruditi & docti nomen apud eundem acquirant: nihil hîc difficilè, nihil grave: sed advertant velim, Superiores, quòd non rarò tales ubi suo, quod affectabant, defraudantur effectu, omnes illos ingenii nervos, quos ad placendum sibi priùs intenderant, contra se nunc exerant, & dentes acuant caninis sæviores; amor enim ille verus non erat, nec ex corde procedebat; non vos amabant RR. PP. sed officium, quod quia negatum est, fiunt manifestæ insidiæ latentis inimici: ita sanè, nunquam ita revelantur cordium cogitationes, quàm ubi hic doloris gladius

 pertran-

pertransierit animam, ubi, inquam, talis negligitur, alius assumitur, & hic relinquitur. Dura sicut infernus æmulatio, quæ quantam frequenter flammam excitârit, maximè ubi è junioribus, aut minùs perfectis quispiam assumebatur; docuit eheu, & etiamnum docet experientia, exulceratis æmulis & competentibus; Deus, in cujus manu corda sunt universorũ, faxit, ut arceantur isthæc omnia ab omnibus monasticis cœtibus. Ego affectum prosequor, necdum in effectum deductum, & primò quidem, ubi in cujuspiam corde seritur, concitat ad inquietudinem, ut quod delectabile putat, assequi nitatur: hæc inquietudo suspicionem generat, suspicantur enim ferè semper alios quoque affectare quod ipsi, qualis enim quisque est, tales & alios judicat esse; suspicio creat invidiam, dum enim semel conceperunt suspicionem, quòd nimirum simile affectent alii timent pariter & tristantur, cum vident in illis, quod apta habeant

dona

dona ad officia: Invidia quid causet, quot ejus sint, & quales filiæ, ah eheu! nimis clarè constat, invidiâ diaboli mors introivit in orbem terrarum, hæc susurrationes parit, ita, ut omni modo nitantur dirimere quibuscum habent amicitiam, ac pariter insurgant in æmulum, & velut talem judicatum à se: taceo amarulentias, aut etiam odia continua, quæ in corde latent, quæ torquent interiora animi, conquiescere deberet in istis memoratis hæc sæva lues, nec grassari tam longè latèque in alios, sed, ah; tam contagiosum hoc est vitium, ut ab eo multi priùs simplices, sine fuco, sine dolo corripiantur, ubi cum talibus tali contagione infectis conversari incipiunt: Defectus enim, dum de Officialibus audiunt, nec contradicunt, cum lupis sensim sine sensu lupi efficiuntur, & ubi paululum intepescunt, caput erigunt, & ipsi aliquîd sibimet ipsis apparere & ad talia munia aptos judicare se incipiunt.

Credite firmiter RR. PP. ubi hoc in cujusdam corde advertitis virus, non esse con-

constãtis animi aut durationis, quidquid agit; esto virtutem præseferat, & humilitatem S. Francisci profundiorem, estò videantur viscera vestra atque umbræ, id unum approbantes, atque improbantes, quod placet vobis, aut displicet, mutabuntur ut luna, & lucem amittent ubi spe suâ decident, & velut Harpyæ vestras corripient fauces, modò quidem, ad omne opus prompti & alati, jube tantum quod vis. Sed ululabunt urgentes, & dicentes, si non verbis, opere certè, & interiori ejulatu: vah! quid assumpsit istum, & istum, me relicto. Talia, ah! utinam semper prævideremus, non ita amplecteremur, dum nostros palpant defectus, dum excusant, dum nobis blandiuntur! quin potiùs allaboraremus, ut hunc orci spiritum revellamus à pectore. Sed vix est, qui recogitet corde, optimè semper sentiens de talibus, quousqué naufragium, faciente cupiditate, imminuta fiducia proditores sentiamus: proditores dico; quia arcana vestra, quæ ipsis modò detexistis, manifestabunt,

bunt, mentes veſtras infamabunt, opera veſtra calumniabuntur, quieti veſtræ inſidiabuntur, folles erunt inimicorum veſtrorum, nec deſinent nomen veſtrum maculare, vitam divexare mille ſugillationibus; tunc cognoſcetis colorum figmenta fuiſſe, & pardis maculoſiores, dum voluerunt videri fautores, & filii obedientiſſimi.

Et credo equidem, non tam peſtilentes fuiſſe priùs, nec ea volviſſe mente, imò verò tractabiles, morigeros & veraces fuiſſe, etiam conceptâ jam ſpe officii. Sed id contingere ſolet in iis, qui claudicant in utramque partem, & ſuæ cupientes ſatisfacere cupiditati, & Dei tamen non deſerere favorem & gratiam; ſed quoniam decipiuntur nimis in hoc, quòd ſe credant diviſis animi oculis ſtante videlicet officii affectu, poſſe ſe altero oculo virtutis perfectionem, & altero reſpicere ſedem à ſuperbia, & ambitione concupitam, uno genu Deum adorare, & alterum Baali flectere, ideò eò deveniunt; qui enim

nim talis eſt, omninò Deo acceptus non eſt, ſed in conſpectu ejus læſæ Divinæ Majeſtatis reus. Non conſiſtunt ſimul Arca & Dagon; implicat velle ſtudere perfectioni, & gerere voluntatem ad officium, nimis pravus eſt hic affectus, intentio mõſtroſa, Deoq; odioſa; deteſtatur quippe Deus has amorum Chymeras, & funeſtas copulas repugnantium voluntatum, implicat, inquit Philoſophus.

His bene expenſis RR. PP. non mirabimini ampliùs, quî fiat, ut in fratre iſto, in filio veſtro N. tali, nil movendo, orando, objurgando proficiatis; latet anguis in herba, in radice ſitum eſt, non in ramis, in corde latet virus, quod priùs evomendum, quàm admittat medicinam; fruſtrà apices decutit, aut truncat, ubi radix computreſcere incipit, ſuſcipient equidem verba corripientis, & inter monentis verba erubeſcunt, omnẽ ſpondentes obedientiã, humilitatẽ, charitatẽ cum omnibus, ſed ficta eſt, hypocriſis eſt; deſcendit ut aſcendat, eſt namque, qui ſe nequiter humi-

humiliat, & interiora ejus plena ſunt dolo, ſi hactenus non cognoviſtis, quâ viâ ſcripſerit invidia, animorum concitationes, &c. in veſtrum Aſceterium, ſcrutamini, & invenietis hæc occulta latibula.

Occulta ſanè, quia nec ipſimet, qui eâ ingrediuntur advertunt, quò vel ubi gradiantur, nam quis eorum ſic ægrotantium credet ſe invidiâ laborare, vel invidiam eſſe, tacere dum laudatur hic vel ille Officialis, cujus ipſe ambit locum & officium, ecce doctum audit, ſedulum, prudentem, & qui potens ſit in opere & ſermone, qui ſtudeat fortiter, qui ſcribat ſubtiliter, dexter in omnibus, Exemplaris in vita, ô quàm ingratus hic ſonus in aure ambientis. Et quid ad hæc ille? contradicet & opponet; an conſentiet? abſit utrumque, nam ſi hoc, creſceret opinio bona in illo, ſi illud, manifeſtæ fierent cogitationes cordis, & ſuſpectus redderetur tanquam qui ambitioſus eſſet, & lividum haberet oculum, tacet ergo & mœret. Suſpicerem profectò hanc tuam taciturnitatem

nitatem mi Religiose, nisi scirem, te morbo hoc vix curabili ægrum, quia cùm cæteroquin tam pronus sis ad loquendum, ad detegenda aliorum secreta tam incurius, in hoc tamen te maturum, tam taciturnum exhibeas ubi de optimi viri, de Officialis laude bene meriti agitur, de prudentia & doctrina discurritur, te habeas tanquam esses homo non audiens, aut ignorans quis esset, non suspicio, sed condemno, quia damnabile nimis; quid enim? cur dum de defectibus illius, de sinistro quopiam agendi modo, de verbulo incautè forsan prolato, instituitur sermo, tam largus es, tam liberalis in verbis, tam meditabundus in cogitationibus, ruminans & speculans, quomodo oleum affundas, materiam præbeas, quid non fingis ut ei quippiam affingas, ut addas ut augeas interea, timens & trepidans, ne colloquium tam suave, tam desideratum interrumpatur, ô pestiferum malorum malum! ô malum inquietum! ô fontem amarum! unde tam amara profluit unda?

Re-

Repeto & repetam: hoc vitulento toxico, qui afflatus est, non quiescit sensim instillare cœteris, detractionum, susurrationum venena, contra Officiales, quorum ambit locum. Ah Deus, quàm iniquè, quàm callidè, quàm perversè non rarò contaminantur ab his etiam simplicissimè gradientes, in domo Dei ambulantes pariter cum consensu, eò quòd mala malè & pessimè hauriant à tali æmulo iniquissimè sugillante famam suorum Superiorum, & Officialium. Mihi conclusum, impossibile fore ex toto pacificum posse servari Monasterium, si vel minima hujus scintilla latet in corde etiam unius tantùm: nescio enim, & explicatu difficillimum est, quàm latenter, & inadvertenter sæviat, dum serpit, quousque stupentibus universis, quòd priùs pustula minima, imò nec ut nævus conspiciebatur, aperiatur in gangrænam odiorum & contentionum. O quàm fœlix claustrum, ubi Maria non invidet Marthæ, & vice versâ! quàm miserabile Monasterium, ubi fit secus, &c. GEMI-

GEMITUS XI.

De eadem materia continuatio.

Heu mihi ! quàm denſis nox incubat atra tenebris?

QUi priùs jucundus eram in vita mea; ſiccine circumdandus eram nube tenebroſâ, qui priùs ambulans in clara luce, exultabam ut Gigas ad currendam viam mandatorum tuorum Domine, cùm dilatates cor meum ſpe officii ? & modò cur venit ſuper me indignatio, cùm deſpicior? alius præripit locum, quem merebar ego ? ſiccine ambulare debui in vacuum præparans, & diſponens me ad altiora? modò mihi obtenditur humilitas, patientia ſuadetur, & pax cordis, ſed fruſtrà : grave nimis eſt poſt talem confuſionem arripere, cui non aſſuevi; nonnè ſatiùs fuiſſet, nil mihi unquam dixiſſe de officio, quàm ut modò confuſus retro cedere cogar ? multa obganniunt de periculis regentium, de felicitate ſine officio viventium, de ratione rigoroſa Præſidentium

dentium ſed fruſtrà, non tam facilè ſe dabunt, quod longo temporis tractu invaluit. Sat diu abjectus vixi inter Confratres, non eſt cur me reprobent; æquè talia, imò plura & præclariora dona mihi ſunt & dotes ad adminiſtrandum officium, quod iſti modò confertur; ſed ô Domine, quid ſi adhuc ſpes foret acquirendi, quod modò tanto cum cordis mei dolore perdidi? tegerem occultum cordis vulnus, perdurarem in humilitatis actibus, nec deſcenderem de cruce conſolante me ſpe ulteriori. Secus, proderit alium inquirere locum, ut ſi fortè ignoto plùs exhibeatur honoris, maximè cùm ſcriptum ſit, *non eſſe prophetam ſine honore, niſi in patria ſua*, præſertim cùm & omnibus de me conſtet me repulſam paſſum, nec ignorant de meis actibus perperam admiſſis, ita, ut fruſtrà ſperem me aſſecuturum, quod intendo.

Reſpon-

Respondet & arguit Christus,

Eò quòd perversâ gradiatur viâ &c.

COmmiserationе dignus es, & lacrymis, quia cùm lacrymandus sis, non lacrymaris, dolendus cùm sis, non doles; agis ut solent infantes, qui latitare se credunt; dum faciem abscondunt: ô miser! quid agis? quæ confusio tibi foret, si hos tuos conceptus clarâ luce intuerentur Confratres tui? sed scias oportet, quòd satis apertè cognoscunt ex externis, quæ in mente volvis; quoniam actus tui denuntiant de te, ex quibus ipsi clarè advertunt, quòd ambitio subvertit cor tuum, ut cœlum non videas, & cœlestia, qui ex Deo est, Dei adimplere studet voluntatem non suam, cum tanta cordis inquietudine nemo sibi sumit honorem inter electos; nisi qui vocatur ut Aaron. Durum tibi videtur, quòd cum te credas præfixum & deputatum fuisse ad officia, modò negligaris, deciperis miser, an fortè

fortè quia advertiſti, Superiorem tibi benevolum, affabilem? an fortè, quia impulit ad ſtudium aſceticum, & ſtudium ſublimius, Caſus, & Theologica? ab eo te putas diſpoſitum, & deſtinatum. O remota ſunt hæc, nec diſpoſitio dici poteſt, niſi in mente fatua & venenato afflatu officii infecta, quæ priùs ſibi in phantaſia, phantaſticas formavit officiorum ideas & chymeras, quàm vel ii, quorum intereſt conferre, de iis cogitârunt.

Sed objicis, omnes actus meos & ſtudia eò direxi, in id unum collimans, ut voti compos fierem: culpâ tuâ id egiſti, ita ut meritò redundet in caput tuum; quoniam infectum erat palatum tuum, nec ſapiebat tibi ſermo, niſi qui titillaret hunc affectum, ſed malé, ideo meritò hæc pateris: ſed reſipiſce, ſi ſapis, niſi tibi competit, vel de congruo quidem, quoniam miſer, & miſerabilis es. Siccine cordi tibi eſt, quòd humillimum omnium ſervum in profeſſione te ſpoſpondiſti, & pro præbendario recipi ſupplicaſti? an miniſtrari veniſti?

ri venisti? & non potius ministrare? regnare vis, sed vide, an ex me, vel potiùs ex diabolo: memor ergo esto, unde excideris, & prima opera tua fac, quando ab omni lethiferæ hujus pestis contagione remotus vivebas cum servis Dei in charitate Dei non ficta, & quare apertis oculis in scopulum impingis naufragium passurus, non mercium, non vitæ temporalis, sed æternæ fœlicitatis? an ita surdus effectus es, ut & cæcus fias? nonne cernis te invidiâ tabescere, quæ dæmonis est tessera? an jactantiam tuam non advertis, quæ superbiæ filia est, & Luciferi pedissequa? quid sibi volunt tot mentis turgidæ conceptus? quo machinationes improbæ & excusationes in peccatis, tot verborum ambages, tot jactantiæ Symbola, modò te sobrium, modò humilem, modò obedientem propugnans acerrimè, modò defectus tuos non excusans solùm, sed etiã eis virtutis colorẽ appingens, hunc laudes in faciem, vellicans à tergo famã & inter hæc tamen tu nulli patere credis mentis

conceptus? falleris nimiùm, non ita cœci ſunt, ut cœcitatem tuam, & miſeriam non dignoſcant; dudum patefactæ ſunt machinationes cordis tui, ſed non eſt, qui audeat tibi ponere ob oculos, quia noverũt ſuperbiam cordis tui, & amarulentiam; vindictam ſciunt te ſpirare protinus, & linguam exacuere: Ecce filiæ Judæ, fratres ſalutis tuæ amantes ſuſtinent iniquitatem cordis tui, & tacent condolentes tibi, & parcentes infirmitati tuæ; tu ergo miſerans miſerere tui, & revertere, eme tibi aurum ignitum charitatis, quid enim? an mens tibi deeſt, tabeſcere in iniquitatibus tuis? recognoſce, quàm cœcus ſis, imò optandum eſſet, ut cœcus fieres, ut tam grande peccatum non haberes. Vide, quò perveniſti, vanam gloriam non apprehendis quidem ampliùs, omnia credẽs licere tibi, ut acquiras, quod affectas: aſt non ita; Deus eſt in cœlo, qui audiet, & exaudiet eorum, quibus tu dominari meditaris, & imperare, preces, mittetque eis alium paſtorẽ, qui eos paſcat, eorum-

que

que salutẽ sollicitè quærat, meliùs quàm tu, qui te tam iniquè intrudere conaris.

Observatio.

SAt multa dicta sunt hactenus, sed nihil me dixisse arbitror, ubi penitiùs expendo vitii hujus incommoda, & faxit Deus, siquidem ei placet, ut à Superioribus injungatur scribere de hac re fusiùs aut etiam volumen integrum, quod facili negotio fieri poterit conficere.

Nunc aliqua notanda videntur, qualiter subintret, & quomodo, & quàm latenter hic deplorandus effectus, absit autem, ut in faciem alicui dicatur, tu fies aliquando talis, vel talis Officialis N. dispones te, utere talentis tuis. Absit, inquam hoc ut fiat unquam.

Frequentiùs ergo non vigilantibus super custodia sua, se hostis immittit, hoc ferè modo:

Est fortè Superior alicui plusculùm affectus, familiaris, & favorabilis, miscens in sermonibus suis cum tali verba quæ-

dam de temporalibus, aut de iis, quæ ſalutem aliorum concernunt, vel diſplicentiam, etiam verbulo unico monſtrat contra hunc, vel illum Officialem (abſit, ut de abſolvendo aliquo verba faciat, quod eſſet in manus dare gladium minorenni) eò quod non ambulet, ut vellet: Ah! utinam non contingeret; Et quoniam nemo omnium ab omni paſſione defecatus, erumpit ad extrà ebulliente bile, aut mentis inconſtantia, concepto protinùs igne in fratris corde, cogitationes generat talis ſermo, ab his tranſitur in meditationem, inſufflat amor proprius, ignemque excitat, ut exardeſcat paulatim hic frater in concupiſcentiam primò hujus officii, ſed quoniam aſſequi priùs nequit, quàm poſtquã alter fuerit amotus, admittit invidiæ ſcintillas, cui, dum non fortiſſimè reſiſtitur, deſinit tandem in ea, quæ in anterioribus ſat fuſe inſinuavi. Ita feſtuca ſtipatur morâ temporis rigando, quouſq; ad trabem perducatur, ſic, inquam, dum primæ tentationi cedit, roboratur hic affectus;

fectus;

fectus; hic demum flagrat desiderio, & amore rei affectatæ, sic adimpletur in eo quòd qualisquisq; est, tales & alios judicat. Ex suo ergo affectu, dum alios metitur, suspicatur æmulos.

Ah! quot modò tumultus in corde? devenitur ad susurrationes, detractiones, vindictas, eò solùm collimantes, ut è medio tollant, si non personam, certè tamen existimationem, & opinionem; quoniam prævalere se desperat his stantibus, confusionem abhorret & arcet, quantùm valet, utpote officere credens suo intento, verbulum duriusculum contra se prolatum, ut despectum reputat: Et sicut Poëta canit: *Stat pro ratione voluntas*, sic in his hominibus hâc lue aflatis stat pro ratione cupido, & affectus pravus, omni toxico virulentior. Excœcatur sensim sine sensu mens illius, obscuratur charitatis aurum, mutatur color optimus, nec attendit talis, imò nec advertit, ubi charitas læditur, vel humilitas contemnitur, & virtus negligitur: stat pro ratione

cupido. Humilitatem quidem ſimulat nonnunquam; ſed quoniam ſimulata, fucata, ficta, & falſa eſt, fa cilè dignoſcitur à prudenti, & licèt verum ſit, ordinariè quòd morbum cognoviſſe, ſanâſſe ſit, nequaquam tamen huc quadrat, imò exulcerabis magis, ubi mederi volueris, vel ſpem reſcindendo, aut ineptum dicendo: imò dic ei, ſi audes, quòd ineptus ſit ad officium, ut aſinus ad lyram, fruſtrà illum ſperare, ſtultitiam eſſe, præſumptionem vitandam; væ tibi, ſi id egeris, quia præterquam, quòd corrugabit vultum, & torvis oculis te intuebitur, ſenties cenſorem tui acerrimum, argum experieris, qui linceis te oculis aſpiciet, imò eò temeritatis procedet, ut actibus tuis defæcatiſſimis, & optimis invigilans, atque ſugillans, maculas in eis notabit, appinget, & affinget, verba tua librabit, imò cribrabit, & ſi quid furfuris in eis erit, protinus in auras, & aures ſparget, optimâ ſimilagine NB. vel intentionis, vel incontaminatæ mentis, ſuppreſſa ſub modio.

Nec-

Necdum finis, quia corrodet famam tuam dente leonino, ut zoilus, qui priùs apparebat ut Angelus, & expers omnis doli; in his omnibus non eſt, quòd mireris, quòd in hoc fratre tam citò corruerit ædificium, quoniam ædificata fuerat ſuper arenam, quod afflante vento contrario neceſſariò corruit, quia ſtare non potuit contra irruentes fluctus; ceſſes modò Prælatorum inquiſitio, qui fiat, quòd hunc ſuſpiciones fatigent, illum in furorem penè agant rancores & tumores mentis, iſtum ignis iræ devaſtet, iſte ſeditiones moliatur, & ad rebellandum univerſos inſtiget, alii ruptis obedientiæ vinculis, filii Belial efficiantur. Ceſſet Superiorum admiratio, quòd Conventus tam ſubitò mutatus ab illo ſtatu bono, in quo fuerat priùs, quòd turbata pace inſufflent folles invidorum ad concitandas diſcordias animorum. Ceſſet admiratio, qui factum, ut in atrium, in theatrum, in domum tam ſanctam (qualis eſſe deberet Cœtùs Religioſorum) delata ſit ſcœna

tam obſcœna, tam funeſta, quæ mortem inſperatò repræſentet; hoc enim eſt illud faſcinum, quo mentes ante licet limpidiſſimæ nebulis caliginoſis iræ, impatientiæ, odii & invidiæ, involvuntur; hoc ſpiritu, qui ſemel inficitur, exhalet, neceſsè eſt, fœtorem deterrimum, & cui priùs mel, & lac ſub lingua ſubitò mutatus in virum alterum; non jam fundet mel hyblæum, ſed fel labia diſtillabunt, myrrha defluet, lac deficiet: hoc unum decennali ſtudio aſcetico me didiciſſe ex parte arbitror, ſed arbitror, & arbitror ſolùm, quia comprehendi neſcio an poſſit, & inveniri fundus vitii hujus, quod videtur eſſe abyſſus; mihi pro lemmate, & Emblemate erit quod, qui hic laborat:

1. *Continuò patebit invidiæ facibus plenus cogitationibus tumidis, & ſuſpicioſis.*

2. *Proficiet nunquam.*

3. *Semper evadet ſe deterior:*

Quia hypocritam aget indubitanter. Faſſus eſt hoc Abbas ille, qui priùs ſemper

ſemper defixis in terram oculis, & demiſſo collo incedens cunctis modeſtiæ exemplar fuit, factus Abbas erectâ cervice in magnis, & mirabilibus ſuper ſe ambulare cœpit, totuſque factus alius ab illo, qui fuerat priùs: Diſplicuit res iſta confratribus, quorum unus audacior, illum humilitatis, modeſtiæque prioris commonuit; cauſam inquirens mutationis tam ſubitæ; ad quod Abbas memorabili cum ſarcaſmo repoſuit.

Ne mireris, quòd enim in terram figens oculos anteà quæſivi, jam reperi, manum ſimul protendens ad claves in latere ſuo pendulos; dum hæc diceret. Nec ratione, & modo diſpari alter ille, qui & ipſe ſic intravit, ſic invenit, quod quæſivit, cui non rarum anteà erat ſedere ad terram in Refectorio exigente ſic, vel culpâ, vel loci Religioniſque conſuetudine, ubi & cibos expanſo deſuper rete è feneſtellis illis conſtrictis velut per clathros levare cogebatur; geſſit ſe in hoc actu, ut ſe ſolent humiles modeſtè & patienter

& hilariter, omnium in oculis talis, qualem se exhibebat foris; verùm ubi quod mente versabat, fuit assecutus Prælaturam scilicet, duriùs agere cœpit, & ex sublimi Prælationis cathedra corripere, confundere, increpare, & increpando suorum magis furorem & aversionem aucupans, quàm amorem, & authoritatem, ut evenire solet, sibi conciliabat.

Asperius nihil est humili cùm surgit in altũ.

Verùm suorum nonnemo impatientior, dicam, an audacior nescio, prioris eum humilitatis, & demissionis commonens, nominatim forsan actum tam patienter exercitũ obtrusit; tulit monentis monitionem, ac simul reposuit cum memorabili sarcasmo; captas jam retibus aves, nec retibus opus ampliùs: Hæc per parenthesin. Semper & semper ei, qui talis est, ut officium aspiret, occurrentibus, quæ Ecclipsin superducant intentioni, semper facesset negotium Superiori, semper erunt, quæ bilem ei proritabunt & ventrem facient amarescere, hunc

hunc quisquis tangis verbulo, vel parum duriori, fides tangis quæ sonum reddunt ingratum nimis; Momus erit tam oculatus, & argus tam argutus, qui minutissimas quasque festucas intuebitur in oculis aliorum, in seipso semper monophtalmus, luscus & cœcus. Nulla in hisce fidelitas, vel sinceritas, & sanè quisquis amicum quærit & fidelem socium, tali obsecro non jungatur, non fidat, proditorem namque sentiet & hostem tantò magis nocivum, quantò plus subdolum, si vel in minimo illi contrarius fuerit, aut etiam minùs applausoriè ipsi locutus fuerit, imò suspicabitur facillimè de innocuo, quod nec cogitârat, sicque efficietur ei hostis irreconciliabilis, & tunc planget, quia secreta sua revelârit tali, credetque mihi in universis, quibus præmonui. Et quis medebitur malis istis aut certè præservativis præoccupabit? Superiorum prudentia suarumq; ovium accurata cognitio, quos sicut nequaquam instruo, magis ipse instruendus, sic obsecro, ut invigilent, si quieta volunt sua Asceteria,

 ceteria,

ceteria, ne irrepat, vel si irrepserit, protinùs expellatur. Sed qualiter obviandum hospiti tam furenti, qualiter expellendus, ubi se semel intrusit; ah! ego aporior, hic siquidem certum est, quod vix unquàm monitis, vel adhortationibus reducantur; idem namque hoc est, ac si ulcus aliquod pestiferum & læthale, aspersionibus aquæ medicatæ, aut fomentis mollibus linteorum, aut linteolis odoratis unguentis, gossipiis velim sanare; ah! sicut nihil isthæc aut parùm juvant, sic in hoc morbo est; sed quid tandem adhibendum, qualiter medendum? Respondeo, quod ignis applicandus, ferrum adhibendum est, ut gangrena serpens rescindatur, spes, inquam, omnimodò propellenda, & sit licet quod tristabitur, tristitia hæc ad horam solùm erit, vertetur autem in gaudium suo tempore, satius est unum talem tristari & affligi, quàm turbari cœteros. Nec vos retardet RR. Superiores à dura correptione, & dolorosa resecatione, vel agni tractabilitas, aut obedientis

prom-

promptitudo, in vanum ſperatur, aut creditur conſtantia, aut in virtute ſoliditas; quamdiu ſunt prægnantes, quamdiu mentem ferunt, intus virulento podiu mentem ferunt, intus virulento potu, & infectâ labe contagioſam. Virum doloſum abominabitur Dominus. Eſt hoc innatum infernali huic cupiditati, ut licet introducat cohortem tartaream, vitiorum ſentinam, omniumque ſit feracissima, ita tamen palliare novit, ut decipiat, vel ſagaciſſimum in via ſpirituali: veruntamen raro diu, quia cùm intus ferveant, quaſi muſtum, difficulter vim retinent, quin potiùs foras erumpunt, hinc velut ex ungue leonem dignoſces.

Ad arguendum cæteros ſunt libertini, plerumque impatientes, & quod pejus eſt, ſub virtutis ſpecie, ut zeli & charitatis proximi defendunt ſuas paſſiones, furores propemodum vendentes pro actione zeloſa ad exemplum Chriſti Domini ejicientis de templo vendentes & ementes, graves Religioſi haberi volunt, cùm nihil

minùs

minùs in se habeant, & cùm perfectio magis in humili sufferentia consistat, quàm in acri concertatione, cunctis ludibrio sunt, & in omnium oculis, velut tophus in pulverem fatiscunt, tacent fortè tamen cæteri ob infirmi audaciam & imperfectionem nimiam. Ad interrogandum tardi sunt, ad dissolvendum universa dubia velocissimi, confingentes in resolvendo persæpè ex proprio cerebro, quod nuspiam legerunt, adeò, ut verè compleatur in iis illud: *Ubi dubitant peritissimi, absolutè respondent indocti*, adde *& superbi*. Mirantur nonnunquam optimi Superiores Religiosum ante protervum, refractarium & rebellem tam citò ad se reverti, & à quo prius impugnabatur Superior, nunc propugnetur, qui coluber erat, & cerastes in via mordens, & observans omnes pedum gressus, modò zelo fervens defendit in omnibus suum Superiorem? mirantur inquam, hoc minimè advertentes, non esse hanc mutationem dexteræ Excelsi, sed immutantis hujus Circe spem officii,

cii, dico & affectum. Scire cupis, mi Lector, hoc, quo dicam, fundamento? insufflet Auster, turbo veniat & tempestas, quæ spem enervet. Succidite ô RR. Patres arborem florentem, dicite ei seriò & nervosè, ita ut credere cogatur, tu minimè evehêris, ineptus es &c. talis erit, qualis fuit ante, ubi non spirabant zephyri, si non pejor. Probatum est, Multa dixi, sed plura semper occurrunt.

Quia video, quod nulla sit his hominibus votorum ratio, stabilitatem voverunt, & ecce nauseant super loco, quem professi sunt, vel inhabitant, quoniam desperare incipiunt, se his rebus stantibus minimè promovendos, inaudierunt fortassis alibi personas habiles ad officia deesse, vel promoveri juniores etiam, & se minus aptos, illuc protinus tendunt animo; omnique conatu, succedit continua Generalis, Provincialium & Visitatorum inquietatio, quatenus obedientiam migrandi extorqueant, verùm ne adultera videatur intentio, & animus depravatus, prætendunt

dunt aëris incommoda, capitis gravedinem, affectum Hypochondriacum, Melancholiam, ſtomachi cruditatem, catharros moleſtantes, vel certè perfectioris viæ & vitæ ſtimulo ſeſe agi obtendent, obedientiam voverunt, ſed prô dolor, votum enervavit officii affectus, quia quidquid jubebis, verebitur famæ & honoris decrementum ac fortunæ remoram & officii conſequendi impedimentum.

Humilitatem promiſit, ſed ecce quàm abhorret modò omnem humiliationē; injuriā reputat, ſi non audit Religioſus, gravis, maturus, & exemplaris, ô hypocritā.

Paupertatem vovit, ſed en! hominem capite attonſum, veſte cucullatâ ſtultum pro Chriſto ſeſe profitentem, appetere veſtes cultas, calceamenta elaborata, ac denique nitida omnia, & cur cur hoc? cauſa in promptu eſt, quia ut appareat talis, qualis audire deſiderat, videlicet, gravis, formoſus, ſubtilis, generoſus, quid? dic eum politicum, ſi non acceptior ei eris, quàm ſi ſanctum appellaſſes, ulteriùs ſe exerit hæc pau-

paupertas, cernite mihi hominem mendicum & pauperem, & qui ut esuriem arceat, statum Religiosum ingreditur, nullibi in mundo locum reperturus, ubi sibi provideretur tam largè, tamque latè, hic incipit murmurare & conqueri, quia ferculorum non expletur numerus, condimentum non abundanter, vinum non est spirituosum; imò non est purum, sed mixtum viliori, raucedinem fortem sentit in gutture, angustiam in pectore, gravedinem in capite, ecce damnum! ecce periculum universi quod subsistit, accersatur Medicus, præscribantur pillulæ, ordinentur catapotia, protinus vocetur Chirurgus, secentur venæ, edamus & bibamus, quia membra sumus Ordinis, Religionis, & loci, propter nos ædificata omnia, fundata universa, quæ cernimus, & hæc tam imperiosè, tam impetuosè, tam irreligiosè, ut affligat universos. An vos O miseri homunciones, miseri quia immemores dierum malorum, dierum paupertatis vestræ & miseriæ, Monasterium fundâstis,

dotaſtis, & patrimonio veſtro ditaſtis; intolerabile profectò; veriſſimum illud Juris: aſperius nihil eſt humili cùm ſurgit in altum ſuperbiæ & arrogantiæ faſtum, ſcitur bene, non inficior, deberi vobis de congruo neceſſaria, ſed quod tam immemores omnis pudoris & Religionis, ſtatûs & conditionis, unde excidiſtis, audeatis petere hæc & illa pretioſa, curioſa, nova ciborum genera in abundanti, ac denique optima quæque, tanquàm qui optimè de Deo, de loco & Religione quam incolitis meriti, tam audacter, tam impudenter, tam imperatoriè, hoc eſt, quod juſtè lancinat Prælatum, Superiorem, imò Fratres univerſos, diceretis ſaltem, ut edocti eſtis in Novitiatu, peto hoc illudve propter Deum humiliter & reſignatè, fortè non judicaremini illi, qui eſtis modò; nec adeò affligeretis veſtros Officiales, hæc & alia licet in multis aliis videre ſit, plerumque tamen in illis clarius cernitur, quos hæc peſtilens officii febris corripuit.

Devotum vidiſti forſan in Novitiatu & primis

primis annis Religiosum, ecce! quàm modò nullum demonstrat, ecce quàm observat gressus singulorum, discutit actus, & sermones aliorum ponderat, librat & cribrat; sensibus incustoditus, vagus & omnis devotionis expers, & unde hoc? correptus est febri hâc lethali; Senioribus sic laborantibus, sic affectis & affectantibus, non adeò succenseo, sed juniores eheu hâc lue tam citò, tam maturè, vel ut rectiùs tam immaturè afflatos lamentandum est; corda, quæ tam multiplicem ad semen Dei in iisdem seminatum protulerunt fructum, tam subitò induruisse deflendum est. Unum adhuc malum est & tam grande, ut obstupescendum sit tam parùm animadverti, canescere nimirùm inter isthæc incommoda & periculosa itinera, nec tamen attendere, vel in cognitionem venire; miror, inquam, Seniores frequenter tam incurios, tam exoculatos & rudes, qui audeant per modum vexæ & sarcasmi pulsare juniores asserendo, tu fies œconomus, coquinarius, &c. Credo

ego

ego Luciferum cum universa dœmonum caterva, tam ingentem in anima Religiosi stragem unâ vice non edere posse, quàm edit unicus talis sermo, & detrimentum pecoris, quid est, nisi ignominia pastoris, ut scitè inquit Gregorius.

Hinc Superiores obsecro, ut si Religiosos quietos manere velint, in hosce sermones talium tam malitiosorum, vel certè rudium hominum sæviant & abscindant, ego sanè semper existimavi, in suo sensu periculosiores, quàm libidinosos discursus, quos uti non tolerant, ita miror, quî fiat, ut non magis solito fulmen in istos torqueant, & in eorum pestifera colloquia, cùm ruinam manifestam præsagiat Status Religiosi.

Reformatio per propoſita Deſiderantis Officium.

DIscussi O Domine latebras cordis mei, quoniam illuminâsti cor meum, quod nox obscurabat, sed quomodò proferre audebo mirabilia, quæ reperi? proferam

tamen,

tamen, quia palam tibi ſunt omnia, nec quidquam abſconditum eſt ab oculis tuis, video Domine ſerpentes, & monſtra mille imperfectionum, ſuperbiæ, jactantiæ, invidiæ, & depravatam inſuper intentionem in omnibus, & quod charitatem credideram, modò dolum deprehendo fuiſſe, & in omnibus me perperam egiſſe, eò ſolùm ſemper collimans, ut aliorum famam minuerem, quatenus mihi tantò facilior via ſterneretur ad N. Officium. Sed dixi nunc cœpi, amodò expendam.

1. Periculoſum eorum ſtatum, qui præſunt, præſertim cùm vocati non ſint, ſed ſequentes affectum ſuum pravum, ſeſe intruſerunt.

2. Miram eorum cœcitatem miſerabilem conditionem fluctus, & tentationes, & affligentia deſideria eorum, qui tali affectu laborant; ſi œconomicum officium eſt O anima! vide horum pericula, quæ niſi tales cautiſſimè attendant, cum perverſis mundanis pervertuntur, eorum imbibentes mores, vitam & omnia mala.

Et

Et anne corpus, & fœdam quandã commoditatem diligis quàm ſalutem tuam & æternam fœlicitatem? an forſan eſca, vel potus eſt tibi regnum cœlorum,

3. Terrebit me utique competentium invidia & ſtratagemata iniqua, ut me dejiciant, patebis enim ita, crede mihi Frater, multorum invidiæ.

4. Quàm ſecurum ſit Deo ſibique vixiſſe expendam, maximè cùm forſan brevi moriar, & ubi ſecurius in Cella, quàm poſitus in officio? ſiſte gradum anima, & ne ſis quaſi una de ſtultis mulieribus, quæ bonum dicunt malum, malumq; bonum; Væ nobis! væ nobis, ubi agnitam veritatem oppugnabimus!

5. Firmatum mihi erit, nihil agere unquam, vel omittere, quod non agerem, aut omitterem, ſi ſpes officii non foret; humilitati proinde cordialiter inſiſtam, nec quæram unquam gloriã meam, exiſtimationem, aut honorem; Deo rem committens, ejus interea voluntatẽ explorando, approbando, amplectendo & exequendo.

Nota

Nota, nonnullos gravissimè decipi in hoc casu, dum vel prævident se ad officia quædam speciosa aptandos, aut eadem affectant, nescio, quàm subtili ratione tegunt vanam gloriam suam, credentes se cum merito posse dona, excellentias & similia (qualia sibi utinam non plus sæpe quam reverà habent, imaginarentur.) coram aliis propalare, nec quicquam studium humilitatis curant credentes opus esse ut ad ea, quæ in mente obfirmârunt, officia sese disponant. In his videre est, quod licet habeant aliquam soliditatem in virtutibus, nec desit illis voluntas ad perfectionem, tamen moveantur ad passiones, vel ad minimam etiam confusionem, objectionem, correptionem, aut despectum, quia credunt per talia se impediri à spe, vel affectu, quem gerunt ad officia. Est obex & grande impedimentum, quamdiu in hac versantur stultitia: Estò autem, quod assumendus sis, mi Frater, ad officium, ubi authoritas aliqua requiritur, apud eos, quibuscum conversaris. Esto,

 inquam,

inquam, hoc, nunquid per humilem conversationem, & patientiam amittes eam? Minimè. Est hoc etiam multis aliis consuetum, quod propalent quidquid nôrunt, vel putant sibi esse honori & gloriæ, eò quod sic scalam ad officia se fabricare credunt. E contra per dejectionem minui authoritatem & reputationem, quæ illis fortè ex officio deberetur, sed ut annotavit bene nonnemo alius.

Raro hoc nonnisi perfectis valde, etiamsi Officiales sint, competit ut se, suaq; dona, &c. quæ æstimationem sui conciliare in aliorum cordibus possent, proferre possint meritoriè vel licitè.

1. Ob scandalum aliorum, quia nisi fiat magna cum cautela, id advertunt, & exinde scandalizabuntur.

2. Quod ordinariè concurrat vana & superba sui complacentia, vel honoris appetentia, fecerunt quidem hoc multi Sancti, ut S. Paulus, item & alii Sancti, sed nota est & fuit illorum sanctitas, quod hoc ex Divino non autem amoris, & appeten-

petentiæ honoris proprii motivo processerit, nec erat periculum (utpotè) perfecti ullius fastûs vel appetitûs laudis propriæ. Et quod non sine instinctu S. Spiritûs, cui & attribuebant, id fecerint.

6. In cella proindè vivam, velut nunquam futurum sit; ut assumar ad officium, uti & fortassis continget nunquam.

7. Omnem discursum de hac materia fugiam, imò & loca & personas, si fieri potest, declinabo, vel certè divertam, aut compescam eos, qui hac de re loquuntur.

8. Omnem deniq; occasionem fugiam, ubi aut spes concipitur, vel concepta augetur, sive per aliorum sermones, sive per conceptam, aut concipiendam de me existimationem in cordibus aliorum, idque eo fine, ut quietem cordis conservem, & ab unione Divina non avellar.

9. Intentionem mutabo, & quicquid priùs agebam boni, ut fuêre humilitatis actus, reverentiæ ergà Superiorem, fidelitatis in propugnãdo ejus honore & existimatione ab iis non desistã, sed quod tunc

ſpe officii faciebam, modò proſequar ob amorem Dei, Cœleſtiſque Gloriæ, & ex amore voluntatis Divinæ ſic volentis, ſic jubentis, ſic ſeverè præcipientis, ſub interminatione diſtricti judicii Dei.

GEMITUS XII.

Grave ſibì judicat, quod amorem filialem erga Superiorem perdiderit.

REcogito O Deus ſalutis meæ amantiſſime, quàm aliquando filialiter, quàm amorosè amaverim meos Superiores, Patres ſpirituales, ſed modò ignoro, quî factum, ut dum ii lac propinant, abhorream; nauſeat anima mea ſuper eorum adhortationibus, & in abſynthium vertitur quidquid propinant pro animæ ſalute, emoritur ſenſim affectus filialis, & tamen interim obedire neceſſe eſt, ſed ah! quàm dura obedientia, cùm tantoperè diſſideat obedientis animus à mente præcipientis! ſcio equidem, & timeo, dum recogito quantoperè ad obediendum invites, imò compellas, ita ut reſiſtere,

ſiſtere, vel juſſa declinare fas mihi non ſit. Verumtamen conqueri mihi liceat coram te Domine, quid opus tam inceſſanter monere, arguere, imperare, & imperando increpare. Sufficiat ei quod vivam, ut alii, & grave nihil committam, quid opus ut me veluti pecus inſanum propellat, confundens & exacerbans. Non placet mihi modus iſte, ſentiam cum aliis quibuſdam, quos pœnitet conſtituiſſe eum Regentem ſuper nos, quia non habet ſe, uti ſperabamus, mallem ut alius ejus teneret locum. Tu Domine, qui potes omnia, fac quod deſideramus tantoperè, vides enim & ipſe, quàm verba ejus & actiones ſine ſale, ſine modo, ſine diſcretione ſint. Sufficere credit, ſi objurgat, ſi increpat, quaſi grandis inde appareat, aut authoritatem ſibi conciliaret, parùm curans, quid efficiat in cordibus noſtris, quàm parum ſit proficuum nobis. Prudentiùs ſanè faceret, ſi cum reſpectu aliquo procederet, utpotè qui & nos profeſſi ſumus, & membra loci & Ordinis, O quàm alius erga me fuit

antehac, quàm magna sperare me fecerat, quamobrem etiam promovere ipsum conatus fui, verùm frigefactus, emortuus est ille affectus, vel certè solùm pro forma & simulatus erat, quia jam alium se mihi modò exhibet, quàm fuerat priùs, totus mutatus ab illo; verissimum est, quod honores mutant mores, mutaverunt mores, mutaverunt sanè, sed utinam in meliùs. O quàm gratus fuit antea, qui ei defectus insinuavit, modò ah quàm ægrè audit, imò & nemo id tentare præsumit, nemo omnium modum ejus vivendi audet ei remonstrare. Et quid tandem? Cùm sic seipso evadit quotidiè imperfectior. O si sciret, quot nævos, quot defectus & errores inscius committeret, quàm aliorum corda exulceraret, quàm apud omnes displicentiam generaret, & fastidium, quàm respectum & amorem enervaret; sed trepidant universi, pars sperat, pars timet, hic ut evehatur altius, dissimulat, tacet alter ne deponatur, cæteri ne disgratiam incurrant, conticescunt pariter,

& quod miſerabile, non deſunt, qui palpant in ipſo tam molliter reprehendanda, tam loquuntur applauſoriè, ut mirum non ſit, quod intolerabile exiſtimet, ſi alius zelo ſuccenſus errorem ei conetur ponere ob oculos, & nævos, nec etiamſi id fiat humiliter, & modeſtè ſervatâ omni reverentiâ & reſpectu, ſuſcipere videatur in bonum.

Reſpondet Chriſtus
Monens & increpans.

NE mireris fili, te iſtam pati in animo contradictionem, ſed mirare potiùs, quod tuam amiſeris ſimplicitatem & humilitatem, charitatem primam relinquendo, quæ tibi omnia reddebat ſuavia, dum conſiderares eum, qui per Superiorem loquitur, ſimpliciter tunc te ad ejus obſequium, & præceptum geſſiſti, ſed præbuiſti modò autem ſerpenti tartareo, admiſiſti ſuſurrum ejus, quia cœpiſti diſcutere modum præcipientis, & vitam examinâſti, hæc amodò incipiunt te reddere moroſum, & tardum &

ſomnolentum ad opera obedientiæ. Junxiſti te inſuper illis, qui ambulant extorto collo, qui non verentur contradicere & obloqui Superiori, cùm te opportuiſſet reſpicere ad perfectiones, & ad prima fundamenta: ſic eſſet tibi, ut fuit grata Superioris converſatio, ſermo amabilis, & omnis quantumvis dura correptio tolerabilis, ſi ut hominem defectuoſum, indoctum, impetuoſum conſideras, facilè corruet ædificium tuum ſpirituale, ſed audi & time, qui ſuum Superiorem non habet loco Dei, nec Deus eum habebit loco filii: reverentia ei debetur interior & exterior, quia non tam homini offertur, quàm Deo, cujus ille gerit vices; quoniam non fallunt verba mea; qui vos audit, me audit, qui vos ſpernit, me ſpernit. Sed dices, forſan eum abjectum eſſe, vilem & paſſionatum: nihil hæc te excuſant à Præcepto, à Reverentiæ exhibitione, quoniam is in eo tibi intuendus eſt, pro cujus amore eſt ſubvectus, præmium autem te manebit tantò excellentiùs, quantò is abjectior,

ctior, qui præſidet, quia & tantò magis Deo obedientia & reverentia placet. Ego, qui infinities majoris conditionis fui, vide, quid præſtiterim S. Joſepho & Matri meæ. Præſtat ergò, ut depoſitâ duplicicate & proterviâ ovem te geras, quæ nihil minùs curat, quàm paſtoris mores, & ingenium, modò ad paſcua ducatur pinguia.

Sufficiat tibi, ſi nihil tibi malè præcipiat, cùm tuus paſtor, pater & tutor ſit; Beatus eris & quietus, ſi iſthæc ſervaveris. Quoniam carnalis eſt Superior, per quem Deus in animas derivat ſuos favores cœleſtes, quem ſi quis protervè per contemptum ſeu inobedientiam obſtruit, ſibimet influxus vitæ æternæ abſcindit.

Obſervatio.

DIci ſolet in proverbio: *Familiaritas parit contemptum*, quod etiamſi in perfectioribus locum non habeat; apud infirmos tamen leves, & imperfectos locum habes, ſat eſt compertum, *Lude*

cum filio, & contristabit te. Eccles. 30. Quod sicut universim verum est in omni re, ita nominatim in ratione agendi Superioris cum subdito, magistri cum discipulo, qui dum assuescit agere familiariter cum suis, paulatim incurrit contemptum, aut certè respectum enervat in eorundem cordibus, & vice versâ, ubi se etiam minus amicabiliter præbet; amaritudinem generat, magnâ proinde dexteritate opus est, ut & amor, & authoritas pariter acquiratur & conservetur, quâ ratione id fiat, in promptu est, scilicet virtute, hæc utique sola pulchros & acceptos reddit, sicut & per se sola virtus splendet, & splendescere facit. Quare falluntur quicunque ad conciliandum sibi amorem per crebram condescensionem, conniventiam, aut laxitatis permissionem id faciunt. Imò cernitur passim, quòd virtute pollentes, estò sæviant per correptionem, modò tamen nôrint infundere oleum, quatenus in cicatricē vulnus coëat, amantur plus à bonis (bonis dico, quia malis

malis odiosa est virtus, nec placet eis, qui secundùm Deum ambulant) quàm si conniverent, fœlix quem virtus reddit amabilem, & dignum reverentiâ.

Sed causas ego internoscere cuperem, quî fiat, ut tam frequenter Superiores, etiam apud probos perdant amorem. Credo, quoniam mos quibusdam est, ut exagerent singula, acriter corripiant in minimis, continuò increpantes & objurgantes dicta & facta filiorum reprobando: remuneret ipsis Deus intentionem inculpatam, quoniam ad humiliandum eorum spiritum ista faciunt, verùm omnia in pondere & mensura, si fatui forent, aut toti rudes, qui nihil eorum intelligant, sicque Superioris dictis simpliciter crederent, defendi posset, aut excusari modus hic agendi. Verùm evenit subditis, ut ubi vident, nihil se boni præstare, vituperari omnia, suggillari, & repræhendi, callem obducant, & fronte obfirment ut petram durissimã, ita ut incassum verba Superioris defluant, imò deridean-

tur corde, si non ore, credentes semper exaggerationes esse, etiamsi verissima, & pura eis veritas prædicatur, hoc efficitur hoc modo. Alio modo, sed eheu iniquo nimiùm perditur quandoque authoritas, opinio, & reverentia Superioris, nimirum ubi scarabæi & invidiæ clientes, & æmulatores officii reperiuntur, his qui adjungitur, nisi multum sit, solidus diffluet, ac velut muscæ morientes perdet odorem unguenti, id est, opinionem præclaram de suo Superiore, ita fit eheu, ut nonnunquàm juniores incautè custoditi, ubi se his adjungunt sensim sine sensu, dum à principiis sanctæ obedientiæ imò fundamentis divelluntur, à lacte matris pariter abhorrere incipiant fastidientes. Nec est, quod miretur aliquis, cur istud; causa in promptu est, quia ubi famæ odor in corde evanescit, amor simul intepescit, & persona Superioris amarescit; velut enim cibi fragrantia pascit, nutrit, sapidumque eundem reddit; ita Superioris bona existimatio.

Aſt væ ſuſurronibus iſtis, qui eam debilitant, enervant, adimunt, & eximunt è cordibus gradientium ſimpliciter! O quis dabit, quod opto unicè, ut in hoc ſapiant, & caveant, cautéque ducant oves ſuas paſtores (Magiſtros Superioreſque intelligo) ne lupi & agni paſcantur ſimul! ô quoties infectæ tam tenellæ plantæ horum venenoſorum afflatu ſterileſcunt? quoniam cor eorum velut cor tigridis & verba quaſi venenum Reguli, oculique quaſi Baſiliſci. O peſtilentes & peſtiferos! quàm multi ſanè magnam, & diu retinent ſemper retenturi de ſuis Superioribus, aut aliis etiam Officialibus cæteriſque opinionem, maximo cum fructu & profectu, qui tamen ubi his ſociantur cum detrahentibus detrahere, cum perverſis perverti incipiunt, errantes ſicut oves, & utinam vel vocem ovis aut ſpeciem retinerent, nec pro balatu ululatum luporum murmur & vafritiem aſſumerent!

Sed quid his poſt hæc remedii? niſi ut

ſeriò expendant periculum, in quo verſantur? præſertim ſi ſenſibus incuſtoditi, paſſionati in verba detractoria, ſuggilatoria, aut deſpectum cauſantia prorumpant, conſiderent quàm facilè hîc etiam mortaliter peccetur; legatur Navarrus & alii: graviſſimam punitionem in Dathan, Core & cæteros murmurantes contra Moyſen, qui vivi deſcenderunt in infernum, recogitent.

Notandum etiam, quòd mutet ſpeciem peccati ordinarié explicandam in Confeſſione circa Superiorem: deinde evidentiſſima eſt nota filiorum Belial, qui meritò eſſent ſeparandi à communi cœtu juxta conſtitutiones SS. PP. quoniam Deo odibiles, ſimiles Cham filio Noë, qui patris verenda detexit, & proinde maledictionem meruit.

His tamen quandoque evenire ſolet (ſed utinam ſemper aut certè priùſquã virus aliis infunderent) quod papilioni, qui circum lucernam volitans eam omnibus modis conatur extinguere, ſed aliud non

efficit,

efficit, nisi quod adustis alis sibiipsi mortem conciscit, ita & hic, qui mores sui Superioris perpetuò circumeunt ut nominis ejus famam & flammam extinguant, sed ipsi adustis nominis, sui alis obruuntur, & æternæ flammæ nisi resipiscant, addicuntur. Scitè Gregorius, *qui contra propositam sibi potestatem murmurat, aut malè sentiens ei detrahit, liquet, quòd eum redarguit, qui eandem homini potestatem dedit.*

Hi sibi jure approprient, quod, inquit Petrus Chrysol. *Avelle à solo Solis radium, & non lucet à corpore membrum & putrescit, separa filium à devotione paterna, & jam non est filius, sed pater & collega eorum, de quibus dicitur, Vos ex patre diabolo estis.*

Sunt tamen nonnulli, à quorum moribus & actionib⁹ (nescio cur) naturali quasi fastidio abhorrent subditi, displicent omnia etiam minima, ipsi ergo se discutiant, si forsitan singulares in omnibus actionibus sint, ut talem displicentiam possint emendando eximere.

aliis

Aliis diſplicet Superior, quoniam non ejuſdem nationis, ſed ſub alio ſydere ſolum, & Solem conſpexit in nativitate, ah! quàm hîc miſerum vivere, niſi contemptum arceat talis Superior verborum lenitate vel largitate, aliave dexteritate, quâ devinciat ſibique jungat animos à ſe alienos: ſecus conſtanter dico, nævi in ſe conſpicientur accuratiùs, tollerabuntur ægriùs, quàm in aliis ulcera & tubera fœdiſſima, in quibus non eſt hæc radix amaritudinem germinans; fœlix ille Superior, fœlices Congregationes, ubi qui ſubſunt & obediunt, præſidentium non perſonam, vel vitium perſonæ, ſed vices ejus, cujus repræſentat ille, intuentur.

His expenſis ceſſet admiratio & indignatio eorum, qui cernunt ſe in horum animis amareſcere, amorem evaneſcere, labefactari authoritatem, perſeverant tamen, & tenaciſſimè retinent mores diſſimiles, voces inſuaves, defectus diſplicentiam generantes, nec eos corrigunt, aut quod lacrymabiliùs, audire à ſuis dedignantur.

Parer-

Parergon

Ad RP. PP. Superiores & Magistros aliorum.

DEbet Superior credere (inquit Claudius Aquaviva in induct. Cap. 14.) *posse etiam in se ipso non exiguam esse culpam, & si non committendo aliquid, quod interdum evenit, saltem omittendo, vel si non in re peccavit, potuit fortè in modo peccare, existimet ergo se debitorem esse, &c.* Sicque juxta D. Gregorium lib. 9. Epist. 8. ad Bennonem Abbatem: *Vulnus abscindat, ut non etiam ulceret, quod sanum est, ne si plùs quàm res exigit, ferrum impresserit, noceat, cui prodesse festinat.* Est Medicus ille laudandus, qui seposito timore ægrum membrum resecat, est è contra minimè commendandus, qui ne mœrore ægrum afficiat, voluntati eum suæ relinquit, est tempus corrigendi, est tempus dissimulandi, est tempus rigoris, est tempus lenitatis, quæ omnia discretio Superioris discernit: sunt, quibus non tam verba, quàm ver-

b era

bera profunt, & vice verſa. Verumtamen vix credo, quempiam facilè ſuadere ſævitiem, maximè autem verborum aſperitatem, cùm nihil ita ornet Superiorem, ita nihil moveat alios, quàm exhortatio hominis manſueti: Ah quàm abſonum, ubi neceſſe eſt obſervare diem & menſem, ut ſerenum paſtoris & Superioris vultum experiatur ſubditus! ô quàm grave hoc afflictis, qui, ut lac ſugant, ad papillas avolant, & loco lactis abſynthio illitas animadvertunt! ſit tunc, ut quod factum experta eſt in quibuſdam, & ut futurum prædixit S. Thereſia alicubi, *ut è nata diffidentia, cùm de parentis affectu deſperent, ante immoriantur malis, quàm ut ea indignabundo judici & exſperato aperiant.* Floreat ergo, floreat, obſecro, manſuetudo ſaltem in verbis, ſi non in manibus per largitionema, nne tam chara ſunt verba lenia, quia tam pauca ſunt? Credite mihi, hæc virtus cùm ſit caracter animi paterni, ſi defuerit, evaneſcit pariter, iterum dico, credite mihi veſtra au-

thoritas, & cum authoritate amor, eritis neglecti, & viventes vivetis inter filios vestros, linguarum ludibrium, mentis nausea, & animorum fastidia. Econtra hanc etiamsi solam habuerit Superior, estò sit quædam in largiendo tenacitas, aut ad succurrendum tarditas, habebit amorem, & bonum odorem, obsistant licèt rebelles in claustro compeditores, osores, & discoli, semper obtinebit gratiam in bonis, metum in perversis. Miror sanè, si dantur, qui hanc virtutem aut superiori-tati officientem authoritatem labefactantem, aut denique dignitati præjudicantem opinentur: altioribus sanè dotibus debetur authoritas, quia talia profectò non adæquant inopiam meritorum ad defectum necessariarum virtutum, imò adimunt. O quàm amabiles efficiuntur, qui amicabiliter conversantur; secus quanta miseria, ubi pro melle fel propinant, & fumum verba redolent, bilemque ebullientem indicant. Est quidem, non inficior, & summopere

quidem

quidem necessaria, quandoque severitas & rigor, sed frustra corripitur, arguitur & increpatur subditus, nisi ea etiam adhibeatur, aut mentis à passionibus defecatæ serenitas aut dexteritas, quâ sic correpto, sic confuso infundatur oleum quatenus vulnus humiliationis in cicatricem coeat agnitionis & emendationis. Placeat regnare, & regnando increpare, placeat, inquam, quibusdam timor & reverentia in subjectis, sed quid sine amore timor in Religiosis?

Oderunt peccare boni virtutis amore: & econtra: Oderunt peccare mali formidine pœnæ.

Hi proinde constringendi & coërcendi, cùm namque timore magis, quâm amore, pœnis, & severitate potiùs, quàm benignitate trahuntur, puniendi sunt, ubi delinquunt, in hos retorquendum fulmen, siquidem pacem & confratrum animos turbant cum offensione publica, nec convivendum ullatenus, ut omnes omninò volunt, servata tamen semper sacra quadam animi mansuetudine ut dum

sic

sic premunt, non opprimant, sed puniant ex zelo Dei, & amore salutis.

Est & aliud sub Sole malum, quòd utinam non esset, quando videlicet is, qui in sublimitate constitutus detrectat sibi ob oculos poni nævos errorum, ominans aut existimans detrimentum, aut honoris sui decrementum: sed non ita RR. PP. imò detur mihi & talis quidem, qui in sublimissimo etiam honoris fastigio sit positus, ita, ut crescere nequeat ultra in potentia honore & existimatione, huic crescat superest, ut se submittat, hoc uno modo crescere poterit securus magnitudinis cum humilitate, sublimitatis cum affabilitate: quare vix credo Deo gratius, filiis suis ut illius, quam si ab eisdem desiderent commoneri de iis, quæ perperam committunt, & displicentiam creare possunt.

O si id agerent, si eos amarent, qui liberè labes eorum aperiunt, si se demitterent ad capiendam formam ab iis, qui & vident in eisdem, quæ non vident ipsi! Quis

Quis enim, obſecro, RR.PP. ſe in faciem ſic videt ac alius, ut hoc aut non neceſſarium, aut indecens judicetis. Quæſo vos, nolite abhorrere typum, ad quem vos configuretis, nō autem refert, quòd fortè obtendi poſſet, quòd minùs ii, qui vos monent, ſint prudentes, ac ſcientia parùm præditi, aut diſcretionis expertes, aut de rebus quibus vos inſtruere & monere cupiunt, nihil inſtructi. Quid enim? an non Moyſes præ omnibus, qui tunc in terra erant veris ſenſibus imbutus, tamque frequenter in Domeſticam Dei introductus? nihilominus vir tam diverſatus, cum Rege regum in tabernaculo, in monte educatus, atque inſtitutus in aula Principis toto orbe illuſtriſſimi, vir tam acuratè eruditus in arte regnandi, hic inquam juſſus bene regendi artem accipere à paſtore Madianita, religione extraneo, & rudi dominationis. Ita, ita vult Deus, ut admittantur etiā doctrina non conſpicui, imò rogandi forent, quos arcet pudor, & vetat timor, audietis ſanè quæ

magno

magno vobis poterunt esse emolumento, ah! avertat DEUS, ne aut aspernanter corripiantur, arceantur, aut quòd deteriùs, objurgentur, qui vos monent fideliter, quoniam consequetur ex hoc, quòd & amorem & favorem perdatis apud vestros, quibuscumque vivitis! Ah! utinam ah! quis dabit, ut fiat hæc à Prælatis & omnibus iis, qui in sublimitate constituti sunt, ut inquam, cùm Heli Samuelem ad partem ducerent, & rogando, contestando, præcipiendo extorquerent illud, *quem me dicunt esse*? quem sentiunt? non observant in me emendanda? audiunt profectò veritatem, præsertim ubi is, qui sic rogatur, sic urgetur ab ambitionis & adulationis fece fuerit defecatus. nec intermittendum istud, estò se sciant inculpatæ vitæ, nihilque funestum vel scandalosum admittere, credant potiùs firmissimè, quòd eò, quod in specula positi sunt, & in sublimi, nævi conspiciantur nimis acuratè & magis, quàm in cæteris ulcera, verbum quantumvis nulla passione

passione fœdatum, sed inconsideratè tantùm prolatum rapitur ex ore eorum, & in cor reponitur. Ecquis verò dicere poterit, *mundum est cor meum, quis me arguet de peccato* ? Certè nullus Planeta tam excelsus, quin luminis defectionem patiatur, nullus ager tam purgatus, quin rastro egeat & sarculo, nemo tam sanctus, qui non nævos contrahat, vel rubiginem & illuminari dedignamur ? nemo omnium id afferet, id detrectabit, ubi de illuminatione, de veritatis agnitione fit mentio; si sic, ut quid vox illa ? *prudens ego & prudentior vobis, me quid instruitis ignari, imprudentes & inscii*? Non ita, non ita RR. PP. *nec enim qui se commendat, ille probatus est, sed quem Deus commendat*: doleo ego interea vices eorum, qui optima ducti intentione, non tam verissimè, quàm modestissimè se insinuant amore potiùs & reverentia quàm corrigendi libidine, optimoque zelo ducti & inducti defectus insinuant, & errores, & tamen repulsam patiuntur, quæ talibus

post

post hæc fiducia, quis affectus, ubi ad sincerissimam exspectationem comperiunt moniti corrugari faciem, inflammari oculos? Hanc cùm optimis quibusque viris aliarum Religionum, credo Religionum ruinam, quia Prælati dedignantur audire monentes. Si Doctor erraverit, quis ei monstrabit errorem; si talis Prælatus defectum commiserit, quis eum monebit? quis eum sanabit, si læsus fuerit? *sanet, moneat, corrigat, arguat, corripiat, custodiat eum, qui custodit Israel.*

Certum tamen est, servandam semper, dum corrigere vult subditus Superiorem, modestiam & respectum ad eum, cujus ille gerit vices: adeòque magis puniendi imò arcendi forent ii, qui expertes omnis pudoris, amoris & reverentiæ effutiunt majori cum excessu, quàm is erat in Superiore, quem monere cupiebant. Modestissimè ergo captâque prius benevolentiâ & dicendi licentiâ, explicatâ etiam intentione, & amore erga eum, qui

Christi gerit vices, depromat, quod emendandum censet.

Reformatio per proposita.

1. NUnquam discutiam, quæ mihi injunguntur, suadentur, aut præscribuntur à superiore, sed obediam simpliciter & sine mora.

2. Respectum semper servabo ad Superiorem, licèt is mecum agat leviter & pueriliter, respiciens vicarium à DEO mihi ad videndi normam tradendi ordinatum.

3. Nunquam irreverens, levis, aut nimiùm familiaris ei ero in vanis sermonibus, quin potiùs appronatus poplite, aut prostrato corpore frequenter culpam agnoscam coram illo.

4. Cavebo omni modo, ne ipsum aut offendam, ei contradicam, aut eum contristem.

5. Absit à me, ut discutiam, quæ fecit ipse, aut qualis ejus vita, sed juxta mandatum Christi, *quæ dicit faciam: nescit judicare,*

care,

care, qui didicit obedire, quia hoc tantummodo bonum putat, si præceptis obediat. Gregorius.

6. Semper totus in eam curam incumbam, ut Superioribus meis honorem deferam, illorúmque tuear existimationem, neque eos unquam aut in animo, aut apud alios contemnam, vel contemni patiar, quantùm in me est, etiamsi quosdam in eis defectus deprehendero, sed excusabo potiùs, cogitabóq; plures iis peccandi occasiones suppetere, atque infestioribus tentationibus dæmonis pulsari, sicut in præliis majori omnes studio aut capere, aut perimere ducem moliuntur, quàm quemlibet cæterorum.

7. Petens ab illis aliquid, faciam id resignato eo carendi animo, ideoque scuto patientiæ me priùs communiam.

8. Ab iisdem increpatus non me excusabo facilè, sed veniam deprecabor, si res levis fuerit, si gravis, humi prostratus culpam agnoscam.

9. Absit, ut unquam pungitiva in eos verba jactem, rememorans illud Pro-

phetæ: *Qui vos tetigerit, tangit pupillam oculi mei, & qui vos audit, me audit, qui vos ſpernit, me ſpernit.*

17. Cellam Superioris mei tranſiens inclinabo paululùm ad monſtrandam obedientiam.

Qui ſuum Superiorem non habet in loco Dei, nec Deus eum habebit loco filii.

GEMITUS XIII.

Quòd inter falſos fratres vivat.

O DEUS! in quo exulat omnis falſitas, non eſt veritas, non eſt charitas, & ego cui fidam, qui vivo inter Religioſos; non eſt ſanè cui tutò poſſum fidere, imò formant diſcurſus ab hoc, & ab hac; & illa re, & quidquid ſincero promo pectore, rapiunt ipſi de ore meo, verba inquam ſimplicia, nec ullo vel fuco, vel dolo falſificata deferunt ad Superiores cum multis exaggerationibus, mendaciis & fallaciis, inſidiantes in abſcondito, ut ſagitent in obſcuro rectum corde, inſidiantur,

tur, ut rapiant pauperem in ſuſpicionem, in pœnam & contemptum. Ah Domine Deus! inquinata ſunt clauſtra mendaciis & technis falſiſſimis, & ego quò ibo? quocum agam? cui fidam? En loquuntur pacificè in faciem, jurantes etiam in verba mea, & ô dolum! à tergo inſidiantur, omnia lance ponderant, ſugillant ſingula. Ah! quando muta fient labia doloſa, quæ loquuntur adverſus juſtum iniquitatem, ſi palam in me inſurgerent, & in faciem exprobrarent, ſuportarem utique, aut me defenderem, ſed latent in inſidiis detrahentes animæ meæ, & hoc eſt, quòd me modò cruciat, quia ſe adverſarios minimè fatentur, & tamē ſurrepunt, occultis acceſſibus, & quidquid de me audiunt, quaſi grandia referunt, etſi ſunt levia, ipſi efficiunt gravia addendo. Paucis dico, ſed gemens expono, exulat hinc omnis candor, ſinceritaſque Religioſæ charitatis cuſtos, fucata ſunt omnia, cuncta mendaciis intertexta, veriſſimè ſepulchra dealbata, quæ eminente verborum

benevolentia humanitatem & amicitiam mentiuntur, quibus perfidum animum tegunt, sub melle & saccaro venena occultāt, sub molli spongia novaculam premunt, sub roseo ore & facie affabili virus jaculantur, sub lilio & viola toxica recondunt, lupi sub pelle ovina, & vulpes astutæ. Nam cùm agent, minimè tamen se talia agere fatentur, fiducialem mei expectorationem extorquent longis verborum ambagibus, quod cùm fecerunt, lætantur in abscondito faciei suæ, imò ipsi cùm sint contra eosdem, apud quos me deferunt Superiores, de ipsis loqui incipiunt, & discursus formant, sat longos eâ tantùm intentione, ut me capiant in sermone.

Sic, sic gaudent, cùm malè fecerint, cùm supplantaverint, & exultant in rebus pessimis, lætantes & tripudiantes tanquam de adepta victoria, ubi defectus mei, & ignorantia mea in palam fiunt.

Ah! Domine, quid agam inter has falsitates, machinationes & dolos, accusabo

eos, ut invidos, ut dolosos, ut ambitiosos, detractores & susurrones? hoc si fecero, excusantes excusationes prætendent in manifestis etiam, nec quidquam fatebuntur, tolerabo? si hoc, ut reum incusant insurgentes tantò audaciùs, quantò me cernunt ferre patientius; observabo eos pariter? sed & hoc reputabitur mihi in odium & vindictam.

Ah bonitas! ô pietas! ne auferas de ore meo verbum veritatis, custodi me à tantis astutiis, ne & ipse pariter incidam in hanc mentis cœcitatem, ut dum plenus fuerim dolo & iniquitate, nihil eorum apprehendam. Interea verò, custodi me à laqueo, quem statuerunt mihi, tu scis, quia libenter iracundum, vindicativum, si fortè in aliquo deprehenderent, accusare moliuntur, imò ut imprudentem, charitatis violatorem, & pacem turbantem, probare conantur, & ut talia agam, ipsi allaborant susurrando, sugillando, ipsi sibi contrarii contra me tamen cum aliis uniti. Sed in te spes mea, quoniam erit, ut justificeris in sermoni-

bus tuis, & vincas cùm judicaris, quasi tibi tanta cura non foret de iis qui sperant in te. Credant, licèt, non me tam firmiter inniti super te, non desistam ego sperare in te etiam si occideris me, si consistant adversum me castra, & adunati pariter ineptum ad omnia officia, & munia haberi velint, id unum agentes, ut talis judicet, non timebo tamen confidens, quòd de me facies juxta beneplacitum tuum, qui non sinis eos prævalere adversum me in sempiternum, nec dabis oves tuas lupis in prædam ut eas deleant, qui dum se pascere magis quærunt, quàm oves, quin potius exaudies preces servorum tuorum fidelium desiderantium pastores juxta voluntatem tuam.

Respondet Christus
gemebundo.

NOn frustra hæc pateris, & absque ratione fili mi, novi figmentum tuum, mentis incuriam & familiaritatem nimiam,

miam, fræno tibi opus est, ut discas esse cautus in lingua, pone ergo custodiam ori tuo, nec aperies unicuique cor tuum; De cætero nihil minùs metuenda sunt tibi, quàm calumniantium lingua, & falsiloquia contra te, quod tectis grando, fluctus rupibus, hoc calumnia, si in virum inciderit, si tibi adhuc grave cum tali conversari, scito, quia necdum is es, qualem te esse oportet, perfectè bonus non est, nisi qui fuerit etiam inter malos bonu.

Vide tamen, ne radix malà sit in te germinans suspiciones de tuis Confratribus, ita, ut ex hac temerariæ istæ quærelæ & gemitus enascantur. Ita sanè est, hæ te reddunt inquietum, si namque sentires de Superioribus tuis, ut deberes, non te tam facilè exagitarent delationes falsæ; an ergo eos existimas esse tam leves corde, ut omni spiritui credant? estò sint, qui malè de te loquantur, an credis tu, quòd statim credant? aut si credunt, putas, quòd absque fundamento? norunt illi garruli-

tatem tuam, & quòd nimis citò movearis ad expectorandum te, impatiens omnis verbi durioris, & quoniam frequenter de iis malè sentias, & quid mirum, si ex abundantia cordis os loquatur tuum? sed, inquis, adjuvant ipsimet accusatores mei, & discursum formant & instituunt.

℟. Non nego, sed an eo animo, quem tu in eis suspicaris, videlicet ut te aut capiant in sermone, aut pertrahant ad detractionem? hoc non est tuum judicare, imò sit, quòd te sic aggrediuntur tàm dolosé, signum id erit bonæ adhuc de te existimationis, quoniam necdum tibi fidunt in malo, aliàs protinus & in palam prorumperent credentes te non dissensurum ab eo, quòd contra Superiorem profertur.

Te ergò, cùm prudentior esse deberes, & spiritualior, oporteret refrænare linguam tuam, bonumque interioris hominis specimen exhibere, aut contradicendo, aut alio quodam modo ad saniora revo-

ra revocando, vel certè declinando, quæ cùm non facis, ostendis te ejusdem farinæ, cujus sunt & alii. Et quid mirum, deinde si his cognitis tales se tibi exhibeant tui Superiores, qualem te erga se animadvertunt?

Observatio.

HAnc crucem de falsis fratribus pro quodam miraculo habent quidam, ubi toleratur patienter & constanter, nec desunt DD. qui de hac afflictione putent Apost. loqui, quando scribit, datus est mihi stimulus carnis meæ, Angelus sathanæ, qui me colaphizet, falsos fratres intelligens, à quibus tanquam submissis à diabolo vexabatur, dum ejus doctrinam impugnarent. Vide apud Cornelium â Lapide *in 2. Epist. ad Corinth. cap. 12. vers. 7. lit. A.* Et sanè novit expertus, quàm grave sit fraterno eos amore prosequi & affectu quos secum novit agere tam dolosè.

Ah! quàm excruciat hoc hominem

ſincerum, qui quoſque alios de ſua metitur indole, & ſincerus ſinceros judicat! Væ his tenebroſis! quia virum doloſum abominabitur Dominus, revelabit aliquando Deus occulta tenebrarum, & manifeſtabit abſcondita cordium, ibi patebunt cunctis machinationes cordis veſtri.

O vos ſuſurrones & detractores, clientes & filii matris veſtræ, virulentiſſimæ ambitionis, non opus eſt hic ulteriùs depingere vos, nota eſt eheu clara luce in ſat multis Aſceteriis, quid doceat hæc maledicta mater, ſed hâc prætermiſsâ, ad filiã revertar falſitatem & vafritiem, quibus ordinariè aggrediuntur ſimplices & minùs cautos etiam Superiores, ut unum concitent contra alium, id unum ubique obſervantes, ut habeant, unde accuſent, cùm ipſimet pejora ſentiant, verùm ne capiantur in verbis aut deferãtur ut ſuggillatores vel competitores officiorum, quærunt & pulſant variis diſcurſibus, ſi fortaſſe excutiant verbulum,

&

& ecce ſtatim in corde triumphus, præſertim ubi ſibi comparem adſciſcunt pro teſte. Vos, modò conteſtor, quicunque hâc eſtis infecti leprâ, quàm obſecro confuſi ſtabitis aliquando timentes & trementes, & præ anguſtia ſpiritus gementes coram Deo vindice, & illis quibus inſidiati eſtis in abſcondito, quaſi Leo in ſpelunca ſua, ut ſagittaretis in obſcuro rectos corde, plus vos ipſi confundendi, quàm quos confundere iniquè laborâſtis, quia percuſſi fuiſtis mentis cœcitate, & facti indigni coram Deo & Sanctis ejus, hic palpantes in meridie, & gradientes cum dœmonio meridiano? celebratis quotidiè, ſed quâ fronte, obſecro Ah! excœcavit eos malitia eorum, ambitio fera peſſima devoravit cor eorum, ut mala non videant, cùm tamen his ſcateant. Sed mirandum hoc minimè, quoniam habet hoc ſenſus reprobus in talibus, ut etiamſi remorſum ſentiant, & divinam inſpirationem, non tamen deſiſtant, haud aliter, ut Sodomis fores Lothi volentibus perfringere, nec reſipiſ-

ſipiſcunt facilè regnante in eis affectu hoc peſſimo; ſed quis obſecro (vos denuò alloquor) vobis ſenſus in agone? quis conſcientiæ aggravatæ & aggravantis, acriterq; mordentis ſtimulus? ubi cernitis oculis veſtris fratres veſtros, quibus ſtruxiſtis inſidias, quoſque tam injuſtè, tam iniquâ & perversâ intentione detuliſtis, ut famam eorum perderetis. Quis vobis animi ſenſus erit, ubi videbitis illos, quos ita circumveniſtis, circumſtantes vos, & præſtolantes animam agentem?

O quales anguſtiæ tibi erunt tunc, mi Frater, mi Religioſe, ſed irreligioſe, quia invide & ambitioſe! O qualia te comprehendent mala, niſi modò reſipiſcens dilataveris ſpatia charitatis ad omnes, maximè domeſticos tuos confratres! opinaris interim fortè te hoc modo, hac cum fallacia favorem & gratiam conſpicaturum apud Superiores, ſecus accidit, crede mihi, officium conſecuturum te ſperas: vana erit ſpes tua, imò & ſi conſequeris, perditio tua erit, non enim eſt æqua via

tua. O indignam Religioſo homine vitam! O miſerabilem miſeriam ſic excœcantem, ut vix veritatem unquam loquatur, imò nunquam ſe aut falsò agere dicereve credat.

Veruntamen actus eorum denuntiant de ipſis & ſanè.

Notandum pro infallibili, iſtorùm ſermones continuis contextos mendaciis, licet ipſi nihil minùs fatebuntur excuſantes excuſationes in peccatis, faciunt enim ut ſolent ifantes, qui dum faciem tegunt, latere ſe abditiſſimè credunt, nec ab ullo ſe conſpici poſſe putant; ita hi, qui uti intentionem norunt, videri non poſſe, ſic nihil mali ominari poſſe exiſtimant. O miſeri fallimini nimiùm, actus veſtri denuntiant de vobis, de fructibus veſtris cognoſcimini, qui ex Deo eſt, mendacia non tam frequenter confingit, vos ex quo ſitis, modò formate conſequentiam. Diabolus in veritate non ſtetit, ſed mendax fuit ab initio, & pater mendaciorum, Ah væ his, qui in via Cain abierunt! male-

maledictus bilinguis & dolosus, multos enim turbat pacem habentes. Psaltes inter beatos numerat, *qui loquitur veritatem in corde suo*. Sed quid de doloso? Sapientis verba sunt: *Homo qui loquitur fictis sermonibus amico suo, rete expandit gressibus ejus*, *sequitur: peccantem virum iniquum involvet laqueus*: & cap. 28. *Qui perversis graditur viis, concidet semel*, & utinam sic, ut resurgat, priusquam moriatur. Indignum homine multò magis Religioso, vitium hoc est, nec aliud, quàm proditorium nomen meretur, execrandum omnibus. Hujusmodi homo familiæ pestis est, Religionis portentum, domesticæ pacis turbator, alienæ virtutis osor, talis id consequetur, ut ne quidem cùm verum dixerit, sinceroque alium prosequatur affectu, fidem inveniat, cùm semper vereantur alii, ne verborum blanditiis odium & hostilis integatur animus.

Hujusmodi farinæ homines in exilium pelli jussit Vespasianus, & cædi fustibus, vivos exuri Augustus, nervis cædi Mauri-

tius

tius imperârat, capitali pœnâ affici M. Antonius Pius mandavit. Et ſanè quamdiu tales ſunt, non faciet Deus illos illuminari per inſpirationem divinam, quoniam excœcavit eos invidia eorum & æmulatio, quæ docent linguas eorum loqui mendacium.

Hi, inquit Cæſarius, poſſidentur à diabolo, probatque loquentem mendacium poſſideri à diabolo juxta illud 3. Regum 22. *Ero ſpiritus mendax in ore omnium Prophetarum.* Ita cernimus clarè in hiſce hominibus, addunt, demunt, diminuunt, extollunt, prætereant, prout dictat animus invidus, id ſolùm ſpectantes, ut vincant, & convincunt in verbis, ſimillimi per omnia Judæis. Joan. 2. dixerat Salvator: *Solvite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud.* Et quid illi? quomodo illi iniquiſſimi teſtes doloſi, & quàm aliud verborum ſchema comminiſcuntur? *Audivimus* inquiunt, *eum dicentem, ego diſſolvam hoc templum manufactum.* NB. *pro ſolvite*, dixerunt, *diſſolvam.* Haud aliter

iſti:

isti: præsens & futurum mutant in plusquamperfectum, semel vendunt pro consueto, si quid non impediunt, habent pro imperato & imperativo, passivum pro activo, sic torquent & intorquent sensus, solùm ut torqueant, ut affligant, ut officium, quod fortè possidet alter, extorqueant, sugillando falsa veris, magna parvis, iniqua æquis miscentes.

O viri dolosi! ô viri absque misericordia, absque veritate & justitia! usquequò diligitis vanitatem & quæritis mendaciũ? Expendite vos, obsecro, quod mendacium non senescat, quin priùs ad canos veniat, innotescet, creditote ac fortè summâ cum vestra confusione & rubore, hoc si non vos movet, moveat eò, quod animam occidat, & quod Deus perdat omnes, qui loquuntur talia. *Rerum omnium*, ut pulchrè loquitur Basilius, *potentissima est veritas*, & econtra *extrema malitiæ linea est mendacium.*

Pensate, quia vobismetipsis obicem ponitis in via salutis æternæ, siquidem impossi-

possibile est, vos salvari, ni resipiscatis, famamque & existimationem ablatam restituatis. Neque enim vel excusat pudor, aut bona hominũ opinio de vobis ab hoc, quod tam dolosè, tam iniquè fratres vestros supplantâstis.

Parergon
Ad RR. PP. Superiores.

SOlent Viri sancti aures diligenter aut obdurare ad detractorum & falsorum fratrum verba, aut certè ubi ex officio audire incumbit, auscultare quidem, sed judicium suspendere, & ut S. Ignatius & dicere & facere solebat, *unam aurem delato reservare.* Quod utinam servaretur ab omnibus, sed eheu! auditur non raro pars una, pars prima & assensum reportat, quia expugnari se animus judicis & occupari permisit primo aggressu. Veruntamen RR. PP. si verum uti verissimum est illud Juris: *quod non accusatus, sed qui convictus, reus sit,* quomodò tam citò nec auditus, nec citatus in tribunali

mentis

mentis veſtræ damnatur, ut talis, vel talis? ſi accuſato potior auris præbenda, quàm accuſanti, cur contra reum agitur, cujus cauſa necdum eſt diſcuſſa? parcatur innocenti, obſecro, non pellatur tam citò bona ipſius exiſtimatio è ſede cordis veſtri: aliter ſe res habet, audiatur priùs & altera pars, diſcutiantur ſingula, detur locus accuſato, ſubeſt enim invidia, æmulatio, & intentio depravata, videatur, an perſona accuſans non fuerit antea ſuſpecta de affectu Officii, quia, qui ſemel malus, ſemper præſumitur malus, niſi ſe emendaverit. Ignoſcite, ſi vos inſtruere videor, non inſtruo, ſed ſcribo expectorans me, & celans innocuos; ingenioſa enim nimiùm eſt iſtorum hominum improbitas, quia trabem in feſtuca, elephantem in culice legunt & ſomniata ſibi alterius innectunt vertici, ipſaſque alieni pectoris virtutes, tam ſcitè improbis, ac adultis coloribus decolorant, ut vitia arbitramini, bis falſarii intentione & narratione; ſed dicetis mihi, quis noſcet inter verum & falſum? quis

quis intuebitur cor? Resp. Hæc discussione & morâ temporis maturescunt, & veritatem detegunt. Deliberandum est diu ante priusquam statuatur, quod statuendum, locus relinquendus in animo est accusato, sentiet equidem interea fortè iræ stimulos, cor accendent verba delatoris, bilis effervescet, vocisque fulmen eruptionem molietur, sed frangatur necesse est pro tunc, continenda commotio ne saltem in os ebulliat, quia sanè aliter sese res habet quàm concepistis. Hactenus de agentibus, iniquè modò quid pro patientibus talia dicemus? suadetur eis.

Reformatio per proposita, sustinentes dolos & falsitates suorum.

1. TOlerabo exemplo Christi eadem patientis & dicentis: *Quoniam si inimicus meus malè dixisset mihi, & si is, qui oderat me*, &c.

2. Solabitur me divina ejus providentia, dispositio, permissio & voluntas, quâ me vult agnoscere mundi & hominum vani-

vanitatem, falſitatem, ſolamque mentis in eo reperiri ſtabilitatem, pacem & quietem certum eſſe.

3. Faciliter uniar Deo, ſi in hac cruce permanſero cum reſignatione, plus ſpectans divinum quàm humanum favorem, verba & dicteria.

4. Propter Deum nunquam conquerar de fratrum meorum falſitate & infidelitate, cùm ſola amicita Dei vera ſit.

5. Habebo pro maxima conſolatione, quod aperiatur mihi porta cœli horum perpeſſione.

6. Conſiderabo inevitabilem neceſſitatem, quam nemo ſubit fructuoſiùs, quàm qui virtuoſiùs, nemo vincit meliùs, quàm qui patientiùs.

7. Generosè agam & confidenter in Domino, credens, quia non nocebit mihi eorum falſitas, ſi nulla mihi dominetur iniquitas: *Prima Monachi virtus eſt contemnere hominum judicia,* (*& dicteria*) inquit S. Hieronymus, & alius; *aliquis tibi maledixit? ſi verè dicit, corrige: ſin falsè irride,*

irride, viri enim magnanimi, est hæc pro nihilo reputare, beati cùm maledixerint vobis &c.

Reformatio falsò gradientis inter suos Confratres.

1. QUoniam virum ſanguinum & doloſum abominabitur. Et diſperdet Dominus univerſa labia doloſa. Et: Maledictus doloſus.

2. Ergone ego perſiſtam conſideratis his, & multis aliis S. Scripturæ locis de fraudulento, doloſo, qui circumveniunt Fratres ſuos in mea doloſitate? abſit, ut permaneam dæmonis filius.

3. Emendans, emendabo me, & quæ videro in Fratribus meis, & nominatim, quibus tantoperè invideo, quibus hactenus inſidiatus ſum in abſcondito, quod minùs rectũ, quod contra Regulas & ſtatuta, emendabo protinus, ſi poſſum omni modo, ſin minùs non ficta, ut hactenus charitate, zelove; ſed verâ dilectione deferãad Superiores, nec unquã reſervabo, vel

vel ad visitationem, ideo ut confundantur, quod utique peccatum erit non leve.

4. Recogitans recogitabo, quàm simillimús fuerim hactenus cacodœmoni, versipelli, astuto vulpi callidissimæ, dum observavi, quasi ex insidiis gavisus, si deprehendi peccantem & perperam agentem, & quàm è Diametro contrarius bonis & rectis corde, quibus solis hæreditas Domini promittitur.

5. Considerabo gravitatem peccati hujus, quod lædit charitatem tantoperè, item quàm facilè mortaliter hic peccetur, quàm abominabilis proindè, quàm inexcusabilis futurus ero coram Domino, dum sic dolosè ago, & quàm durum mihi judicium sustinendum in die Domini.

6. Tenebras interiores cœcitatemque horrendam expendam, in qua hactenus celebrare ausus fui, quasi justitiam fecerim, & legem Dei mei non dereliquerim, id est, charitatem fraternam, signum unicum filiorum Dei, & tesseram non læserim, non violârim.

7. Co-

7. Cogitabo, ſi tanta mihi confuſio foret coràm hominibus, ſi paterent iiſdem doloſæ meæ cogitationes, fraudulentæ inſidiæ, item ſi veritatem in iſto mundo & propalationem tantoperè ſubterfugio, ſimulans & affirmans me amicum & ſincerum confratrem, quæ in illa die confuſio operiet faciem meam, ubi & univerſis & vel maximè fratribus meis, quibuſcum tam iniquè ago, patebunt? an cum iis fortè conregnare ſperabo? doloſus cum candido, duplex cum ſimpliciter gradiente, hoſtis cum amico, verſipellis cum ſincero, curvus cum recto, iniquus cum juſto, mendax cum veraci, invidus cum probo, malus cum bono? æquè ſanè parum, quàm dæmon cum Deo.

GEMITUS XIV.

Ingemiſcit, quod ſcrupulis agitetur.

NE iraſcaris Domine, ſi effudero cor meum ſicut aquam ante conſpectum tuum: coarctor enim nimis, & tenent me anguſtiæ, nec eſt, qui conſoletur me,

& tu quoque elongâsti auxilium tuum à me. Ad te Domine cùm tribularer, clamavi & exaudisti me, amodò verò quo loco sim apud te, ignoro, en premor! en opprimor! omnique solatio humano destituor, & vix se mens levare potest ad te, præ cordis inquietudine, continuò pulsantibus & irruentibus scrupulis & dubiis. En psallo; sed quantò diutiùs, eò stringor vehementiùs. En! oro, sed quò crebriùs, tantò fero duriùs, factus sum insuper in derisum cæteris, Anne ergò repellis me à mandatis tuis? durum est, quod tolero, sed mih sufficiat amodò tibi revelasse causam animæ meæ. Et quid revelabo, qui priùs omnia nosti.

Ah! quoties victas animus gerit histrio partes.
Et pugnant animo, fronsq; colorq; suo.

Dum patior, & tamen dissimulo, dum intus crucior, & extrà tamen lætor, cùm lacrymor, cùm doleo, rideo, scio, quid agam, ut dissolvatur pectoris nodus & cerebri constrictio, quæ talia progenerant, dilata-

dilatabo cor meum, diſſolvam animum in riſus & jocos, quia video, quod, dum lingua ſolvitur, utique & cordis nodus.

Et quid dixi Domine? ſi iſthæc tua eſt voluntas, & tibi in his complaces, cur, ſi id facio, recedit à me? ſi placet tibi lingua garrula, vaga & diſſoluta, (uti tamen minimè credam) quare nova ſuccedit ariditas, in amore tepiditas, & in devotione amaritudo? non capio Domine modum, quo agis mecum, vocaſti me ad te, nec renui portare jugum, ſed cur id tam ponderoſum efficitur? Sed inquies meâ id culpâ accidiſſe, ideoque luam, ſed quouſque, O JESU dilecte votorum meorum! quæſo ne projicias me à facie tua, magnus eſt, fateor, & cunctis medicorum mediis incurabilior morbus; ſed major tu & morbo & remediis, tibi nullus morbus incurabilis, nullus languor inſanabilis, ſana me Domine, & ſanabor (ſi tamen tu vis) quia conturbata ſunt oſſa mea, & anima mea turbata eſt valde; ſed ſcio, quia Pater meus es, & cui unquàm filiorũ malè

voluisti? an mihi soli mutaberis in crudelem? Absit à me, ut hoc credam de te, loquere ergò, quia audit servus tuus Domine.

Respondet Christus

Afflicto & angustiato præ scrupulis.

FIduciam habe, fili, in me ex toto corde tuo, in omni afflictione tua, &, ut fœlix sit hujus angustiæ successus, spes omnis tibi collocanda est in me, hoc solùm requiro à te, ut facias, quod debes & quod potes; debes ergò imprimis humilis esse in oculis tuis, & abjectus simpliciterq; obediens, de cætero securus esto, non tibi nocebit tentatio, quantumvis duret diutiùs, & vix ulla spes supersit liberationis. Novit Deus ponere finem, ubi ei placuerit, & tibi conduxerit, novit Deus, estò tibi aliter videatur eliquare bonum ex omni malo, quidni ex hac ærumna tua? Verumtamen habeo adversum te pauca, eò quod non facias, quod potes, voluntatem enim Dei intelligis, & non facis, quia Superioribus

bus non credis, nec te eorum judicio & conciliis ſubmittis.

Hæc eſt cauſa, quod morbus creſcat indies, & fiat irremediabilis. Tu tuo judicio ſtas, quod neutiquam faciendum, quare obſerva conſilium patris, & crede firmiter ſimplici obedientiâ, hanc curari leprã, quid verò obmurmuras ſuperbè de inſcitia, & inexperientia Confeſſarii & Directoris? quid tuam doctrinam illius præfers? an tu conquieturos turbulentos animi tui motus aliter ſperas? nequaquam; deciperis, dum nimiùm confidis in te, parumque de Deo conſideras, qui tibi hunc modò ſubmiſit Confeſſariũ, qui per hunc te vult dirigere in via tribulationis, hoc, inquam ductore, hoc duce tranſibis, & pertranſibis hoc mare magnum, indue ergò pueri animum, teque ipſius permitte regi conſilio, & ſecurus eris, qui licet non eâ polleat doctrinâ, quam tu requiris in eo, ſanioris tamen eſt judicii, quàm tu, cujus proinde monita obſerva. De reliquo mihi de te diſponendum relinque, qui non exigo impoſſibilia.

Observatio ad prædicta.

IMmittitur hæc tentatio frequenter à Deo ad castigandam ignaviam nostram, & stimulandum ad virtutẽ, & certè scrupulosis foret utiliùs, si ad solidam virtutem & fundamentum humilitatis tenderent, consecuturi à Domino faciliùs liberationem, quoniam ordinariè non deest illis scientia necessaria ad perfectionem; sed vult piger, & non non vult, amorem proprium prævalere sinunt amori, & inspirationibus divinis; falsum est quidquid dicant illi, & obtendant, se Dei causâ torqueri, & tot tantaque instituere examina, non sic, non sic; sed potiùs amoris proprii, licet aliàs, non tam mali causâ id agatur, id est, timore inferni, quem utique moderaretur amor divinus, si is primas teneret in corde, qui utique talem violentiam non exigit ab homine, suavis est enim spiritus ejus. Nec est, quod objiciant, sanctissimos viros eâdem tribulatione vexatos, idque ad insaniam propemodum, audiant

audiant velim, qui id obtendunt, aliam ibi rationem fuiſſe, & vel ut probarentur fortiùs, & aſcenderent in via Dei altiùs, vel ad puniendam aliquam jactantiam, gloriolam, aut præſumptionem (quibus tu, mi frater plenus es) immiſſam ut patet in S. Catharina Ferrarienſi. Illis inquam, ideo à Domino immiſſum eſt hoc malum, qui etiam ſemper exindè emerſerunt humiliores & perfectiores, quod utinam tecum fieret.

Nec mihi objiciant hujuſmodi, Sanctos, & hos inter ſanctum Ignatium Lojolam, tanquam qui ſeſe ex alto præ nimia cordis anguſtia præcipitem dare voluiſſet, in vita Cap. VI. Nam ego repono, tunc nondum tam ſanctum fuiſſe, & abſolutè perfectum, qui tamen exindè protinus evaſit ſanctior, nec unquam ſuggeſtionem iſtam ut bonam & à ſpiritu bono perfectam propugnavit, ut modò faciunt plurimi; quidnam verò poſt iſthæc fecerit, qualiterque ab hac ſcrupulorum voragine erutus, & animo ſaniora, ſanctioraque

ſanctiſſimæ vitæ inſtituta ſit amplexus, conſiderent & ipſi, imitenturque, videlicet humili judicii ſui ſubmiſſione, ſic primò quietem invenit, & poſtea ſanctitatem. Vade & tu fac ſimiliter.

Sunt & alii, quibus vel prædominatur malæ complexionis intemperies, hypocontriacus affectus & triſtes ideæ, & exinde ſcrupuli, quibus uti intimè compatior, ita unicè adhortor, ut juxtà Regulas ſibi à Superiore præfixas ambulent in ſimplicitate cordis ſui, non alta ſapientes, ſed humiliter omnibus conſentientes; tantò frequentiori, quantò minùs longiori valent intendere orationi, ſeſe exerceant. Faciet ita Deus cum tentatione proventum, ut poſſint ſuſtinere, longis etenim meditationibus cùm nequeant intendere, obſiſtente malo hoc, conſultum foret crebrò de die actus externos quoſdam internis conjungere; idq; ſine ullo pectoris gravamine poterunt, & ſanè utiliſſimũ exercitium erit pluribus, etiam diverſis vicibus provovendo in genua, oſculando terram,

ram, vel pedes Beatissimæ Virginis, petere stillicidium gratiæ, offerre deinde quidquid manuale operantur in laudem Dei, satisfactionem peccatorum & impetrationem luminis cœlestis; obscuratur namq; ex hoc morbo cerebrum, & animæ potentiæ tam validè, ut facilè appareat grave peccatum, quod reverà veniale vix solum est, aut etiam nullum, imò nititur contra rationem, & eandem clarè dignoscentem evertit, quod licet in omnibus scrupulosis locum habeat, in his tamen tantò magis, quantò & caput exagitat, pectusq; stringit tam fortiter, ut somnum adimat, aliaque graviora nonnunquam mala corporis & animi inducat. Sed dat iis vexatio hæc intellectum, & uti plurium tentationum & miseriarum est origo & auctrix, ita erudit mirabiliter, compassionem erga alios inducit, tentationes ignoscere facit, & quod fortè alius intra longum tempus ex pluribus libris non hausisset sine hoc medio, hoc tales intra breve spatium assequuntur; sed ut monui, ita adhuc moneo

humilitatem tales sectentur & obedientiam, ac juxta scientiam & lumen, quod ex hoc acquirunt, operari debebunt, secus non in bonum, sed in malum vertetur; judicia temeraria declinent recurrentes semper in se, & ad interiorem hominem reformandum, & cum Deo uniendum.

Verùm sunt & alii scrupulosi, tepidi, & incurii, qui continuò quidem agitantur scrupulis, ne hic vel illic peccent, aut peccârint mortaliter, mortaliter dico, quia exiguo studio feruntur ad perfectionem, venialia parum curant, contenti, si non lethaliter peccent, his cùm faxit Deus, ne sit anima mea, *utinam calidus esses aut frigidus, sed, quoniam tepidus es, incipiam te evomere ex ore meo*, ajebat Dominus *in Apocal.*

Cum namque Deus quasi calcaria adhibeat, ut dum hanc tribulationem immittit, currere incipiant viam perfectiorem, ipsi secus agant, nescio, quid dicendum de illis. Ah fratres! emamus nobis aurum ignitum charitatis & fervoris, quia

tem-

tempus breve est, longa æternitas, quæ cùm non expendimus, inveniunt nos hæc mala, ut mala, quæ nobis imminent, non consideremus.

Scrupulosi, quales quales illi sint, nisi obediant, curari nequeunt, secus ubi simpliciter acquiescunt, & sequuntur ea, quæ illis præscribuntur, invenient pacem citò.

Id notandum summoperè, ut generaliter eis regulæ præscribantur, & non facilè audiantur eorum rationes & argumenta contraria. Ratio ea est, quia cùm ipsi inhæreant nimis fortiter, & intensè, negotium facessunt viro cæteroquin doctissimo, qui cùm aliis negotiis & occupationibus sit distentus, non tam facilè in promptu habebit contraria, quibus ea expugnet, quæ affert scrupulosus, quod cùm cernit scrupulosus, videlicet in responsis deficere Confessarium, non credit sibi satisfactum, sicque crescit morbus in ipso.

Mirabar sanè non raro, quod DD. unanimiter scribentes de scrupulosis, eosdem jubeant, ut tutò in omni dubio, sive id

positivum, sive negativum, se credant non peccasse mortaliter, aut peccare; sed mirari modò desino, ubi video, in quantam devenire possint voraginem miseriarum, dum hæc non applicant sibi, nec audio defendentem se & propugnanté, in uno solo, in una materia se tantùm esse scrupulosum, non admitto istud, quia cancer est & gangræna, serpens, præsertim in tetricis & melancholicis, quibus suadeo unicè, ut juxtà consilium Confessarii præfata usurpent, nec enim faciliùs aut citiùs juvantur, & præservantur à graviori ruina, nisi eo modo, ut quoties non evidenter constat, esse peccatum mortale, non credant tale. Nota evidenter & statim, siquidem ubi prius examinare voluerint, an consenserint, quomodò & qualiter se habuerint &c. involventur, & eò devolventur, ut quod primâ fronte apparuit, ut dubium, modò credatur ut certum, ut consensus, ut lethale peccatum, quod prius aut nullum, aut veniale tantùm apparebat. Legatur Gemitus septimus.

Parer-

Parergon

Ad RP. PP. Confessarios scrupulosorum.

SIcut summè nocivus est hic morbus & crebrò exagitat Dei servos, ipsomet permittente Deo, ita nihilominus frequenter magnum adfert lumen discretionis spirituum & utilitatem atque cautelam; tum quia sæpe reddit humiles, tum quia etiam disponit pro aliis erudiendis, & tentationibus tum propriis, tum alienis discernendis. Non etenim mentitur Spiritus sanctus, dum dixit: *qui tentatus non est, quid scit?* quasi diceret *nihil.*

Non tamen sic relinquendi sunt, cùm media dentur eos juvandi, priusquam ad irremediabilia deveniant. Sed antequam hîc ulteriùs progrediar, monendi sunt tum omnes Confessarii, præsertim tamen eorundem scrupulosorum, ut bene sciant discernere inter scrupulosam conscientiam, circa quòd consulendi DD. qui tales, & qualiter tractandi. Difficile qui-

dem est dignoscere iis, qui aut experti non sunt in se, aut aliis. Crebrò ergo legendi Auctores, & inter alios RR. PP. Matthæus Stotz, R.R. Gobat, & Praxes scrup. V.P. Rosell. Carthus. per totum, unde dignoscendi, unde curandi, mihi ut compendiosé disseram, præ omnibus aliis remediis, quæ plures præscribunt, optimum videtur, sine quò & omnis spes curationis perit, nempe, ut eò disponantur quatenus in omnibus obediant. Sicut enim impossibile est, quempiam curari, si hoc non præstiterit, sic etiã facile erit curare scrupulosum obedientem, nisi sit aliquis melancholicus, huic enim miserabilis complexio semper obtrudet alios, & alios scrupulos, & difficillimè curantur, nisi per diversionem ad alia dissipantia negotia; sed frustra tamen id erit, nisi sint etiam talia, quæ ex se & dissipant & simul cum jucunditate. Cùm enim ordinariè talium capita sint debilia, & destructioni cerebri obnoxia, non patientur, si ad aliud fortè studium applicentur.

centur. Obſtruitur ſic quidem, vel potiùs retardatur hoc modo ſcrupulorum impetus, ſed ad horam tantùm, veluti fluvius retentus, poſtea majori cum impetu proſequitur fluxum; ſic & in his præſertim ſi melancholia ſit hypocontriaca, ut medici indigitant, quæ non tantùm in capite, ſed etiam pectore vel magis orificio ſtomachi prout quibuſdam modernis medicis placet, reſidet, ibi radix germinans ſcrupulos, adeóque in illo quoque juvandi, ut quidquid dilatat cor, & recreat illos, ſalvo ſemper moderamine & abſque præjudicio perfectionis concedatur.

Augetur hæc miſeria tam in iſtis, quàm in aliis non melancholicis per crebram ſcrupulorum revolutionem, & quò plùs inhærent, eò magis involvuntur, donec vel amentiam, vel ad deſperationem, vel dum divina Bonitas favet, eò perducantur, ut capite ad ſcrupulos indagandos, diſcutiendos propagandóſque inepto facto, ſaniori ducti conſilio

in manus Dei se tandem dedant, & non raro mira cum suavitate, velut infans in sinu matris, sic hi in fiducia & Dei misericordia requiescant, necq tamen debet sperare quietem, nō enim tempus hoc, tempus quietis est, sed miseriæ & calamitatis, optimè tamen & Deo gratissimam sibique utilissimam rem facient, si inter spem & metum vivant, usurpantes media, quæ illis præscribuntur.

Obediant ergo & curabuntur ab hac lepra; præcipuum igitur sit hoc remedium, ut semper, & ubique etiam contra dictamen propriæ conscientiæ obediant, dummodo credant se sic non peccare, ut etiam certò debent credere, agant, quidquid Confessarius dixerit ipsis, qui proinde ad manus habebit omnes pro scrupulosis probabilitates & alelexipharmaca.

Hoc adhuc singulariter observandum Confessario scrupulosi, præsertim si vel parum etiam scrupulosus suos Casistas inspexerit, ut resolutè sint ulla hæsitatione

ne reſpondeat, quid faciendum ſit hîc & nunc ſcrupuloſo ſe pro conſilio accedenti, & cur hîc trepidarent timore, ubi non eſt timor? ſi præſertim ii, de quibus loquimur, ſcrupuloſi ſunt timorati, & mori potiùs, quàm lethaliter Deum offendere parati, ſecus certè ſi faciunt; ſi hæſitanter & timidè reſpondeant, fiet, ut ſcrupuloſus id advertens immergatur penitus in profundo ſcrupulorum, ſecus, ubi rotundè & conſtanter atque abſolutè reſponderit, juſſeritque, quid ſit agendum.

Certè nominatus hac ætate in Germania Caſuum Profeſſor R. P. Gobat ſe hunc practicare modum ſcribit in Alphabet. Confeſſ. num. 502. Verba do ipſius, ubi deprehendo magnas ſcrupulorum furias dico: *Jura mihi jam ſtatim per Venerabile Sacramentum te ſcire, quòd non ſis confeſſus, &c.*

Hæc verba dum deſcribo ex Auct. notato, video citatum ibidem R. P. Matthæum Stoz, quem ut aperio, revera reperio exactè, nervosè & utiliſſimè loquentem

quentem de hac materia, quem proinde consulat Confessarius parte II.

Decoctum ad consueta scrupulosorum argumenta & Replicas eorundem.

1. SI haberem virum doctiorem, obedirem promptiùs, nec esset mora in submittendo judicio.

℞. Falsum hoc esse, quia tam doctus tibi non obveniet, aut obvenire potest, cui planè submitteres, renitente semper scrupulositate. Verùm stante hoc tuo statu & conditione, ubi alium non reperis, quàm existimas esse voluntatem divinam? An Deus interitum tuum postulat, qui prævidit, præscivit, imò submisit tibi istum Confessarium? tu tuo niteris judicio, quòd est incipere perire, fundamentum debile est, tibímet credere, & proprio stare judicio contra sensus aliorum.

2. Peccatum, inquiunt, scrup. mortale fit in momento, ergo non est, cur me ita existi-

existimant, & scrupulosum dicant, ideo quia me paccasse hîc & nunc dubito & credo.

℞. Estò consensus in peccatum fiat in momento, in homine tamen cæteroquin bonæ voluntatis nunquam fiet sine dispositione prævia, & longo quasi certamine, in quo si victus fuerit, constabit evidenter de consensu, si fuit, secus, si non clarè & prima statim fronte patet, consensus non fuit.

3. Non possum deponere scrupulum, & credere contrarium hoc, hîc & nunc esse peccatum, aut me non peccasse mortaliter aut peccare, si hoc vel illud agam, licèt id velim.

℞. Hoc facit intricata & irretita mens; Sed proba & exclude quantùm potes, quod tuum est, fac, in praxin deduc, quod suadet Confessarius, & senties velut uno tali actu magnam facilitatem, lumenque sensim recipies.

4. Sed non licet eum, & in tali dubio operari, eò non deposito.

℞. Suffi-

℟. Sufficienter agis, si agis quod potes & debes, quòd autem agere debeas & exequi, quòd jubet & vult Confessarius, vel Superior, nolunt & Ascetici & Theologi morales experti; restat ergo ut facias, quod potes, id est, declinando & resiliendo ab eo, quod suggerit scrupulus & mens anxia, & amplectendo, quod præscribit Confessarius.

5. Recurrent ista suo tempore, & maximè in agone licèt modò excludam, si non evincam.

℟. *Qualis vita, finis ita*, si modò fueris obediens, virtute hujus obedientiæ in agone quoque non nocebit virtus, quam exhibuisti dum sanus esses, nunquam enim est auditum, quemquam esse derelictum à Deo, vel damnatum, qui benè obediverit.

6. Confessarius me non novit, nec intuetur meam conscientiam, qualiter se res ibi habeat, scrupulosiorem me judicat, quàm sim, aliàs non tam absolutè præciperet scrupulosorum privilegia.

℟. Ecce judicium temerarium, aut putas

tas Confessarium tam desperatæ conscientiæ, & tam incurium suæ animæ, ut audeat tuam animam pertrahere in perditionem, suadendo, quod fas non est, vel non licet? an ignoras, quòd is rationem æquè redditurus est summo Judici de eo, quod faciendum tibi mandat, si illicitum foret, ac tu?

7. Bona fide procedit, & sic credit Confessarius propter quod & præcipit, videlicet me talem & talem esse, sic facilè excusabitur, non item ego, qui adverto rem aliter se habere, & illum circa me decipi.

℞. Si ita foret, ut dicis, sicut revera non est, excusareris, tamen juxta communem DD. sensum, consilium & præceptum, quantò magis nunc, cùm & te cognoscit, & se non decipi novit: anne mendacem facies, quia ille dicit se nosse te, & tu dicis, quod non experientiâ de te habitâ loquatur ipse.

8. Mihi longè aliter videtur & in contrarium identidem occurrunt rationes & argu-

argumenta, quæ evincunt Confeſſarii conſilia præcepta & rationes, ita ut firmiſſimè credam, illum non rectè præcipere, ſuadere & ſentire de me.

Reſp. Hoc totum eſt, quod te conturbat & intricat? tu adhuc tibi ſapis, nimiùm niteris tuo cerebro, quod dum fatigas examinando, conferendo verba & juſſa tui Confeſſarii, ſimul id reddis perplexum & caliginoſum, ut clara lux in eo eſſe nequeat. Hæc te in labyrinthum ducunt, & præcipitem pertrahunt in tantam ſcupulorum voraginem, errabis tamdiu, inquietus & anxius eris tamdiu, quamdiu non excluſis, & non propulſis tuis argumentis, renitente etiam judicio tuo, ambabus manibus prehendas, quod audiſti à Confeſſario faciendum. Difficilè quidem erit, ſed proba bis térve, nitere contra torrentem phantaſmatum, arce tuum, & recipere cohare Confeſſarii judicium; & niſi videt is auxilium Domini ſuper te, luménque quod hactenus

non

non cepisti, perceperis, mendacii me argue.

Reformatio scrupulosi, est unica & sola obedientia, sine qua impossibile est, curari scrupulosum, Obedientem verò facillimè, probatum est.

GEMITUS XV.

Durum sibi videtur vivere cum Confratribus imperfectis, indisciplinatis, & malè moratis.

DEcepisti Domine, & deceptus sum. Tantam conceperam de loco, de Religioso statu opinionem, ad quam me vocasti, & secus accidit, longéque alia reperio. Et quid tamen hoc facere voluisti? Nonne satiùs fuisset, vixisse privatum in sæculo? ecce ligatus sum, nec pœnitere licet, quia serò nimis. Tædium parit vita, & conversatio Fratrum meo-

meorum, quia in medio indiſciplinatorũ habito, nec habito ſolùm corpore; ſed & impedior continuis eorum imperfectionibus, quibuſcum ſi perfectè vivere voluero, deriſui ſum & opprobrio. Conqueri tamen, increpare, & objurgare illos non expedit, imò nec licet, quia conſurgent adverſum me, & ut ſuperbum & præſumptuoſum arguent, vices reddent innocuo, tanquam ſapiam plùs quàm oportet, aut quod pejus, ut judicem temerarium incuſabant, qui audeam hæc & illa mala dicere, quæ mala non ſunt.

Ecce Domine! inter quos habito amaritudine plenus & afflictione, nec eſt, qui conſoletur me. Superioribus ubi intimo nihil aliud reporto, niſi ut ego ſim perfectus, non attentis illis, nec moveri ſinam pedes meos juxta greſſus eorum. Sed, ah! quàm difficilè cum perverſis non perverti, proficere inter defectuoſos, diſcolos & indiſciplinatos, & quid tandem incipiam? aut cùm lupis ululabo? aut diſſimilis moribus eorum efficiar? ſi diſſolu-

tus

tus fuero cum dissolutis offendam te, & perdam omnem devotionis gratiam, omnémque favorem tuum, si hoc non egero, sed devotus fuero taciturnus & solitarius, deridebunt me, ut singularem, morosum, scrupulosum, melancholicum, tetricum: angustiæ mihi sunt undique, uror & urgeor Domine, obumbra supra caput meum, in die calamitatis meæ & miseriæ, en! consortium eorum omnino fugere decreveram, ast non est hæc Superiorum voluntas, imò aversionem & absentationem dissuadent commodè; de alia Religione meditabor suscipienda? oleum igni affundam, & nec ulli aperire audebo, imò, etsi id egero, ubi recipiar an in domo tuorum & perfectorum? imò si susciperent, fortè id non est tua voluntas, & unde eam cognoscam? imò si id egero hâc non cognitâ, si inquam, aliam ingressus fuero, & ingruentibus tentationibus, incommoditatibus & asperitatibus victus, cogar reverti in domum meam priorem, quæ mihi tunc confusio, certè novissimè

ſimè pejus mihi erit præ confuſione faciei meæ, quàm priùs fuerat. Ergo mente vagus fluctuo, quò me vertam, neſcio, exilium, exitium. Loquere tu Domine, en audit ſervus tuus!

Reſpondet Chriſtus
graviter tentato.

NOn ego decepi te, nec ſeduxi, ſed tu modò decipis te, dum erras à veritatis tramite in tantùm, ut lumē, quod in te & circa te eſt, non videas. Impoſturæ hæ Dæmonis ſunt volentis te trahere ad nauſeam & tædium vitæ tuæ, quò minùs opereris bonum ad te & cæteros. An fraudes dæmonis non advertis, qui alias Religiones tibi depingit tam ſpecioſè, quas ſi tu fuiſſes ingreſſus, eodem plane modo te dementaret, ut eaſdem tibi & tuæ ſaluti obnoxios & inconvenientes remonſtraret? Omne ſolum viro forti patria. Eſto vir, eſto robuſtus contra hoſtem hunc tartareum, & deprehendes aſtutias ejus & ſtratagemata, quibus te adoritur.

oritur. Esto foret, ut inquis, quòd sint imperfecti, indisciplinati, an tibi nocebit eorum perversitas? habent sanè bona, quæ te imitari conveniet.

Verumtamen araneam tu imitaris, quæ ex eodem flore, unde apis mel, illa fel & venenum sugit.

Aliud est, quod te conturbat, sed tu retices: id nimirum, quia alios cupis esse perfectos, ne tibi contrarii forent, nec offenderent te, sed non est hæc æqua via tua; meliùs ages, si habeas zelum super te ipsum, & obedias humiliter & simpliciter, si sic egeris, non tibi nocebunt facta aliorum prava, si oculos tuus fuerit simplex, numerabis multa bona tibi imitanda de tuis fratribus, simplex namque oculus non judicat temerarié, sed omnia interpretatur in partem meliorem, & in suum bonum vertit, nec est, unde, dum ridere cernis Fratres tuos, aut agere & vivere hilariter, eos statim justè condemnes ut dissoluti animi, aut ut scurriles incuses, locum excusationi reserva, quid si ubi

talis excessit, inde reddatur humilior, cautior & timoratior, nonne tolerabile foret, quid si necessariò quadam relaxatione indigeat ob pressuram internam, quam tu ignoras? Deinde crede firmiter, ubique locorum dari vel similes, vel irreligiosiores, ideóque te memento huc vocatum, ut tuo exemplo & vita exemplari cæteri emendentur; quæ omnia, si bene expendis, clarè perspicies à cacodæmonis astutia proficisci omne, quod sentis in te, cujus unicum est intentum, ut te ad odium tuorum & contemptum perducat. Restat modò, ut te talem agnoscas, qualis es, scilicet peccatorem miserum & miserabilem, ac proinde indignum adhuc, qui inter tam bonos habites, eorúmque fruaris cõsortio; sic, sic ubi veritas proponitur, & intra se convertitur, sapiet quisquis diaboli suggestionib' cessârat priùs.

Observatio.

SUmmopere commendandi ii Superiores & Novitiorum Magistri, qui si in grege

grege ſuo numerant ſcabioſas oves, malè moratos profeſſos, diſcolos aut crimino-ſos, eos quos recenter inſtruunt juniores, arcent ab eorum conſortio & ſegregant, ne ſimul paſcantur lupi cum agnis, idque tam diu, quouſque ad cibum ſolidum recipiendum excreverint, ipsíque fundati in ſpiritu, diſtinguere ſciant inter bonum & malum. Optandum quidem foret cum S. Paulo; utinam abſcindantur, qui vos conturbant, verùm ne expediat ſemper, aut citra enormem totius compagis mutilationem fieri poſſit, ipſi dijudicent.

Cavendum inſuper ſummoperè, ne juniores in cognitionem veniant ſcandalorum, graviorum defectuũ, quæ hi irreligioſi Religioſi aliquando exercuerint, quia dici nequit, quàm facilè hæ tenellæ plantæ inficiantur talium notitia, quæ etiam affectum & incontaminatam de ſua vocatione exiſtimationem labefactat, & enervat in tantùm non rarò, ut eos pœniteat, nomen dediſſe militiæ ſpirituali in tali loco, ſtatu & ordine & alium quan-

doque meditantur Religionis locum, ubi sperant se perfectiores reperturos.

Muniendi itaque & stabiliendi, priusquam eorum mores inbibant, aut defectus recognoscant: Utilissimè sanè nostra statuta monent, ut tales careant colloquiis & spatiamentis, ne alios corrumpant. Quod utinam semper & ubique servaretur, non apud nos solùm, sed & alios Religiosos, qui dum unum fortè perversum lucrari nituntur connivendo, aut coràm & propter juniores non puniendo, non confundendo pluribus perniciem animæ & corporis accersunt, faciamus nobis nomen juxta nomen magnorum, qui animas deperditas & dispersas revocârunt ab infernis: verùm sciant velim, quod unius emolumentum non debeat esse alterius detrimentum. Fit namque non raro, ut ubi crebriùs talibus perversis Senioribus miscentur, familiaritatem contrahant, quæ solet (vel maximè in istis) parere contemptum; hoc semel in corde concepto, accedit irreverentia, despectus,

vel

vel certè omittitur consuetus respectus ad illos, quod quantum his Senioribus utpote carnalibus, superbis, arrogantibus displiceat, facilè quisque valebit perpendere, & quid post hæc? aversiones concipiuntur ad invicem & passiones, ita persecutiones sentiunt juniores isti, qui lacte summoperè indiguissent & consolationibus; hic modò opus, hic labor, crescit in his junioribus displicentia de vita & conversatione Seniorum malevolorum, crescit viceversa (maximè si ii adverterint) in illis senioribus, aut malis, invidia, odium, oblocutio, detractio, & persecutio, hic miseriæ, hic exclamationes. O Deus! ô bonitas! si sic mihi futurum erat, meliùs mihi erat tunc, quando sedebam ad ollas carnium, quàm nunc, quando manna vertitur in absynthium, mel in fel; consolatio in desolationem & miseriam, decrescit virtus, deficit spiritus, quia crescit impatientia, & succrescit vitæ

tædium, diu noctuque cogitationes amaræ, quæ cerebrum obfuſcant, quouſque (utinam factum nunquam aut fieret impoſterum) in triſtitiæ barathrum agantur præcipites, melancholici, inobedientes, & impatientes ad verbulum vel minimũ exacerbati, & ipſi rebelles efficiantur, & filii Belial ſimiles iis facti, quorum mores, ut vident, ita & imitantur. Cedere namque & honorare tam malè moratos perverſos, eſt illis difficile, quia cernunt eos eſſe indignos, utpote perverſos & expertes ſpiritus religioſi, & illi econtra, utpote ut ſeniores indignantur, & graviſſimè ferunt deſpici, aut non eo, ut ante in Novitiatu eorum (juniorum intellige) in pretio haberi. Exurgit ergo flamma frequenter inextinguibilis: & cui modò adjudicabunt litem & cauſam Superiores? ſenioribus, an junioribus? bonis an malis? ſi illis, id eſt Senioribus, timendum eſt, ne iſti, id eſt juniores, perdant omnem, ſi adhuc habent opinionem, amorem & exiſtimationem de Su-

periore

periore ob injuſtitiam. Si favebunt iſtis, oleum igni affundent, & concitabunt adverſum ſe omnes quotquot numerant ſeniores malos.

O felix Aſceterium, ubi hæc non proponuntur dilemmata, & ubi in ſimul educati, inſtructi, vel ab uno, vel certè taliter, tamque virtuosè, ut nullus alteri invideat, nullus ambiat, nullus affectum ferat ad officium, ſed ambulant omnes pariter cum conſenſu. Verùm ne te mi Religioſe, quiſquis ad gemitum hîc præfixum aſtruis, juſtámque tuam cauſam & querelam exiſtimas, ut te, inquam, decipias, habe, & quod ſubdo, ſíque in eorum es numero, quos hîc reprehendam, magnam tuæ miſeriæ cauſam tibi imputa, utpote à te, tuoque capritio profectam..

Non paucorum ea ſuperbia eſt, ut cùm ſtupidi ſint, & inepti ad quæcunque officia, functionéſque ſpecioſas, ſimulque ſuperbi & invidi, tamen alios facilè taxant, & reprehendunt de doctrina, ſtu-

dio, lectione assiduâ, de vita non perfecta, ipsimet pleni suspicionibus & invidia, mordacibus utentes verbis quibusdam, ut suam tueantur catalepsin, eandem nonnunquam litem movent confratribus, quam olim intenderunt dogmatices Pyrrhonii, certissima quæque in dubium vocantes dissentiendo, vel impugnando, qui sicut non capiunt altiora, sic tamen invident hæc aliis pungitivis verbis & temerariis provocantes, & ne suam inscitiam ex hebetudine & tarditate ingenii procedere manifestare cogantur, aut ne stupidi habeantur, simul tamen gloriam cæterorum obfuscent; sic verè asserunt: scientia inflat, non facilè consistunt simul & scientia & humilitas. Ego manebo in imis, quid ad me tam alta, tam sublimia, tam impertinentia? melius est esse & permanere in simplicitate, quàm ob studium & multam lectionem perdere tempus, & inaniter gloriari.

Hi, inquam, conqueri nonnunquam audent

audent & insimulare confratres suos superbiæ, jactantiæ & vocationis incurios, ipsi superbiores & pejores ipsismet, quos sic mordent in tantùm, ut quod Deus ipsis negavit & natura; simulata & fucata fictaque humilitate mentiuntur, & ex eo quod non habent nec habere possunt deficiente in eis intelligentiæ perspicacia, habere tamen & se posse, credi volunt, sed nolle præ amore humilitatis.

O stupidum simul & superbum hominum genus, quàm affligitis quandoque sapientes & prudentes? posset his responderi, quod aliquando Diogeni responsum est à Platone; is inviserat aliquando domum Platonis, ornatam & splendidam vasis argenteis &c. tapetibusque stratis, omnibus his sese abdicârat Diogenes nudipes incedens, & lutosis sordeque pollutis strata Platonis pretiosissimis quibusque & nitidissimis contecta conscendens pedibus calcabat, & calcando maculabat. Indignè rem ferens Plato, quid facis

alloquitur Diogenem) Diogenes? fastum (subdit ille) Platonis calco. Quid Plato? audite & advertite, quia acuminosè, quia veraciter, fastum meum (inquiebat Plato) majori cum fastu calcas ô Diogenes. Non absimili modo superbis his, & hebetibus responderi posset majori cum jactantia, vanáque gloria tuam defendis, imo vendis ignorantiam, quàm ego meam doctrinam & scientiam; dumque alios sugillare niteris, tuam tu superbiam ostendis.

Concluditur hic Gemitus cum V. F. Thoma à Jesu ærumna 14. §. 7. ubi inquit; Omnibus itaque suasero; ut observatâ obedientiâ ergâ Superiores, patientiâ in omnibus, & erga omnes continua mansuetudine & humilitate morum curent esse singulares, & eximii in studio perfectionis Regularum, licèt fortè Superiores, ac Primores communitatis tales non sint; ut autem in pace vivant, juvabit, servare hanc, quæ sequitur reformationem per proposita.

Reformatio.

1\. APem ego imitabor, quæ ex venenatis etiam herbis mel ſugit, bona mihi colligam ex iis, quæ dicunt faciuntque mei Confratres, exemplo illius Ciſtercienſis monachi, teſte S. Bernardo, qui in altero quoque Fratre ſub unius noctis precibus, triginta numeravit vitutes, quarum in ſe nullam, ut ipſe ajebat, agnoverat.

2\. Ad me, meoſque defectus, peccataq; commiſſa ſedulò reflectam mentis oculos, recogitans illud S. Bernardi: Melius te videt oculus alienus quàm tuus, ideoque credam firmiter, me pluribus innodatum defectibus & intolerabiliorem, quàm ullum eſſe, imò diſplicere me fortaſſis aliis & affligere eoſdem, & modum meum agendi, vitam & naturam meam eſſe reprobam & vitioſam, quia vel ſingularis, vel arrogans, vel certè plus æquo oculatus ſum in alienis erroribus.

3\. Sedulò reminiſcar & imprimam, quod in extremo judicio nequaquam Judex ſciſcitabitur à me, cur alii ſe neglexerint,

rint, quibus instruendis ego præfectus non fui, quin potiùs, quâ patientiâ tulerim, lævia hæc aliorum errata, qualiter & excusarim, & pro iis oraverim.

4. Quantâ confusione dignus sim, expendam ex illo Thom. Kempensis lib. 2. cap. 3. ubi ait: *Non est magnum cum bonis & mansuetis conversari, hoc enim omnibus naturaliter placet, & unusquisque libenter pacem habet, & secum sentientes magis diligit, sed cum duris aut perversis, aut indisciplinatis, &c.*

GEMITUS XVI.

Quod amissâ gratiâ, favore & opinione, disgratiam incurrerit apud Superiorem, seu Prælatum.

O JESU! Consolator optime, conqueri cogor coram te, quoniam additur super dolorem vulnerum meorum, afflictio gravis nimis, & siquidem apud Confratres meos solùm, opinionem bonam & gratiam perdidissem, sustinerem utique, nec conquerendum tantoperè

foret,

foret. Verùm apud Superiorem, cujus paternâ semper protectione & amore fovebar & recreabar, modò amisisse favorem omnem & gratiam, durum est. Ah facies ejus non est sicut heri & nudius tertius, mutatur mihi subitò in crudelem, Sol patitur Ecclypsin, frons serena aurea, modò corrugatur & caperatur, venterque videtur amarescere, quia bilem ebullit os ejus, & vix placidum ab ipso refero responsum; & quis ille, ô Bonitas, qui sic exulceravit cor patris mei! si tu instigas eum, quod absit, ut credam, contra me, odoretur Dominus sacrificium, verùm si alii hominum susurrant contra me, judice ô Deus & discerne causam meam ab hominibus iniquis & dolosis, qui interturbare nituntur pacificum ejus in me oculum.

Ah! quis det mihi, ut sim juxtà menses pristinos, quando amicus eram, & præ aliis ei familiarior? modò quò ibo pro consolatione? latet virus in corde, cujus sensus tales emittunt exhalationes;

sit

ſit illud, quidquid velit, ego neſcio: unum ſcio, quia vincit, quiſquis mihi litem intentans ad ipſum cauſam defert contra me dirimendam, nec ſunt hæc niſi à ſpiritu, à folle inſufflantis invidi & detractoris, fruſtrà me purgo, in vacuum verba defluunt, rejicitur, refunditur in caput meum, quidquid contra alios ad purgandum me attulero. Vereor ah vereor, ne in odium deſinant hæ ſiniſtræ in animo ejus de me impreſſiones, quia jamjam aures ejus obſtruuntur, ut non audiat manifeſtam apologiam, & tam validis clavis ſe configit ad primam accuſationem contra me, ut nulla ad amovendum & evellendum ſufficiat probatio.

Reſpondet Chriſtus
Deſolato & Mœrenti.

NOnne melior ego tibi ſum, quàm mille homines; verumtamen utile tibi erit modò ſolido veſci cibo, manotreptum neceſſe eſt, ut exuas, ut Chriſtum induas. Duæ tibi in Superiore conſiderandæ ſunt

dæ ſunt perſonæ; & Dei & hominis, Dei, dum jubet, dum præcipit, aut etiam conſulit; hominis, dum fortè malè agit, quod abſit, ut facilè credas, malè eum agere, aut injuriosè tecum procedere, novit ipſe, cur alium ſe tibi exhibeat, forſan negotiorum multiplicitas, reddit afflictum, anxium & mœſtum, quæ proinde mœſtitia in faciem ſeſe emittit. Nec enim tam facilè quaſi ex ciſta extrahi, & indui nova facies poterit animo intus afflicto turbatoque; ſed te derelictum quæreris & deſpectum confundi malè tractari.

Fili, pro tua hoc ſalute & profectu tuo tibi obvenit, ut in me conſideres & ad me confugeres; ſi namque in hominum (eſtò etiam Superiores tui ſint) favoribus magniſque opinionibus perfectionē tuam ponere volueris, citò evaneſcet perfectio tua, debile fundamentum foret, quia fundatum in judicio hominis. Eſtò ille ipſe ſit Superior tuus, verùm quia tu ei non ſecundùm Deum, & ut Deo, cujus ille vices & perſonam gerit, placere niteris, juſtum

eſt,

eſt, ut confundatur facies tua, & ſpes enervetur, quam ponis in eo, ut in homine; vana eſt religioſa vita tua, fatua querela; ſi bonus virtutũ æmulator fueris & humilis, mihique devotè addictus, quis te ſeparabit à charitate Dei? non hominis utique opinio.

Et quouſque lac parvulorum ſuges? non tibi ideo eſt bonus, quia non tam ſuavis, non tam largus, ad votum concedens omnia, quæ tuo placebant genio, & ingenio ac deſiderio, bonum tibi eſt eum tibi ſentire contrarium, ne plus te aut eſſe, aut ſcire opineris.

Quare conſultum tibi eſt, non quærere conſolationem in Prælati amicitia, Deus enim ſæpè vertit hanc ſpem in contrarium, & magnæ inde perturbationes in Congregationibus naſcuntur.

Nam errores Superiorum imputantur eorum amicis, in quorum gratiam res ita gerunt aut diſponunt, generantur ſuſpiciones, averſiones, alienationes animorum, & amicitia ſæpè deſinit in inimicitias.

tias. Optimum tibi subjici illi, quem sentis, non ita ut optas favorabilem, quia sic tantò crescet obedientiæ meritum, quantò minùs fœdatur amore proprio & complacentia in Superiore.

Observatio.

SOlet quandoq; hæc afflictio gravis esse nimis, sed observandum sedulò, unde præcedat morbum cognovisse, sanâsse erit. Et primò, si procedat ex imperfectione, videlicet, quia lacte adhuc indigent, quo hactenus enutriti fuêre scilicet consolatione, & directione singulari sui Superioris. Hi bono sint animo, est qui consolatur eos Pater desuper ac tantò consolabiliùs, quantò is ad consolandum paratior, convertant se ergò ad Deum totius consolationis, ubi viderint Superiorem aut passione, aut certè minori affabilitate uti, nec tamen facienda omittant, aut amorem deponant; sed persuasum habeant, se hac viâ ad majorē perfectionē intra bimestre perventuros, ac majorē cum

Deo

Deo familiaritatem contracturos, quam fortè totâ vitâ suâ pendentes ab uberibus fuissent consecuti. Exemplo sit S. Franciscus Seraph. à proprio parente spoliatus & persecutionem gravissimam passus. Credant firmiter, quia ubi deficit solatium humanum, incipit Divinum.

Hanc ob causam Apostolis sese subtraxit Christus, ut ipsemet testatur in Evangelio. Ob hanc causam credo S. Patrem nostrum Brunonem tam maturè sublatum & avulsum à suis, qui eum tàm tenerè amabant; sat lactis suxistis amodò, cibum vos sumere oportet solidum.

Secunda causa afflictionis hujus est fortè, quod ideo Superior sese exhibeat minùs familiarem, ut tibi, mi Frater, ostendat & indicet, qualis tu sis, ut & tu incipias credere de te, quod est credendum, ut inquam, deficias â spe, quæ non est fovenda, scilicet, ut deponas spem officii, quam fortè geris in corde, quam ut cessare faciat, Superior omittit ea, per quæ solet incrementa sumere.

Est

Eſt enim amor proprius inveſtigativus nimiùm, & tam facilè inficiens, & inſtigans cor ad affectum, aut certè ad ſpem concipiendam promotione, de officio conferendo à Superiore, quem ſibi videt propenſum, ut dici & explicari nequeat ſatis. Quod utique Superioris eſt, indagare & animadvertere ob magna damna exindè provenire ſolita; generat enim, ubi cor occupavit protinus aliquam cœcitatem firmato paulatim affectu, vel ſpe officii, & tam validè interdum, ut ex ſingulis diſcurſibus & congreſſibus cum Superiore verba trahantur in nutrimentum affectus, & ſpei confirmationem.

Ah! utinam maturè ſemper adverterent Superiores, quatenus filum abſcinderent priuſquàm cor ſuffocet, & ſpiritum vitalem animæ. Ita ſanè prodeſſet ſic ſperantibus, ut gravitate vultus rariori alloquio curarent, & ſpem eis eximerent. Dixi maturè, quia ubi ſemel egit radices, non evelles vel ambabus manibus, id eſt, omni adhibito conatu, ut ad longum ſuprà, ubi

ex instituto duos gemitus formavi. Succedet equidē tristitia, sed vertetur ei in gaudium, ubi agnoverit periculū, quod se adoriebatur, & sic operabitur stabilē in eo salutem. Verùm id quoque compertū experientiâ, quod ubi denuò familiariùs egeris, recidivet & redibit morbus, spes concipietur, resuscitabitur affectus, nec refert, quod Superior minimè intendat per verba tam suavia, tam familiaria per secretorum ei commissionem, aut specialem favorem eum in officialem constituere, quin potiùs ut exindè humilior, & ergà se affectuosior fiat. Sed constat ambitionis eam esse naturam, ut ex omnibus sui nutrimentum sumat. Benè huic diceretur à Superiore id deprehendente; stulte & infatuate quid putas? quid venena & fel sugis ex verbis meis melle plenis? meliùs tibi foret nunquàm loqui mansuetè, quoniam in perditionem tui abuteris bonitate, an quia oculus meus simplex, intentio recta, tuus inde obtenebrescit? in hoc quod officialem te facturū somnias contra mentem & intentionem meam?

Ita,

Ita, ita, mi Lector, mi Frater, ne leprâ inficiaris, ideò loquendũ tibi duriùs, imò ut cureris à lepra tua, quâ fortè laboras, ideò sic es tractandus, nec est, quod aut asseras & arguas me falsè loqui, actus tui denuntiant de te foris, qualis sis intus, quia frequenter agitaris suspicionibus, trepidans timore anxius, & turbatus de hoc, quod deferantur tua dicta, & actus & defectus. In his & aliis turbatum satis te prodis, quod verearis, ne excidas eò, quod speras. Hinc quasi nauta polum observas, vultum dico illius, qui te promovere potest ad altiora, hic scopus tuus, juxta hunc diriguntur affectus tui, hic si tibi affabilis, si tibi favorabilis spe plenus curris viam mandatorum præ gaudio exiliens, & laudas Deum, quia nutritur affectus, roboratur fiducia tua, firmatur spes tua ad officium, sed concidat vultus ejus, & ecce languent omnia in te, mœstitia obruit cor tuum, quia times, te excidisse gratiâ, favore, & bonâ existimatione tua, quibus ut scalis ascendere sperabas.

Refor-

Reformatio per propoſita

Ex Thoma de Jeſu. Ærumna 14.

1. NOn curabo habere gratiam Superiorum, ſed eis ad unguem obediam: illudne cor Deo dedicatum transferam in pauperem hominẽ, hoc ut Deum in Superiore honorem.

2. Non habebo amicitiam, quæ diſtrahere poſſit cogitationes & animum inquinare.

3. Non aliud quæram in Cœnobio, quàm parem cordis, & puritatem animæ.

4. Non plus faciam pro amico quàm pro inimico, nam habere aliquem pro amico, (intellige carnaliter) licet ſit in domo Dei, principium eſt factionum & turbarum.

5. Affectum habebo ergà viliores & contemptibiliores, eiſque piè invidebo: quia tantò puriùs ac liberiùs levant oculos in Deum, & eundem locum habent in Religione, quem habuit Chriſtus in terra, & hic tantò magis favet eis, quantò minùs cogitant de rebus altis in mundo.

6. Non

6. Non habebo rationem eorum, qui ſunt gravioris & majoris authoritatis, non quidquid in Religione conciliat gravitatem & authoritatem eodem loco cenſendum eſt, quò officia magis humilia & cenſeri aliquem honoratum ex dignitate, abjectum ex humili officio, religioſum non eſt.

7. Liberè ſequar puritatem virtutis cum manſuetudine & ſilentio, licet ea forſan apud omnes in oblivione ſit.

8. Spem habebo in adverſis & perſecutionibus, hoc mihi pretio Cælum ſtaturum, nam hoc genus eſt Crucis valde acerbæ; tum quia continua & domeſtica eſt, tum quia ſub titulo ſervorum Dei, velut à gente ſanctâ ſub colore zeli infertur.

9. Cùm videro imponi per calumniam, quod nunquam in animo habui, & quæ benè feci, interpretatione malignâ perverti, orabo pro illis, & cum ſilentio, patientiâ & perſeverantiâ ſtabo firmus, contemnendo meipſum, quod ut ſalver, ſit mihi opus majori auxilio Dei, & ejuſmodi exercitio, & ut ſervus Dei me perſequar.

10. Procurabo continuum desiderium patiendi adversa, judicando me his indignum, ac petam à Deo, ut semper me sinat videre optimam, ac securissimam esse hanc viam in Religione.

11. Studebo semper omnibus benefacere ac servire tanquam Dominis ac Superioribus meis sine spe gratiæ laudis, aut remunerationis illius, neque propter maledicta illud omittam.

12. Cùm videro omnia relaxata, seriò studebo reformare me ipsum, cogitaboque me venisse ad Religionem tantùm, ut serviam aliis, eosque supportem, non autem ut sim in gratia, vel supporter ab aliis; sed ut in illa societate vivam solùm cum Deo. Si quid autem mihi inferatur molestiæ ab aliis, non conquerar, sed cogitabo illos tanquam Dominos posse tractare me pro libitu tanquam servum. Hi pro mundanis & profanis in habitu religioso habendi sunt. Ita vir iste verè pius & solidus.

GEMITUS XVII.

Ingemiscit & conqueritur de eo, quod invidos sibi sentiat suos Confratres, & ex invidia deferatur apud Superiores.

ECce Domine, concitantur contra me Confratres mei, & inimici afficiuntur condomestici mei, quia secundùm te ambulo, suprà dorsum meum fabricant, machinantes machinationes timentes ne eis surripiam, quod ipsi tantoperè affectant. Tu nosti Domine, quid sit illud, est officium, quod dum sperant, dum desiderant, mihi efficiuntur in sathan; quia trepidant timore ubi non est timor, cernentes me commendari, & bono loco esse apud Superiorem, ideo ominantur me futurum officialem & concitare nituntur adversum me cæteros, quorum cor rectum est ad me, Superioribus referunt singula, quæ vel vident, vel etiam suspicantur de me, vix tutus dego in cella, quia oculi eorum oculi lincei, qui & muros & ostia penetrãt ad observandũ, ad no-

tandum me; si quid fortè perperam committam, ut idipsum cum multis exaggerationibus exponant iis, quorum sciunt corda mihi faventia, librant, imò cribrant mea dicta, mea facta, gestus & mores, ut si quid in eis furfuris sinistræ actionis, vel dicti minùs Religiosi reperiant, protinus in aures & auras spargant aliorum, suppressâ optimâ similagine, vel rectæ intentionis, vel loquendi formæ, occasiones & causæ; solùm ut odiosum me reddant apud cæteros & impediant ab eo, quod illi futurum verentur

Hæc me faciunt ingemiscere & exlamare. O me afflictum & desolatum? si sic mihi futurum erat? satiùs mihi fuisset sedere in angulo domatis & latere universis, quàm vel unius hominis oculis apparere, vel doctum vel aptum ad officiolum vel minimum, quoniam video universa exposita esse invidiæ, nec tuta esse cœnobia & asceteria sanctissima; Inter Religiosos, quorum professio est vacare Deo, & contemplationi cœlestiū intendere, grassatur hæc

hæc lues pessima; quis non ingemiscet super istis? cum his, qui oderunt pacem, cupio esse pacificus; sed non capit eos verbum veritatis & salutis, tabescunt miseri mumi instar omnia perspiciunt tam oculati ad meas actiones, ad palpandas festucas tam dexteri, ut stuporem injiciant vel cernenti: sugillant, dehonestant omnia opera mea tam satyricè, tam perversè, ut scandalum præbere valeant vel sanctissimis, nisi magnâ uterentur cautelâ.

Hæc coràm te ô Deus meus expono, sciens, quod si uni eorum innotesceret hæc mea justa querela, protinus mihi judicis temerarii nomen affigeret. Modò quæ mœsti cordis conditio? tu nosti solus, qui pectoris intima lustras:

Sic mea per varios vita exercita casus,
Ut pila perculsu pulsa, repulsa manu.

Coarctor nimis, angustiæ mihi sunt undique, tu Domine consolare & respice in me, quia unicus & pauper sum ego.

Respondet Christus
Ingemiscenti.

FIlî magna adhuc est imperfectio tua, & modò quidem cùm exercitatos magis habeas sensus, sinis tibi prævalere tanta mala in tantùm, ut obruaris tristitia, quam etiam dudum pellere te opportuisset ex animo, & ita arcere, ut nequaquam aditum ei patefaceres.

Quid est, quod modò sedeas in tristitia afflictus, confusus & delusus, nisi quia perumpere non vis, & ad sublimiora ascendere? Reformidas, trepidas timore, ubi non est timor, hæres adhuc in imis excutere vis jugum, quod te volentem nolentem portare conven t, fortem virum excitat ad exercitium alieni livoris aculeus, nec mentis oculis torquere permittit, aut invidia detrahi à virtutum studio; sed quia te tantoperè torquent ista, indicium est animi necdum solidati, imò quid si solâ suspicione res ageretur, aut eadem te premeret sarcinâ? unde & cæteros de te

de te fortè, de tuo inquam affectu aliorum pariter judicas affectus. Verumtamen frustrà hîc in te laboro, ut eximam tibi, quod radices jam egit.

Ergò invident tibi, inquis, favorem bonamque existimationem, & quid tu ad hæc? Nonne ut impedias? nonne ut mala malis reponas, tela telis retorqueas, laboras? non est æqua via tua, quia mala reddis pro malis, nec patientẽ exhibes te ad Crucem portandã, patientiâ vinces utiq; magis eorum animos, & malum mitigabis, quàm te opponendo, renitendo & excutiendo ab eo, quod tibi ex adverso venit, parvulum occidit invidia, parvulum hæc feriunt arma, nec vulneraret te eorũ dolositas, & dolosa invidentia, si contemneres, imò erudient te summoperè aliorũ mentes invidæ, si fores humilis; si namq; honorẽ contemneres, officia & speciosas quasque functiones subterfugeres, solámque Dei voluntatem inquireres, quod tua exigit vocatio, nihil esset in mundo, quod te lædere, vel inquietare posset. Quid famam

vereris magis quàm conſcientiam? quid videri magis vis quàm deſpici? cur te tantoperè exagitant hominum de te judicia & obtrectationes æmulorum? Non hæc ſunt, quæ aut præmium imminuunt beatitudinis aut impediunt; me ſolùm & præmia cœleſtia exſpecta, & ecce quietus eris. Boni namque cùm malè audiunt, à malis ſibi gratulantur, imò nec de ſe dici interpretantur facilè. Non ſit tibi ergò cura tanta de bono nomine, de favore & exiſtimatione apud Superiores & pacatus vives. Veræ exiſtimationis & boni nominis, hæc eſt glorioſa proprietas, ut appetitores ſui contemnat.

Obſervatio.

MIſeram invidorum conditionem ubique reperies depictam, ſed nuſquam tam vivis coloribus, quàm in invidorum ſocietate, de bonorum malis gaudent, de profectibus lugent, amici diaboli, inquit *Proſper*, inimici etiam ſui omnibus odioſi, ad gaudenda anxii, ad plangenda

genda læti, utrobique dispersi. Hæc (inquit *Nicephorus*) causa fuit Apostasiæ Originis viri non tam docti, quam Sancti, vitam ejus quisque leget, stupebit & timebit sibi ab hoc vitio, quod tam facilè etiam perfectos adoritur, tam facilè sternit. Omnium malorum matrem appellat *S. Chrysost. hom. 46. in cap. 21. Genes.* Alii non mitiùs indigitant. Et stupendum planè, quod tam pauci advertant in Religiosis cœtibus se hoc vitio contabescere, quod tam commune, tam perniciosum simul est, cumque undique flammas evomant in suis delationibus dictisque acerbioribus; speciatim verò in mente tanquam hospitio & collegio, ubi conveniunt omnes proximorum actiones, & ad judicium sistuntur; nihil tamen aut parum animadvertatur.

Ah! quàm ringuntur, ubi laudem æmulorũ competentium percipiunt, quàm durus illis sonus? sed nihil ipsi vel advertunt, vel advertere cupiunt. Verissimum est (ah utinam falsissimum foret adagium)

Invidia nascitur in aulis, nutritur in Monasteriis, moritur in Xenodochiis. Lectorem remitto ad libros Asceticos; Superiores obsecro, ut eosdem suis Religiosis legendos injungant. Ego ad conficiendum pharmacum iis, quos hæc dira vexatio & linguæ invidorum exagitant, me accingo, prout profuturum illis credo.

Primò expende, mi Frater, quisquis sentis invidos, grandem eorummet dolorem, miseriam & cruciatus, qui tibi invident, & ob hoc condole illis, teque accinge ad ad fortiter tolerandum, & cum gaudio, siquidem te cernis ab hoc liberum, nunquam magis torquebis invidos, quàm virtuti serviendo, inquit *Seneca.*

Verumtamen loquor imperfecto, cui durum est persecutiones tantas, tamque injustè illatas sufferre, id habe, mi Frater, quisquis effugere vis, aut certè mitigare furores invidorum tibi, tuæque famæ, opinioni & spei de bono consequendo invidentium, & tuam declinare cupis molestiam. Hæc fac, noli tua jactare, ama lat-

tare

tare & quæcunq; gloriam afferre possent, vel famam conciliare, devita, & declina, nisi sint virtutes, quas ob hoc neutiquam intermittas, sed solùm dona naturæ, dotes singulares & talenta, ut doctrinam, experientiam & aptitudinem ad officia, secùs ubi egeris, augebis contra te malum, conglomerabuntur adversum te, & ubi duo simul fuerint, de te sermo erit in malum tui.

Et quoniam hactenus hæc non observâsti, nec etiamnum observas, imò apparere magis amas, non est quod tibi condoleam, quoniam cùm scias non aliunde provenire tibi invidorum persecutiones, quàm ex dictis & actibus tuis speciosis, & gloriosis, nequaquam tamen abstines, justè tecum agitur, te ergo prætereo, quia morem non geris meis consiliis & hactenus dictis, & ad humilem declino, hic non moveatur ullis invidorum morsibus, nec conturbetur, si ob id, quod ex obedientia fungatur hoc illove munere, officioque quantumvis honorifico nihil sibi

obesse sinat livorem aliorum, quin strenuè incumbat illi faciendo facienda. Verumtamen humilem in omnibus actionibus præseferat modum, ut non ex suo ductu, appetitu & affectu se agere demōstret, sed quod Dei aut Superioris consilio regatur.

Nec faciliùs credo, sedabitur invidia (si tamen est sedabilis) quàm amando abjecta & humilia, nam qui repit in imis, non facilè sentit æmulos.

Hactenus de patientibus invidiam, nunc rursùs de laborantibus hoc morbo pauca dicenda, quoniam grande malum & vitium plusquam diabolicum: diabolus namque homini invidet, dæmoni minimè utpotè simili & natura æquali, sed homo homini naturæ consorti uno eodemque sanguine redempti. O malum execrabile! O radix amara, quàm amari sunt fructus tui! notent bene Religiosi, quia facilè nimis irrepit in animum, notent, inquam, priusquàm sæviat non advertentibus, notent, inquam, ut extirpent quantociùs & in quo consistat scrutentur, nam mor-

morbum agnovisse, ex parte curasse erit. *Aristoteles cap. 19. libro 2. de arte Rhetorica*, in eo vim hujus vitii ponit, quod sit tristitia de alterius bono, prout est diminutivum propriæ excellentiæ. Cum Aristotele sentit *S. Thomas*, & communiter *omnes DD*. Et notandum ex *Aristotele l. c.* ubi primò ponit eos, qui honorari cupiunt & celebres esse. Hi etenim timent, tristantur, nec pati possunt se ab aliis superari, ideoque de laude & gloria aliorum affliguntur, & econtra exultant ad confusiones & infamationes eorum, quos existimant sib esse obici, quominus tales habeantur, quales videri desiderant.

Nota bene ex communi, quod ex genere suo sit mortale, eò quod sit contra charitatem. O Religiosi mortale est, auribus percipite omnes, qui inhabitatis monasteria, Congregationes sacras, mortale est, & vos celebrare audetis quotidie sine scrupulo, sine remorsu, sine discussione, sine advertentia? timori sunt isthæc illis, qui senorunt nocuos & infectos hâc

sæva lue, ficut revera infecti funt plurimi, licet parum advertant.

Ex affectu effectum promo, effectus autem eft excœcatio mentis, quia dum malis aliorum lætantur, occupati femper in fœcibus aliorum quafi fcarabæi ftercoribus operiuntur, ita ut quæ cæleftia & divina funt, non videant. Hinc neceffe eft, ut qui officium affectat, hoc venenum pariter fugat, nam qui finem quærit, neceffariò volet & media, media funt, ut quos fibi præripere timet, impediat, fed quomodo? audi.

Talis defert aliorum, quos veretur competentes, defectus, fi quos novit, quos non novit, inquirit, de auditis lætatur, fociat fe iis, qui de illis malè loquuntur, infufurrans insuper peffimè & fugillans dicta factáque eorum, fed quorfum ifthæc omnia? ecce! reditur ad primum ad affectum officii, ab hoc ad invidiam, quia timet & contriftatur, ne fi alii habeantur docti, probi aut apti officio, fibi fit impedimento, ne potiatur cupitis affectibus

bus hi modò, quos hactenus effectus recensui tibi, mi Frater, qui amas animam tuam sint pro signo sicut & quòd sequitur. Suspectum quisque habeat se ad vitium istud inclinari, quando inferiori homine pulsato ad gaudendum de confusione, vel Calumniâ Confratri illatâ, ratio complacentiam concipit, imò quisquis officiolum quale sit illud, sperat vel affectat, sibi timeat, sibi caveat, quia expositus est evidenter huic morbo tàm pestilenti, & siquidem is, cujus concupiscit officium, fortè ægrotat, examinet sese, an non subintret gaudium, spem generans, siquidem defuncto, vel morbi ingravescentia inepto facto faciliùs sperat, adimplendum suum desiderium.

Ah! quàm callida, quàm anfractuosa quærit itinera hæc crudelis bestia, & qui ei deserviunt; ita cernimus, quòd mala etiam bona dicant in iis, & in faciem eorũ, quibus struunt insidias, & quos exturbare nituntur officio quod tenent adulantes & palpantes, scurrilitates, & quæ-

que

que inhonesta, imò materiam, ansamque præbent, ut dissolutè vivant, ut defectus committant, quia confidunt, quod ex hoc & per hoc inhabiles reddantur, perdantque velut muscæ morientes suavitatem unguenti, odorem, bonamque existimationem apud alios, istorum decrementum suum putantes incrementum.

Tertiò, sicut ægrè ferunt, ubi dona eorum audiunt prædicari, admirari, ita impedire nituntur, ne fiat; unde si probum nominari audiant, hypocritam conantur facere, ubi doctum, semifatuum, rudem, ubi sanum & robustum, valetudinarium, nec durabilem, pro hoc illove officio & dignitate credi & haberi laborant, & hoc ordinariè de absente.

Et hæc licet sint gravia nimis, invido tamen nec levia quidem apparebunt, obscuratum est enim insipiens cor eorum, statuerunt oculos suos declinare in terram, & dorsum incurvaverunt, ut cœlum suspicere nequeant, hinc etiam fastidiunt cœlestia, & solùm quæ carnis sunt, sapiunt,

ſapiunt, ſapientes quidem, ut faciant mala, bene autem facere neſcierunt.

Parergon
Ad RR. PP. Superiores.

DEnuò vobis ſupplex fio RR.PP. Quoniam uror & urgeor, crucior & premor zelans ſuper iniquos, defendere cupiens innocuos, quia videns video, quod triumphant impii, & palmas victoriæ ipſi à vobis reportent primi, ſimplicibus inſultantes, pungunt, mordent, exprobrant confidentes in mendaciis, & falſis confidentiis, quia & anſam ſeſe rapuiſſe de ore veſtro credunt, quàm tantó prehendunt fortiùs, tantò inquam ex hoc caput comparium ſuorum vellicant acerbius, quantò & gloriantur ſibi anſam porrectam ab iis, qui reſident ſublimius à vobis videlicet, quos obtendunt ſuis delationibus annuiſſe, approbaſſe, & ad hoc armâſſe, imò animâſſe, ut deferant frequentiùs, & obſervent cautiùs, hi inquam, invidi, hi æmuli, quorum gaudium innocentum infortu-

fortunium, quorum unica consolatio innocentũ confusio, quorum requies innocentum oppressio; exasperatio, injuria & contumelia. Hi anchoras figunt in vestro patrocinio, firmant se in vestro eloquio.

Ah! colendissimi PP. obsecro vos, nolite credere omni spiritui, est, qui transfigurat se in Angelum lucis, qui velut optimo ductus zelo, tenax charitatis, & observantiæ regularis, defert alium de verbo contra vos prolato, de minùs speciosa & sublimi existimatione, imò esse eum contra vos, tam speciosis argumentis insusurrat, ut, cùm nullum minùs, quàm talem delatorem suspectum habeatis, concipiatis odium contra innocentem.

Non ita RR. PP. aliter se res habet, ille ipse contra vos sermonem instituit, ipse vobis minùs bene affectus vestræ insidiatus solitudini, paci & quieti bonum confratrem filium vestrum nil mali de vobis sentientẽ verbis aggressus est tam dolosis tam subdolis, ut fortè si extorqueret verbulum, quod raperet de ore ejus, invidus ille,

ille, ille est, qui struere vobis nititur insidias, famámq; vestrā maculare, opinionē in corde alterius labefactare; Et quomodo huic palmas datis tam cito; cur tam cito cor immutatis & vultum, ut excusso omni affectu paterno, illi ferociorem solito occursum exhibeatis? Cur non magis in susurronem sævire incipitis, & eum ut suspectum creditis? ecce insurgitis in filium optima quæque de vobis sentientem, confunditis, corripitis, caperato fronte ei loquentes ut hosti, ascendunt nebulæ, quas admittitis vaporantibus suspicionum caliginosis humoribus causantibus sic invidis? Timeo, timeo, ne dilatione collectæ, & mora temporis stipatæ cogantur in nubes, accendantur in fulmina diræ persecutionis & odii.

Ah! quo fascino mentes vestræ tam limpidæ, tam bene subdito affectæ nebulis hisce caliginosis, iræ, odii & aversionis sunt involutæ? quis invertit tam erectam, tam rectam erga filium mentem? En! attenditis & observatis eum, inquiritis de

de universis actibus illius & verbis, & hi interea cum stercore pascantur, exultant in rebus pessimis, & malis eorum lætantur; aliud certè vobis non susurrabunt, nisi quæ nociva illi, & quæ bilem vobis proritabunt.

Inquirite, si placet, ab iis, qui à talium fece defecati, mentem gerunt? nulla tali infectam lue, & deprehendetis, quia non est reprehensio in sermonibus filii vestri, tam iniquè apud vos delati, nec stat ex adverso vobis. Quo comperto, eradicate, obsecro, zizaniam, quam seminavit inimicus homo lividum habens oculum. Ecce! recrudescunt toties in corde vestro, conceptæ sinistræ impressionis, imò crescunt cum delationibus, firmantur conceptus contra innocentem, & cur hoc.

Ah! RR. PP. discutite priùs singula, examinate modum, priusquam definiatur, & reperietis, quòd aut falsum sit, cujus incusavit iniquè eum, quem judicat æmulum, vel si verum, solùm ex parte verum

rum ſit, & ſecundùm quid, & longè aliâ forma rei, quàm qualem vobis impreſſit invidus ſuſurro, comperietis, quòd non ille, ſed iſte diſcurſum formaverit contra vos, támque diu continuaverit, quouſque extorſerit, aut conſenſum in malum, aut verbulum famæ veſtræ læſivum, aut auctoritatis labefactivum aut præjudicativum, & tamen ad vos tanquam alter dicere cœpiſſet, aut tam injuſtè de vobis ſenſiſſet, detulit ipſemet centies plùs reus, quàm is, quem accuſat cum intentione tam perverſa, duplex reus, quia dupliciter iniquus accuſatione & intentione.

O Deus! ô Superi! quàm longè ſatius eſt ſedere in angello cum libello, quàm vel unius ſplendeſcere oculo; Veriſſimum eſt illud, quòd omnia patent invidiæ, etiam paupertas, dicere liceat etiam labor & dolor, quæ inveniuntur in officiis, fomitem miniſtrant. Procul à Jove, procul à fulmine, mi frater, quiſquis te officialem futurum ſperas, neceſſe eſt, ut ad te protinus deficias, nihil appetendo, quod

quod gloriosum est, & cum silentio præstolando salutare Dei, pœnitebit te in novissimo, crede mihi, vel si contentionis serrã cum ipsis reciprocare, par pari reddere, eos observare, & deferre volueris, miseriam augebis, & peccatum peccato cumulabis, te inquietabis & illos tecum, nusquam nec intus, nec foris, nec in corpore, nec in conscientia pacem habiturus.

Reformatio invidi.

TActus dolore cordis intrinsecus ad veritatis voces reperio, Domine monstra & chimeras, tibi proinde supplex fio, en vota, en proposita non ficta, sed firma, sed vera.

1. Radicem evellam, quæ est affectus officii, honoris & commoditatis per dicta superiùs gemitu decimo & undecimo proposita.

2. Evidens damnationis periculum expendam sedulò, quoniam in tenebras conjicit exteriores, ut palpem (quod

comperio

cõperio me feciſſe hactenus) in meridie & dæmonio agitur meridiano mille ſcatens mendaciis & excuſationibus in peccatis.

3. Nunquam ſiniſtrè loquar de aliis, ſed vincens vincam, & propter Deum, cujus ſunt imago & filii diſcam ſpeciosè ſentire de iis & loqui. Væ his, qui in via Cain abierunt & Judæ.

Reformatio ſuſtinentis invidiam, & viventis inter invidos.

NUnquam narrabo de me, quod gloriam & exiſtimationem mei creare poſſit in aliis etiam ſub prætextu ædificationis.

2. Charitatis actibus ſtudebo nominatim erga eos, qui magis invident mihi & æmulos ſe eſſe produnt.

3. Humilia ſectabor ſedulò, & in humilioribus exercitiis me libenter exercebo, quæ minus ſuſpiciuntur ab aliis.

4. Sublime ſtudium, & quæ doctum, eruditum, ingenioſum, memoriæ tenacem

tenacem indicant, quantùm licet declinabo, geramque me, ut rudem & ineptum ad quodcunque officium, dignitatem, & prælationem.

5. Reprehensiones publicas non pro forma tantum ut patiens videar, humilisque habear, suscipiam, sed purè, quia Deo sic placet, gratanter acceptabo.

NB. Nisi hæc egerit, inquietus erit continuò, scatebitque suspicionibus, odio & invidia, vicem vici reddet, & per impatientiam, fœdissimas mordacium verborum exhalationes exhalabit è pectore, sicut utrinque clades, nulla ex parte victoria sit speranda.

CONTINUATIO
Sive
GEMITUS XVIII.

Gemit pressus sub onere, sub jugo Superioris, invidiam, odium, aversionem, & vindictam erga se exercentis.

ABundè mihi sufficeret, ô inexhausta Bonitas, Deus meus & Dominus! Crux à te submissa, tentationes, passiones

nes & pericula peccandi. Verùm additur insuper ſuper dolorem vulnerum meorum, afflictio ſuper afflictionem, inſufflante neſcio, quo vento, vel invidiæ, vel ſiniſtræ cujuſdam impreſſionis, ſive quid demum ſit illud, quod ego cum tantò vehementiori animi ſenſu experior, quantò idipſum provenit ab eo, qui & Superioris vice fungitur, qui dum me reſpicit, ut ſubtus, ſe verò ut ſuprà, adverſarium ipſum & invidum ſentio, cenſoremque plus æquo rigidum ſuſtineo, librat & cribrat mores meos, dicta factaque, ut ſi quid in eis deprehenderit perperam actum protinus cæteris in aures & in auras ſpargat non alio fine & intentione, quàm ut me reddat odioſum iis, quibuſcum in amore vivo, & pace & exiſtimatione, quam ipſe adimere nititur omni modo trepidans timore, ubi non eſt timor, videlicet ne ſurripiam ei, quod tanto cum affectu poſſidet. Verumtamen tu noſti Domine, quia diem hominis non deſideravi, nec cauſám

habet, unde mihi invideat, pacificam cum cæteris converſationem, & ne dum fœdatam bonam meam opinionem, quam eximere tantopere conatur è cordibus aliorum. O quàm mihi amarum mano-treptum exuere, fel ſugere pro melle: quid enim non gemam, non conquerar coràm te, quod vel minima ſuſpicio de me hauſta adeò ei imprimitur in corde, ut bilem proritans fel continuò faciat ebullire in labiis? abſynthium & aloe labia diſtillent, myrrha defluat, & lac deficiat, & verba mea ab exacerbando tam aliena quàm propria ad placandum iratum offendant animum.

Et quidem tu Domine concitas illum contra me, odoreris ſacrificium, ſin autem filii hominum, Fratres mei, qui commendant me in faciem, videas tu Domine, & judices, diſcernas cauſam meam reſpiciens in gemitus meos, quos edo, in lacrymas, quas fundo. Non niſi nos duo ſoli novimus, unde premor, hæc ego dum patior, necdum hiſcere permittitur, procel-

procellas omnes ad ima hærere cupit, nec ullum ad se vel grandinis ferri globulum, vel Boreæ flatum, aut pluviæ guttulam mihi interim succensens singula, bene me novit sat acutè & argutè arguere, corripere, confundere, contemnere, ex sublimi quasi chatedra increpare, increpando imperare, & mortificando exacerbare, sed ubi ea in ipso mentis post hæc serenitas & animi tranquillitas, ut sic confuso, sic contempto infundat oleum, quo vulnus humiliationis in cicatricem coëat agnitionis & emendationis? Ah! sustulit invidia, sustulit animi à me aversio.

Respondet Christus erudiens, admonens, & consolans super hac calamitate & afflictione spiritus.

Filli non facilè admittenda suspicio, quæ non nititur fundamento solido, nec solidum satis, & sufficiens est invidiæ argumentum negare, vel petita, vel verborum asperitas, confusio, & delusio, cave, ne concludas tecum invidiam

latere in Superiore, cùm ſit internum, & diverſis de cauſis procedere poſſint, quæ tibi infert, fortè ideo hæc facit, ne tu altum ſapias, ne te præferas cæteris, ne tuis in oculis tibi major videaris, & paulatim præ mentis cœcitate & elatione, quaſi taphus in pulverem fatiſcas in oculis aliorum, ut evenire ſolet cunctis in ſublime gradientibus. Sed video te obſiſtere mihi obfirmato animo de ſuſpicione concepta, quod invidia Superiorem agitet, & is te exagitet, vexet, ſiniſtréque loquatur de te, ad altiora ergo animum eleva, ad patientiæ neceſſitatem ſummè Religioſo neceſſariam, reſpice in me exemplum vivum, qualiter inter proprios meos fratres & amicos, inter eos, quibus benefeceram, paſſus fuerim, hac in re ſuper omnia memor eſto fidelium ſervorum meorum, recole ſanctiſſimos à ſanctiſſimis, utrinque ſine culpa toleraſſe perſecutiones excuſante hos & intentione optimâ, & innocentiæ ignorantia. Talis fuit S. Chryſoſtomus notæ doctrinæ & ſanctitatis Doctor,

ctor, qui gravissimis calumniis & privatim & publicè, à subditis, ab æqualibus, imò à sanctis exagitatus ipsemet sanctus utrinque sine culpa illi inferendo, hi in non judicando; suspectus fuit S. Hieronymus de hæresi gravissimè vexatus à Theophilo Alexandrino Episcopo ob horrendas ab ipsomet de ipso conceptas criminationes. Tales & tuæ fortassis calumniæ, si tamen calumniæ, & non potiùs mortificationes necessariæ.

Optandum tibi foret, ut cum Sanctis & à Sanctis patereris, sed credendum modò, quod si non à sancto, nec tamen ab invido patiaris, bene meritus graviora.

Observatio.

DIxi superiùs de gemitu in sufferentia falsorum fratrum miraculum reputari à nonnullis, si cum generosa patientia tolerentur. Non minùs sanè dixerim hîc. Verumtamen quisquis ille est, felix, si ferat patienter & constanter, quoniam videbis auxilium Domini super se, si du-

rum est & grave ac intolerabile? cogitet, quòd tantò majus erit præmium, violentia namque ista & tolerantia non cælum tantum reserat, sed & perfringit cogens descendere Deum pro adjutorio in pugna tam dira. Præ oculis habeat Davidem, quid egerit qualiter emolliverit cor Saulis invidentis sibi & persequentis, qui licèt tigride immanior, humilitate tamen Davidis victus tam suavi, tam melliflua voce compellavit. Vox hæc tua est, fili mi David? Recolatur historia integra, pensentur singula, qualiter humilitate Davidis victus persequi destiterit, qualitérque Dominus respexerit Davidem Sauli parentem, Saulem excusantem, omnémque ejus malitiæ, odii & invidiæ causam in dæmonem omnis mali auctorem, aut lividos homines à dæmone instigatos conjicientem. Dic cum eodem, absit hoc à me, ut manum meam mittam in Christum Domini, absit hoc à me, ut exacuam linguam meam in Superiorem meum ad sinistrè loquendum de

eo.

eo, quidquid ipſe de me ſentiat, aut dicat, evincam humilitate Davidis omnem, quam forte gerit averſionem.

Hæc omnia certè priùs memorata & innumera alia graviora, unà, unà inquam & ſola humilitate profunda ſuperabis; vinces, & ſimul emollies animum, quem ſuſpicaris duriorem.

Sed inquies forſan, ridet & arrridet, lætatur, imò anſam præbet ad mei confuſionem, vilipenſionem & contemptum, ſed, mi Frater, quid hæc nocebunt humili, qui non ſuum, ſed Dei quærit honorem, nobis confuſio, Deo autem honor & gloria. Velis nolis non arcebis hanc, quæ te urit afflictionem, quietus non vives, niſi huc collimes. Sed mallem, inquis amoveri iſtum & ſubrogari alium, qui non adeò mihi foret malè affectus, nec adeò contra me inflammatus.

Ne credas tuo hîc judicio & ſtulto conceptui, honores non rarò mutãt mores in pejus, credis fortaſſe alium, ad tem-

pus tibi quidem amicum permansurum super amicum & locuturũ tibi verba placentia? Non ita, arguet enim ipse te juxta exigentiam officii, quod priùs facere non tenebatur, & licèt modò tibi optimè sit affectus, non tamen tacebit ad excessus tuos, & vitam parum exemplarem; sed non capit isthæc, quem lethale officii venenum infecit, qui ad minimam etiam horret correptionem, timens timore pessimo, ne impediatur ab eo, quod affectat, miser omni confusione dignus, quousque à spe decidat, semper zelum prætendet, injuriã sibi irrogari obganniet, & immeritam pœnam, ubique prægnantem prodens uterum mentis inquietæ. Nec unquam satis molliter tractabuntur, quosquos urit ambitionis ulcus, nam ubique sese tangi credent. de hoc sup. Gem. 10. 11.

Verumtamen avertat Deus ab iis, qui Superiorum munere funguntur, ne hoc toxico inficiantur, suspicantes autem æmulum, aut vice versa invidum quempiam inter suos.

Ah!

Ah! væ ſubdito, ſub talis Prælati protectione conſtituto; quia neceſſe habet, ut induat armaturam Dei, ſcutum fidei, indefeſſam patientiam, conſtantiam & omnium virtutum armaturam, pugnandum ei à dextris & à ſiniſtris, quod ſi fecerit, non timeat. Eſt Deus in cœlo diſponens omnia, obediat præcipienti, ſed non vereatur perſequentem, ſuſpiciat eum, cujus gerit vices, non concidat animo ad perſonam vexantem, defenſorem ſui habebit in hujuſmodi certaminibus de cœlo, ſolùm conetur manere in amicitia & familiaritate Dei amplectendo ejuſdem voluntatem. Si conſiſtant adverſus eum caſtra, non eſt, cur timeat cor ejus. Eſtò non ſatietur animus vexantis confuſionibus humiliati & confuſi; Eſtò te, mi Frater, accuſent mille modis & occultis acceſſibus, irrepant in animos Provincialium; Viſitatorum viſitantium; imò Generalis ipſius, ama virtutem, ſectare humilitatem & humilē patientiā, ſic tibi non nocebit ulla adverſitas adverſantiū,

quousque nulla dominetur iniquitas.

Intimè tibi compatietur Deus, quoniam potentem sustines, hic lapis est lydius, qui probat argentum, perdura, tolera, non enim vinces aliter (repeto & repetam identidem) nisi humilitate & patientiâ, sed soletur te hoc, quia inspectantem habes Deum cum Sanctis universis, tantùm ne cede malis, sed contra audacior & audentior ito per patientiam, sic tamen ut sis tanquam homo non audiens, & non habens in ore suo redargutiones; gravis equidem ærumna, sed & grande præmium, imò grandior necessitas tolerandi, quia non patet effugium, trahit, non nego alios & alios in suam sententiam contra te, concitat, animat, & armat animos aliorum adversus te blandiendo, imò charitatis actibus, in suam trahit sententiam, solùm ut contra te sint, non terreant te ista, homines sunt, quotquot numeras adversarios.

Verùm ne palmam concedamus ex omni parte sic tentato, sic afflicto, aut quod absit,

absit, materiam suggeramus firmandi se in eo, quod concepit ex invidia videlicet fieri expendat priùs varias rationes, & radices, unde prodire possit hic immanior & inhumanior, ut ipse credit agendi modus, intentio judicat omnia. Stuporem generant & simul mirabilem Dei dispositionem indicat illa SS. Chrysost. Cyrilli, aliorumque calumniæ & persecutiones, etiam ad exilium usque ad mortẽ sævientes ex zelo & intentione sincerissima.

Quis inficiabitur & S. Chrysost. innocentiam simul & SS. Cyrilli & Hieronymi sanctitatem nullo sanè vitio minùs, quàm injuriæ, odiis & contumeliis obnoxiam? Et tamen, quæ non pertulit Doctor, præfatus Chrysostomus à SS. Doctoribus nominatis? in quo non Chrysost. habuêre suspectum exosum? non semel in exilium pulsus est, & damnatus à Synodo Constantinopolitana, vinctúsq; ad exilium ductus, ibidémque mortuus est gravissimis ei objectis causis, utrinque innocenter, utrinque sine culpa.

Ego ultra 18. numero causas satis graves & culpabiles, ob quas uti innocenter, ita ab adversariis Sanctis, sed ignoranter tam severè punitus fuit. Vide Baron. Tō.

Vice versa S. Chrysostomus, S. Epiphanium ut Canonum violatorem increpans, Ecclesia, quam fuerat ingressus coëgit discedere, minatus illi tumultum populi, ni absцederet. S. Cyrillus à Theodosio Imperatore pio, tanquam perturbator habitus fuit. Malè persuasus fuit S. Isidorus Pelusiota, sine culpa tamen, ut S. Cyrillum crediderit hæreticum. Idem de eodem sensit & vulgavit. Theodoretus non sine gravi scãdalo ei gravia objiciens. Hæc de Sanctis, qui & passi sunt à Sanctis, his nihil decedente de sanctitatis gradu, & illis cum incremento. Vide de his Lancicium in Opusculo spirit. lib. 9. de ferenda cruce & persecutione.

Horum ergo exemplis solentur se infirmi, & excusent, credentes fortè eodem hîc modo contingere, quo cum illis. De S. Athanasio vide Nicephorum, Calixtum,

Calixtum, Theodolum in Hist. Ecclesiastica, & senties levamen tuarum calamitatum & persecutionum, miratus Viri constantiam in continuis persecutionibus etiam non à malis zelo inculpato, & intentione sanctâ in inferioribus pariter, ut in tolerantibus.

Parergon.

O Quàm cautè foret procedendum in instituendis Officialibus, ubi qui instituendi sunt plures habent compares, non dicam, ubi relictis Senioribus assumitur unus ex junioribus; præstaret aliquando ab extremis orbis partibus alium advocare, quam talem assumere; estò is sit præ reliquis adornatus dotibus & talentis, si habet competentes, habebit invidos & osores, suique censores oculatissimos. Solent nonnulli Prælati relictis propriis Professis assumere alienum; prodest hoc frequenter, ast non semper; conglomerantur enim & adversum hunc pariter omnimodè quidem inter se dissidentes; sed ut hunc persequantur unanimiter concor-

dantes, si fortè illum extrudentes sese intrudant. Verumtamen uno ex iisdem voto consecuto, quid sequatur, quis in cæteris affectantibus fiat sensus, utinam non probasset ventus. His bene cecinit Propheta; Regnârunt, sed non ex me. Væ illis, qui sic amant primas Cathedras, ut non in amando solùm quiescant, verùm ad ea, quæ cogitare fas non esset de Religiosis, deveniant. Ego, quia multa supra de officiis dixi, pluribus modò dicendis supersedeo, negotium relinquens Spiritui Sancto, qui dignetur Provinc. Visitat. Prælatis, Prioribus & omnibus quorum interest, instituere, & destituere suos Officiales tale conferre lumen, ut prævideant & agnoscant ingentem miseriam, quæ oriri tam frequenter solet ex istiusmodi mutationibus & institutionibus; Et quia mihi deest ea oris facundia, eaque ingenii excellentia, ut possim persuadere & remonstrare, quia inquam, deest fortè ea fidei habendæ dignitas in persona, quæ scribit ista, ut credant quod sentio, videlicet

licet non esse malum, non esse vitium huic simile, tam fertile vitiorum, tam incurabile malorum malum, ita sedebo tacens, mœrens & lugens ac simul orans lumen indeficiens, illuminans omnes, ut vel unius hujus mali fundum penetrent, Amen.

Reformatio est, ut in antecedenti Gemitu addendo Reverentiam, Modestiam, & amoris reverentialis exhibitionem.

GEMITUS XIX.

Indignatur Gemebundus, quod zelosus esse (sic ipse se nuncupat) prohibeatur.

TAbescere me fecit zelus meus, Deus meus, cùm enim domum tuam deceat sanctitudo, quid est, quod tot in illa videre cogor transgressores legis tuæ, Cæremoniarũ ignaros, incurios? hic munda non servat sua, ille sordet, manibusq; illotis sacra vasa tractare non veretur hic lacerâ veste, cùm meliorẽ habeat, in die sancto solenni comparet, is pedibus tumultuat & perstrepens incedit, nulla est attentio, reverentia nulla interior, & exterior,

rior, iste sibi nihil intentus, obliviosus & negligens non prævidet agenda, non addiscit legenda, cantanda, errores innumeros committens, idque impunè, hic leva sedem levat, dexteram insertam tenens, totus deses, piger & tetricus, nihil curæ sibi sinit esse in iis, quæ legem tuam specta..t, librum volvunt alii nimium, scyphum levâ ori admovent non dexterâ, & multa alia sinistrâ manu sinistrè prehendunt & tractant.

Hæc & alia cùm intolerabilia mihi sint, & reformare velim, inhibeor, corripior, pesecutionem patior, contumeliam & injuriam, imò inquietus, impatiens & scandalosus audio & fatuus. Non ita Domine immoriar zelo huic, quoniam honorem tuum promovent & decorem domus tuæ, à te præmiũ laboris & fervoris exspectans.

Respondet Christus
malè zelanti.

FIlli mi, tibi dictum arbitreris illud, aliis prodesse & sibi nocere, stultitia est, non chari-

charitas, meliùs foret, si à te inciperes, secus nunquàm rectè usurpabis zelum, ut est virtus, majori cum vitio tu corrigis, quàm id est, quod corrigis. Zelus tuus non est secundùm scientiam, zelus tuus commotio est, & non in commotione Dominus, zelus tuus impatientia est, non charitas, charitas quippe non contra se pugnat, non exacerbat, patiens est, benigna est, non agit perperam, non irascitur, nisi sibi, omnia suffert, omnia credit, omnia sustinet; zelus tuus ira est, sed non in ira Dominus, quia suavis & mitis est, si bonus zelus foret priùs tibi irascereris, non homini ad imaginem Dei facto, neque te sic alteraret; zelus tuus imprudentia est, ex stolida quadam & phantastica opinione prodiens, alium te esse oporteret, ut zelo posses uti rectè. Verus zelus compassionem mentis fert secum; zelus tuus in hoc fundatur sed malè, quod nimirùm alios libenter velles non tam perfectos, quàm ut juxtà tuum cerebrum ambularent, non attendens, quàm grandi oneri tu sis cæteris;

ris, qui in te si zelare vellent tua vitia, inquietudinis, & vitam defectuosam, exturbandus esses ex communitate, separandus ut leprosus, aut ut filius Belial, & absque jugo in carcerem conjiciendus, sed parcitur tibi à compatientibus infirmitati tuæ & consuetudini pravæ.

O monstrum execrabile, zelosum se dicere & omnibus onerosum vivere, inobedientem, immorigerum & arrogantem esse! quem te ipsum facis? dicis & jactas? totus incurius actionum tuarum, alienis te miscens negotiis, sepositis tuis propriis, querulosus, vagus & garrulus; & tu te zelosum obtendere audebis? Ne, si ab hac stultitia cessaveris, execrabilis hypocrita appellaberis. Ut quid enim stomacharis? ut quid choleram effundis? ut quid impetuosus, invidus & inconsideratus in tantùm, ut vix quidquam ordinatè agas? aberras nimium, imò potiùs evertis omnes zeli leges, tu dominari magis cupis, quàm emendare, patet hoc ex modo increpandi, ex sublimi quadam cathedra.

thedra cum auctoritate ex imperiositate, tanquam ex justitia & officio tibi id competeret. Sed audi, quis dedit tibi hanc potestatem? regnarene venisti, an subesse? siccine te præbendarium exhibes, & humillimum omnium servum, qualem te spopondisti, dum susciperetis?

Erubesce miser, & ad saniora & humiliora te converte, memor esto, unde excideris, ad quid veneris, eme tibi aurum ignitum charitatem, fervorem tui & zelum erga te considera, quàm longè distes à Viris sanctis, à Viris zelo fulgentibus, & vel ex hoc disce, quia ad compatiendum tibi es tam promptus, ad condescendendum, ad connivendū defectus aliorū tam durus, distas ergò ab ipsis & à zelo, quantum cœlum à terra. In te sævias necesse est, & ut aliis parcas, taceas, & sis homo, quasi non audiens, & non habens in ore suo redargutiones, quousque in te fueris pacatus, & quietus, & tunc sic alios quoque valebis pacificare & quietare: proptius amor ille, qui ex natura sua est inquie-

quietus, decipit te gravissimè simul & astutissimè, imponens tibi tam splendidè, ut cùm in mediis passionibus sedeas, sub zeli tamen nomine eas exeras in alios, imò eò insaniæ te ducunt, ut tu cùm miser sis & miserabilis, & omnibus importabilis, meum zelum cum tuo comparare non formides.

O hypocritam! ô impostorem! ô deceptorem, qui lutum pro vasis aureis, idola pro Deo vendere audes! & cùm sis plenus ambitione & regnandi cupiditate zelum prætendis, & ut zelosum te habere cupis.

Observatio ad Cacozelium.

REfertur de quodam enormiter peccaminoso usurario, qui uti turpissimo lucro inhians, gravi se peccato contaminabat indies, ille tamen pro nihilo reputans hoc enorme peccatum, econtrà execrabile & intolerabile crimen existimabat, imò nec tolerabat, si quis in Ecclesia exspueret. Huic pares, si non criminis magnitudine, plurium tamen peccatorum

multi-

multitudine justè dixeris, qui se zelum habere pro Dei domo, jactitant. Ah! quàm sedulò hic in novitiatu invigilandum sit, nemo credit; sed efficit nonnunquam innata Superiorum clementia, ut contenti sint, aut filiali reverentiâ & amore, aut quod deteriùs est, pecuniæ spe allecti, tales admittant ad professionem, posthabentes quietem, quam non prævident turbandam per tales successu temporis, excuset eos intentio recta & simplicitas animi.

Verumtamen ut fatear, non facilè semper dignoscantur istiusmodi, nec se semper tunc exerit, & difficile est divinare in hoc semper, quales sint futuri, id tamen pro comperto habeant, quod de iis, qui nimium pueriles sunt, timendum sit, adeoque vel insigniter probandi, vel dimittendi, estò adferant mille milliones florenorum, quia in veritate præstantior est pax & concordia, quæ turbatur per tales, quàm multa pecunia.

Alterum indicium est, quod sicut sin-

gulares

gulares præsertim in quibusdam devotiunculis cum aliqua judicii tenacitate, vel complexionis melancholicæ, qui tamen ultimi, si bene probentur, solidi efficiuntur & utiles, nisi tamen non excedant per intemperiem complexionis nimiam, & simul se dedant strenuè virtutibus, & pro cholera induant mitem animum.

Ah! ubi non fit, quàm intolerabile spectaculum, ubi paululùm consenescunt, & sequaces sibi cernunt ambulare dissimiliter, nec post suas apprehensiones uti tamen vellent, gradiuntur, hic commotiones animi, correptiones, judicia temeraria, quærimonia sine fine, sine modo odientes & odiosi, immorigeri, excœcati, ad minimum negatum respectum, ne dicam ad illatum despectum, lingua palpitat, tremunt labia, facies immutatur, flammas oculi concipiunt, ut meritò interrogandi forent, quid tibi factum fatue? quæ te obsident & agitant dæmonum cohortes? obsessus es, an furiosè fatuus, an fatuè furiosus? sed audite, quid dicat:

tabes-

tabeſcere me fecit zelus meus, quia ſcriptum eſt, iraſcimini, & nolite peccare, Chriſtus quoque flagello uſus fuit, dum ejiceret vendentes & ementes de templo; ſic traducitur veritas, quam ſupprimit in pectore cœcitas.

O miſerum te! neſcis, quia ira ſervit, non dominatur in vero zeloſo? Nemo iſtorum mihi Sanctos opponat ampliùs, qui zeloſi fuiſſe & quidē cum cholera ſcribuntur, ſed priùs ſe ſanctum faciat, ſic credam ex zelo procedere, non paſſione. Nemo mihi dicat licere ſibi exēplo S. Pauli alios vocare inſenſatos, corripere, arguere Seniores & Superiores etiam, fiat priùs S. Paulus, & concredā ei, diſcat priùs ea, quæ oportet adhibere in loco & tempore.

Sed, ut bene inquit S. Franciſcus Saleſius lib. 10. de amore: homines acerbi, plus æquo anxii, inquieti, præſumptuoſi & maledici ſervientes & inhærentes ſuis inclinationibus, humoribus, averſionibus & arrogantiæ, ſuam injuſtitiam pallio zeli volunt tegere, & ſic qui talis eſt, inquit

citatus

citatus Sanctus, sub nomine sacri ignis finit se comburi à propriis passionibus, zelus salutis animarum facit desiderare Prælaturam, si ambitioso credamus: Idem zelus facit, ut Monachus huc & illuc discurrat, ut persuadere vult homo inquietus.

Quin & idem zelus facit, ut excitentur periculosæ murmurationes contra Prælatos, quid multis, Sermo alius non est, nisi de zelo, & tamen nullus comparet zelus, sed solummodò maledicentia, cholera, odia, invidiæ & inquietudines spiritus & linguæ, sic ille. Inde alii ansam sumunt (sed pessimè) ut deserant statum suum non attentâ vocatione incipiunt jactare talenta, impendere eadem volentes contra fas & vocationem, instruere alios, & præesse, non attendentes omnia hæc procedere ex vana gloria laudis & honoris appetentia, quæ hic commemoro, & alia plura, vide Gemitu 2.

Reformatio per proposita

1. CUm testibus SS. Patribus verus zelus sit

lus sit dulcis, quietus, pacatus, &ècontra falsus, turbulentus, inquietus, amarus, generans suspiciones, conturbans alios. Sedulò perquiram, quis sit meus, & quantocius reformabo eum per charitatem veram, quæ operit multitudinem peccatorum. Si peccata operit charitas, cur non & defectus leviores ignorantias aut negligentias non graves? O me cœcum hactenus.

2. Per compassionem charitativam, quæ nulli irascitur, sed tolerat, connivet & excusat.

3. Cùm verus zelus ergà se priùs zelum habeat, erga se durus sit, & in corpus proprium sæviat indesinenter, discam agnoscere palpabilem meam stultitiam, quâ indignor aliis, mihi semper benignus, cùm multò plenior sim defectibus, quàm illi quos corrigo; adeoque in me severior & accuratior ero.

4. Terrebit me mentis cœcitas, quam Deo castigante incurro, dum cœteris intentus, me ipsum tam turpiter negligo.

O homo inexcusabilis es, qui judicas, qui turbas pacem habentes!

GEMITUS XX.

Queritur, graviterque fert, quod adeò humilietur.

DOmine, necessitas cogit me conqueri coram te, quoniam insurgunt in me humiliantes, confundentes & vituperantes: sperans sperabam, professione factâ jugum alleviandum; ideoque mihi erat in desiderio, ast nihil minùs modò mecum agitur, contradicitur mihi, corripior, increpor, arguor, vix tergum verto, & ecce instar Superior increpans & mortificans, vix pedem tollo, vix labia moveo, & ita obviatur mihi, ut nihil nisi confusio operiat faciem meam à continuis vocibus exprobrantis & obloquentis. Si Novitius forem, tolerabile reputarem, nec impatientiam monstrarem, credens, quia hæc esset consuetudo & annus probationis, verùm sufficiat eis vivisse me per annum integrum Novitium in tanto rigore, tot mortificationibus & confusionibus vexa-

tum,

tum, desinant modò, an me semper fatuũ habebunt ? Stimulant indesinenter, resonant injuriationes, pœnalia subire cogunt continuò, in summa : affligunt me undique, & tolerarem utique ab ipso, quem scio non duci intentione malâ. Verùm insufflant folles, Fratres mei mihi invidentes & aversi à me, qui ut confusionem mihi generent, me deferunt, describunt ut talem & talem, sicque eum instigant, isque ut morem illis gerat, se exerit contra me humiliando, & mortificando. Accedit, quod frequenter & publicè fiant hæc, tantùm ut magis rubore suffundar, si in privato id faceret, sustinerem utique, putat hæc mihi proficua & necessaria, sed non ita decipitur, sanè faciliùs me lucraretur, magis me moveret, si mansuetè & leniter mecum ageret, quàm isto modo, sanè scire deberet, quod turber, & stimulis impatientiæ exagiter, & suspiciones concipiam contra insufflantes, quæ sanè deberet perpēdere & cessare à similibus, meoũq; suaviter procedere, præ-

ſertim, cùm & alii ex hoc deteriorétur, credentes me ſemper culpabiliter agere, aut eſſe meritum talia, imo ut ſuperbum, capitoſum, & immorigerum reputantes.

Reſpondet Chriſtus
Gementi.

FIli, quaſi unus de ſtultis hominibus loqueris, quorum via eſt inſtar Filiorum Belial non recipientium diſciplinam, aberras à ſcopo, heu nimiùm aberras, multa promiſiſti, dum profeſſionem feciſti, ſed parùm exequeris, omnimodam humilitatem prætuliſti, ideoq; ſuſceptus es in conſortium ſervorum meorum, non ſuſcipiendus, niſi te talem ſpoſpondiſſes victurum. Quid eſt, quod te modò faſcinavit, ut retrogradiaris, & reſilias à promiſſis? ubi tua modo ſimplicitas, & ſimplex obedientia, animique ſubmiſſio, quam in Noviciatu habebas? quis te docuit judicare Superiorem tuum, an arbitraris eum non conſiderare ſingula? aut tibi non expediens eſſe hæc tibi inferre, aut ad aliorum invidiam, & ſuſurrationes eſſe tam flexibilem?

bilem? mihi judicium datum à Patre, & væ tibi, si mihi præjudicans subterfugere volueris virgam Domini non castigantem te solùm, sed & erudientem simul? novit Superior naturam tuam & indolem, novit periculum, quod imminet tibi, nisi præveniat humiliando te multæ latent rationes, quæ modò absconditæ sunt ab oculis tuis, quare hæc & illa fiant, tam frequenter & publicè, sic enim exigit justitia, ut & cæteri discant tuo exemplo.

Nec est quod obgannias, alium aggrediatur, quid me non tam reum, non tam in periculoso statu constitutum vexat? quid meo malo alios erudit, cedo aliis hunc honorem, hunc favorem, ut quid enim ego reddor suspectus, famamque perdo? non ita fili, non ita, nihil hic, quod aut famam lædit, aut malè suspectum, nisi malo tuo te reddere potest. Longè honorificentiùs Religioso, exerceri in palestra humilitatis, quàm vivere suo libitu in grandi existimatione cùm mentis elatione, quæ ordinariè generatur in hac pace

& quiete. Imò videt in te magis quàm in alio rebellem, & ad resistendum proclivem voluntatem. Novit nequitiam cordis tui, exosculare ergò manum Medici. Quid enim? Si ideo corrigendus non es, nec humiliandus, quia turbat te confusio, quia ad impatientiam movet te, quando corrigendus eris; cùm semper sis impatiens, nec unquàm te patiaris reprehendi? Sis ergò, vel fac, ut sis, qualem te per votum futurum promisisti, adnitere ut ames contemni, reprehendi & confundi & erunt tibi verba licet aspera & dura super omnia aromata; Perpende te ad hæc teneri vi vocationis, vi votorum tuorum, reputa gratiam, si ferramentum adhibet Superinr, quatenus rescindat in te, quod putridum, sævit in amorem proprium, ut implantetur amor Dei, nec hæc sævitia est ubi ut malum avertatur, bonum applicatur. Compelle voluntatem tuam rebellem, priusquàm fatigatus superbia cordis tui, & indignis murmurationibus cesset Superior à castigatione tui, & fias quasi

QVIS

ovis sine Pastore. Et quò te exinde ducet perversitas tua? an putas pacem habebis? O maledicta pax, ubi regnat amor proprius, amor excellentiæ, honoris, & præfertur existimatio profectui, superbia humilitati! O quàm turbulento & infelici fine clauditur pax ista! hic urendum, hic secandum, hic descende vivus in infernum, ut vivens cum viventibus & regnantibus in cœlo pace fruaris verâ, hic humiliandum caput, ut ibi erigas, hîc bibendum de torrente, ut ibi satieris ab uberibus consolationis æternæ. Hic gaudendum non in quiete cordis, sed in tribulationibus & tentationibus multis & magnis, quousque introeas in gloriam non tuam, sed meam. Si me intrare sic oportuit, tu renues? non ita fili, non ita, quin potiùs meo stimulatus exemplo, sequere consilium meum, imitare vitam meam, ut mecum gaudeas sine fine, AMEN.

Observatio.

GRandis ſanè miſeria in Religionibus morem hunc hoc tempore vigere, ut quo in eis vivitur diutiùs, tantò patientiæ ſtudeamus parciùs. Dolenda res, & vix ſatis deploranda, tot ſtipatos fulcris, tot munitos armis, tot inſtructos præſidiis langueſcere, deficere, emori virtutibus ac dilecto, non ut illa in Canticis, ſed heu! ut ille in Apocalipſi per tepiditatem & ſocordiam inter pinguiſſima paſcua attenuari fame, flacceſcere & miſerabiliter perire. Obſtupeſcite cœli, quia dilectus, vocatus & electus è millibus in domo Domini vivit quaſi unus ex illis, quibus non illuxit lumen veritatis; mendaces Deo injurii, quia votifragi, an non votifragi, qui voverunt obedientiam morumque ad meliora converſionem? & proprium ſequuntur captum? an non votifragi, qui humilitatem promiſerunt, & eam modò abhorrent? an non voti violatio ad confuſiones & contemptum, quæ unicè illis forent exoptanda, quærenda &

da & amanda, triſtari, iraſci, exacerbari? alios perfectos optamus parum ſoliciti, quod & nos cæteri optent. Sed eheu Filiæ Sion lugent, quia nemo eſt, qui venire cupiat ſerió ad nuptias agni. Flacceſſimus, langueſcimus, tepeſcimus, de aliorum imperfectionibus querulamur. Confundi eos & humiliari deſideramus & procuramus, nobis verò procellas omnes ad ima hærere volumus, nec ullum ad nos vel grandinis ferreglobulum, vel Boreæ flatum, aut pluviæ guttulam, quin potius exardeſcimus & intumeſcimus, ruminantes & meditantes vindictam, ſi quomodò & qualiter par pari reddere poſſimus. Mirabile ſanè imò non tam mirabile, quàm miſerabile, cùm hæc ſit una & ſola ad cœlum via, tam lentè tam retrogrado greſſu eam incedere, honores appetere, & exiſtimationem quærere, & tanquam grande nobis immineret periculum reputare, niſi cum Politicis & mundanis famam noſtram defendamus, cùm ſic magis amittamus altercando, mordendo, tela telis re-

torquendo? Hæccine via perfectionis est, offendentem offendere, confundere, & ad æqualem nobiscum impatientiam pertrahere, imò quod graviùs etiam est, iis per quos Deus voluntatem suam nobis innuit, contradicere Senioribus, Superioribus, injuriam reputare, ab iis corrigi, corripi, emendari? Væ nobis, qui viam Domini cognovimus, & tamen ambulare recusamus. Heu! Sufficit nobis non peccâsse mortaliter! In sæcularibus fortasse locum inveniret isthæc tepiditas, sed in Religioso minimè, utpotè, qui votis se Deo dicavit & vovit viam perfectionis, de hoc in Reformatione postea.

Sed ponamus, salvari posse talem, quæ tamen ejus erit conversatio, quæ mentis inquietudo! ratum siquidem & probatũ habeo, quod quamdiu Religiosus eò non pervenit, ut amet confundi, humiliari, vilipendi, annihilari, quietem & pacem internam reperiet. Multi multa legunt, sed optandum foret, ut & multum facerent; celebrant quotidiè, immerguntur spiritualia-

tualibus lectionibus, ita ut & magnâ parte memoriter sciant S. Scripturam, toti interea imperfecti, intus & foris inquieti, invidi, iracundi, tumidi, sese in omnibus defendentes tam acriter, tam constanter, tanquam de cœlo expugnando foret concertatio. Et unde hoc? nisi quia se tam parum applicant ad acquirendam humilitatem, perfecti esse cuperent, sed sine labore, magni haberi volunt viri maturi, Religiosi & contemplativi, cùm nihil minùs habeant. O qualis reddenda ratio, sic decipere simplices homines habitu sancto, & capite attonso?

Verùm scio, nonnullos respondere charitatem præcellere humilitatem, tanquam huic operi darent. Verùm detur mihi homo, qui pertigerit ad charitatem, sive ea sit dilectio Dei, sive proximi, quatenus hanc spectes in operibus, quis unquam sine humilitate, suique contemptu id assecutus est? Scitè & aptè Gregorius: qui sine humilitate virtutes congregat, quasi in ventum pulverem portat. Quisq;

ſuam conſcientiam diſcutiat; unde fiat, unde veniat, ut dum ſoli ſumus & aut meditandum, aut legendum, vel dormiendum, nos loco optimarum cogitationum tumidis, iracundis, ſuſpicioſis cogitationibus ſinamus nos infeſtari, turbari, & cruciari? Unde hoc, niſi quia contraria nobis eſt humilitas? horremus eam, amovere nitimur, quidquid ſapit hanc virtutem, & tamen ejuſmodi velint, nolint, coguntur portare crucem vel inviti, quàm ut ferant fructuoſiùs, utinam oſculentur manum Domini occaſionem ad hanc portandam miniſtrantem. Sed inquient, ut aſſolent multi, opinionem de me perdent alii, ſi me ſino derideri, vel reum arbitrantes, vel Idiotam, qui neſciam me defendere, aut certè ab altiori fortuna, id eſt, officio, impediar per iſthæc, quia habebor exinde vilior & ineptior.

Et hæc, O amice Lector, O dilecte Frater, miſeriarum ſumma & virtutum remora eſt ordinariè ſeſe objiciens, pati neſcia & omnis humilitatis & humiliationis capitalis

talis inimica. Tali homini ſic afflicto, ſic infecto fruſtra ſuadebis humilitatem, ſtante affectu, quia implicat, ut loquuntur Philoſophi, confringetur potiùs, quàm flectetur ad virtutem iſtam: tollatur priùs ſpes officii, & ſic ſperanda meliora, ſic inquam crede, quia lucraberis fratrem tuum. Sed hoc opus, hic labor eſt. Fatiſcerem ſub onere, ſub conanime, ſi conarer hîc conficere pharmacum efficax altiori hic opus eſt conſilio, non enim hic eſt morbus, cæteris ſimilis, nec ita curabilis, maximè ſi invaluit, his enim, ut repetam identidem, ſic affectis, ſi humilitatem ſuaſeris, contriſtabis, ſi ſpem tollere volueris, nutris & foves, & periculum eſt, ne cancer ſerpat, & aliquando aperiatur in gangrænam, ſiquidem omnia trahit ad nutrimentum & incrementum ſui affectus. Vide plura ſupra Gemitu 10. & 11. de contagione & virulentia hujus, & inſtituatur hîc

Reformatio per motiva ad perfectionem, ad humiliationes patienter ferendas, imò amplectendas.

1. RECogitabo seriò, quòd sub mortali etiam peccato tendere tenear ad perfectionem, quæ sententia, uti teste Navarro & Roderiquez tepidis terribilis, verissima tamen est juxta eosdem & S. Thomam & alios, idque triplici de causa. 1. Ratione voti. 2. Ratione Regulæ & statutorum obligantium. 3. Ratione periculi in graviora labendi. Addunt Cajetanus, Azorius & Valent. apud Rezern. Tom. 1. cap. 1. num. 3. Ne obfirment animum contra Spiritûs sancti inspirationes. Clariùs & exactiùs Joannes Eusebius in doctrina Ascetica lib. 1. doctrina 4. Cap. 30. & seqq: lege, quisquis tepescis in virtutis via, & tinnient tibi ambæ aures, quia probabit te simulatorem esse hypocritam & deceptorem.

Ah! qúid ad hæc, qui non solùm non tendunt

tendunt ad perfectionem ad humilitatem, ad charitatem mutuam, sed insuper eam discindunt suis susurrationibus, & dolosis machinationibus, quatenus acquirant, ad quod stultè aspirant (hæc per parenthesin) ad perfectionem autem non tendit, quisquis animum non inflectit, aut certè inflectere nititur ad patientiam & humilitatem. Ergo inflectam, ergo amplectar mei contemptum, suscipiam, si nondum gratanter & gaudenter, saltem patienter, quidquid infertur mali, idque consideratione.

1. Sanctorum, imò Christi ipsius, Beatissimæ Virginis & aliorum.

2. Gravissimæ comminationis illius Apocaliptici, quia tepidus es, incipiam te evomere ex ore meo.

3. Timore gravissimarum tentationum, quibus Deus gravissimè & fœdè sæpe tentari sinit elatos, aut viam humilitatis non gradientes.

4. Evidens damnationis periculum in Religioso me movebit.

5. Cùm

5. Cùm ignoret omnis homo, an amore vel odio dignus ſit, ſummè timendum eſt Religioſo tepido, elato, humilitatem refugienti (quæ tamen humilitas una & ſola teſſera eſt veri Religioſi) ergo amplectar.

6. Item conſiderabo exempla horrenda Apoſtatantium, aut certè gravē caſtitatis jacturam patientium, aut aliàs maleviventium, & damnatorum Regularium Monachorum & Eccleſiaſticorum, quibus hoc unum cauſà ruinæ fuit, quia detrectârunt ſeſe humiliare, ſed ambulârunt extento collo ſibi ipſis placentes. Sapiam ergo, quia fœlix, quem faciunt aliena pericula cautum. Cùm S. Bernardus dicat: quòd tepor paulatim ingerat Apoſtaſiam cordis. ſerm. 3. ſuper Pſal. 90.

7. Movebit me inſuper ad humilitatem ſectandam certitudo ſalutis æternæ, quia tantò quis certior eſt de ſua electione & prædeſtinatione ad vitam æternam, quantò quis deſcendit profundiùs per humilitatem & patientiam, humilia ergo ſectabor.

8. Ex-

8. Expendam quoque consolationes & visitationes divinas (quas experiuntur humiles, quibus carent impatientes & murmuratores) & hæc erunt mihi stimulus.

9. Non minùs etiam expendenda mihi est quies & pax animi in humili, plenaque passionum victoria, certè movebit me, ut desistam ambulare vias difficiles.

10. Monstrositas hominis impatientis, iracundi, suspiciosi, odientis & odiosi; en ut fumum spirat naribus, ut flammas emittit ex oculis, ut tremit labiis, ut tremiscit artubus, ut exhalant fauces fætorē contumeliarum? quibus omnibus exponitur, qui non sectatur humilia. O mi frater, si nondum talis es, qualem hic depingo, eris tamen, nisi secteris humilitatem. Descendam ergo in nihilum mei, ne efficiar bestiis & pecudibus similis, quia revera iracundi & passionati homines simillimi his irrationalibus creaturis efficiuntur.

11. Auditu terribilis sententia S. Joannis

nis Chrysost. Epist. 1481. Inter Sacerdotes paucos esse, qui salvi fiant, sed plures, qui pereant. O tremenda verba inter hos paucos ut reperiar, efficiet resolutio concepta humilitatem, & mei contemptum amplectendi.

12. Considerabo abyssum judiciorum Dei, qui viros etiam Sanctos tam fœdè labi sinit. Exemplo sunt Tertullianus, Origenes & alii Ecclesiæ antea Columnæ: Origenis sanè, qui vitam leget apud Nicephorum, mirabitur ejus Sanctimoniam, plùs verò lapsum tam miserabilem, & quoniam non perstiterunt in humilitate, Deus illis restitit, gratiam subtraxit, quousque pedetentim lapsi, & qui nutriebantur in croceis, amplexati sunt stercora. Et nunc cruciantur & cruciabuntur in sæcula sæculorum, sine fine, sine cessatione in æternum, & ultra, ab his liberatur humilis.

GEMI-

GEMITUS XXI.

Quæritur & sinistrè secum agi credit, eò quòd negantur libri spirituales, & aliæ mortificationes corporales interdicantur.

COnqueror & justè quidem, quia cor meum repletur gemitibus, Domine, quorum curæ sum commissus, ii nescio, qua intentione quo motivo denegant saluberrima quæque, qualia certè sunt libri, in quibus continetur medicina salutis, hos cùm desidero, cùm requiro, rotundè negantur mihi tanquam nocivi forent.

Non ita tamen est, imò nosti Domine, quod prodessent mihi multùm, & plurimùm mihi conducerent ad honorem tuum promovendum, erit námque tibi laus inde & gloria, cùm ea, quæ ex iis haufero, aliis enarrans, illis pariter addidero stimulum. Sed ecce repellor, repudior, & confundor ab exspectatione mea ad humilia, ad abjecta retrudor, tanquam nihil

nihil de virtutibus nossem, aut certè, qui venenum sugerem ex optimis unguentis. Humilitatem prædicant & simplicitatem, unum idémque relegere jubent. Verumtamen nauseat anima mea super his, quæ jam toties legi. si mala foret res, quam postulo, non affligeret me tantopere nec esset, cur Superioris intentionem hîc culparem & modum. Verumtamen cùm & vocationi meæ sit consentaneum, imò necessarium, scire viam Domini, & viam ad perfectionem, non possum non affligi, non conqueri de repulsa, videntur trepidare timore, ubi non est timor, suspicantes me aut vanæ gloriæ cupidum, aut alias ad docendum pronum. Hinc putant obsequium se præstare tibi Deus, quòd me mortificent, vexent, & contrarios sese exhibeant.

Respondet Christus

quærulanti.

SI à te te exigerem, quid legeres, vel diceres, aut doceres, justa foret quæ-

rela tua. Verùm cùm obedientiam proſeſſus ſis & humilitatem, quæ vocationis tuæ baſes ſunt, non eſt, unde quæraris, ſufficit tibi cognoviſſe viam Domini, eſſe ſimplicem obedientiam, quam proinde ambula. Varius eſt hominum ſpiritus, mala non eſt res, quam poſtulas, imò bona eſt, ſicut & Epiſcopatus juxta D. Paulũ: bona res erat & eſt, ſed deſiderium malum eſt, malè petis rem bonam, non ita petendam, reprobus eſt, & reprobandus hic affectus, qui reſignatione caret & obediendi promptitudine. Multi zelum prætendunt honoris mei, cùm nihil aliud ſit, quàm vana quædam gloria, ſcientiæ & doctrinæ oſtentatio.

Multi multa ſcribunt, & dicunt de humilitate, quorum manus ſunt Eſau, vox verò Jacob. Priùs ego feci, quàm docui, melior mihi dexera lingua eſt; non enim, qui legit bene, ſed qui vivit bene, coronabitur, ſcientia (quam non præcedit humilitas) inflat. Maledicta ſcientia, quia ſummè nociva, quæ contra obedientiam

acquiri-

acquiritur, imò si hac cingitur, vix evadet secura, nisi præmuniatur bene, patent isthæc ex multorum Codicibus, in quibus uti gloriam suam quærunt, ita scoriam congregant in igne excoquendam. Cum his non sit mens tua, quin potiùs esto in humilitate assiduus, & videbis gloriam Domini tui in te, quia cum humilibus est conversatio ejus. Stude latere omnibus & multos invidorum persecutiones evades, quæ ob imperfectionem tuam tibi forent importabiles.

Quid quæris altiora te? nova & rara ennarare vis aliis, non considerans, quòd concitabis adversum te universos, in quorum oculis scientificus, ingeniosus & studiosus haberi desideras. Neglecto itaque eo, ad quod non teneris, arripe virtutis studium, quod non in multa lectione, sed in indefessa operatione consistit.

Observatio.

EVenit non raró, quòd, ubi novitiatum excesŝêre, placeat S. Scripturæ lectio,

lectio, placeant interpretationes verborum S. Scripturæ & ſenſuum expoſitiones, quæ uti malæ non ſunt ex ſe, ſic tamen malæ ſunt ex parte deſiderantis, quia ex ſciendi ſolùm deſiderio proveniunt, quæ eſt curioſitatis ſpecies, ſpectans ad filiam ſuperbiæ jactantiam. Nullatenus ergo annuendum petitionibus tam immaturis, ſed paulatim implantatis priùs virtutum ornamentis. Turpè ſanè eſt juniores inter ſeniores de ſimilibus quaſi docétes diſſerere, ut proinde tales ex rancore animi concitentur adverſus Superiorem iſta concedentem, ſeu non impedientem. Et profectò neceſſarium ut præcedat ſcientiam humilitas, ſecùs ſcientia offendiculum magis erit, quàm virtutis adminiculum. Plùs prodeſt homo bene humilis, quàm bene doctus. In cœlum ſine doctrina ádmitti potes, ſine pietate & humilitate non potes, exigua illius à te exigitur ratio, iſtiùs maxima.

O utinam ſaperes! inquit S. Bernhar-

dus

dus & intelligeres, ac noviſſima provideres, ſaperes quæ Dei ſunt, profectò inferna horreres, ſuperna appeteres, quæ ad manus ſunt, contemneres. Et Iſidorus: Sapientia illa clara eſt, non quæ in verbis volat, ſed quæ in virtutibus conſtat. Meliùs eſt modicum ſapere cum humilitate & parva intelligentia, quàm magni ſcientiarum theſauri cum vana complacentia. Thomas Kemp. Multùm diſplicet Deo, & profectui obſtat ſpiritualis faſtus ſat multa ſe ſcire præſumentium. Meliùs illis eſſet parum aut nihil ſcire, quàm in ſua ſapientia & ſcientia ſic eva-[illegible]. Non eſt quidem culpanda ſcientia, ſed præferenda ſemper eſt bona conſcientia & virtuoſa vita; quia verò quidem magis ſtudent ſcire, quàm bene vivere, ideo ſæpè errant, & pene nullum vel modicum fructum ferunt. Hactenus Thomas Kemp.

Primum ſtulti indicium eſt (inquit nonnemo alius(ſe ſapientem credere; melior eſt indoctus timens Deum, quàm

doctus

doctus transgrediens legem; Religiosum quidem ornat scientia, sed virtus coronat. Per scientiam sine humilitate prævia eò devenitur, ut indurescat animus ad adhortationes & consilia Superiorum, putantes se sibi sufficientes, quò fit ut eos præcipites pertrahat, utpote nullius fulcimento firmos. Sanctè S. Vincentius, Dominus JESUS nunquam dabit gratiam suam, si homo habeat, à quo possit instrui, & negligit vel non curat alterius amplecti sensum & consilium.

Impossibile inquit Cassianus, quempiam Religiosum suo judicio fidentem diaboli illusionibus non decipi. Et idem alibi, is, qui proprio judicio & voluntati confidit, non Superiorum, non eget dæmone, qui eum tentet, cùm ipse sibi dæmon sit. Alii nequiore spiritu ducti semetipsos ad altiora disponere nituntur lectione librorum, quibus si irrepit simul officii cujusdam affectus, conclamatum est de profectu in spiritu, quamdiu

durat, erit illis scientia quasi sudes in oculis, & lancea in lateribus, omnes humilitatis actus reputabunt esse impedimenta pravi desiderii, & in consecutione illius, quod sperant; verbulum quodcunque duriusculè prolatum torquebit eos quasi parturientes. Ita sentio ego, nec solùm ego, sed & opinor, alii Patres Ascetici.

His sanè obviandum esset exemplo S. Joannis à Cruce, qui plus æquo sentienti de se & sua doctrina injunxit, ut puerorum more construeret Pater noster & alphabetaret priùs.

Ah! quantam stragem edidit, & edit quotidiè lues hæc omnium contagiosissima, tantoque magis contagiosissima, quantò subtilissima, quæ eousque excœcat infectos, ut gloriam Dei credant, quando suam quærunt, & honori Dei derogari opinentur, nisi se suasque sententias propugnent mordendo, exacerbando, ne detrimentum patiatur eorum existimatio, quam tam studiosè nidificant; sed non sunt isthæc placita Deo, exspectandum foret, & interim sic vivendum, sic agendum velut instrumentum in manu artificis, quod neutiquam ex se operari incipit, sed prout dirigitur & regitur.

Sanè dolendum est in multis Religiosis, quorum professio revera est, non multum scire, sed perfectè vivere, qui uti vix quippiam temporis impendunt praxi virtutum, ita studiosissimè occupantur vanis & nugacibus lectionibus, aut certè historiis, nil nisi vanitatem loquentibus. Et quid mirum, si ipsi nil nisi scurrilitates proferant dissoluti, Religiosi in habitu, sæculares in moribus Religiosi

ligiosi in tonsura capitis, Pseudopolitici in gestibus & actionibus, & quoniam in præfixo gemitu quoque ponitur de mortificationibus non permissis, ita necesse est, ut hic quoque mentio fiat, licet hoc contingat rariùs, frequentiùs autem contrarium, fit tamen, sed norint ipsi velim, qui tali spiritu ducuntur, quod corporalis exercitatio sine humili spiritu ad modicum utilis sit, pietas autem, obedientia, humilitas ad omnia; septies in die comedere ex obedientia, inquit Christus ad quandam S. Monialem, gratius Deo obsequium est, quàm jejunare ex proprio motu. Non advertitur sæpe, quod de malo spiritu prodeat hic rigor.

Ita Frater ille Ord. S. Francisci, cui non molestū, sed jucundū potiùs erat jejunare stupentibus omnibus, seu quod sine ulla macillentia corporis, aut pallore vultus id fieret, sive quod cæteroquin magnam pefectionem non præseferret & vitam sanctam; sed fraudem detexit Provincialis visitans, qui ut deprehendit in juvene tenacitatem judicii in hoc abstinentiæ genere, mandavit ei, sicut hactenus ex proprio motu jejunavit, sic imposterum illud prosequeretur ex obedientia; qui postea marcescens & contabescens expertus est, quo spiritu agitabatur ad opus cæteroquin tam sanctum.

Aptè Lanspergius, quamdiu homo juvenis est & passionibus servit, si interim singulare quid præ cæteris prætendat devotionis (abstinentiæ & mortificationis) non recipitur illud, sed ostentationis aut singularitatis vitio tribuitur.

O quàm titillat mentem, ubi pallor condecorat

corat faciem & virtus patefacta commendatur, suspicitur & veneratur. Ita, ita plus nonnuquam placent verba dehortantis Magistri, ut abstineat à rigore, ut moderetur, nec nimium se castiget, quam divinum beneplacitum; penetrant hæc usque ad medullas ossium, quasi oleum impinguant, imò animatur tantò magis ad opus prohibitum, quia idipsum audivit, quod tantoperè quæsivit, sperans se auditurum frequentiùs. Quid? subintrat mentem, euge, euge tu es ille, qui non acopis, non stimulis ad currendam viam Domini indiges, non hic calcaribus opus, aut flagris ad suscitandum teporem, qui transiit in fervorem, in opinione cæterorum, & quidem mei Magistri & Superioris. O quam cautè cum istis procedendum, ne dum crescunt in hac amentia, evanescant. Illud credo ipsis saluberrimum & conducentissimum, ut detegatur fraus, intentio mala, confundantur de hoc, derideantur tanquam haberi velint tam sancti, cùm sint hypocritæ, & certè plus efficies, citius reduces eos ad intentionem saniorem formandam, quàm si enibus verbis coneris dissuadere, & dehortando coercere. Credite, probatum est.

Humilitas præcedat, necesse est, & licet nequaquam intermittendæ sint corporales mortificationes, non tamen exoticæ & singulares assumendæ, magisque in subtractione qualitatis, quàm quantitatis cibi constituenda vera mortificatio. Et certè multi novelli laborant & offendunt persæpe in primo limine, nescio quid apprehendentes in hoc verbo mortificatio.

Ah!

Ah! non consistit in humi cubationibus, ciborum abstinentia, flagellationibus aut simillbus austeritatibus, sed magis in abnegatione voluntatis, in extirpatione amoris proprii, in domandis & subdendis passionibus, hîc hîc consistit. Non est proinde, quod exhorreamus ad verbum istud, mons tam altus non est, uti nobis proponit diabolus; longè suavius est jugum Domini, quàm ut his tam magnis laboribus reddatur onerosum.

Nota: evenire isthæc nimis frequenter in hominibus, qui indomitas adhuc habent passiones, è quorum effectibus cognoscere licebit procedere cuncta ex spiritu, si non malo, tamen certè non imitando, aut permissibili, quia facilè contingit, ut sese destruant in corpore, cerebrumque lædant, quod diabolus ideo machinatur, ut læso cerebro resiliant, aut inepti fiant, melancholiam incurrant, & tædium vitæ spiritualis in tantùm, ut quibus terrena prius fastidio erant, nunc volentes, nolentes coguntur sibi fodere cisternas humanarú consolationum, & sic dum postea corpori subveniunt, spiritum extinguant, devotionem & omnem gustum amittunt, fiuntque toti extra se gerrones, nugaces, scurriles, critici, & dissoluti exiguum cæteris exemplum præbentes, alii verò ad scrupulos deventi, sibi & aliis intolerabiles existere incipiunt, quæ ut evadamus, ad manus sumatur quantociùs

Reformatio per proposita

1. IN omnibus, ſpeciatim verò in legendis libris ſequar ductum Superioris, cujus delectui acquieſcam, ne aberrem in paſcuis, aut herbas carpam venenatas.

2. Semper ſtudebo, ut ea, quæ lego, ſint aut præſcripta mihi, aut certè non ſint contra intentam, expreſſam aut tacitam voluntatem Superioris, quatenus & meritum obedientiæ hauriam inde & quietem animi cuſtodiam.

3. Obedientiam & humilitatem præ univerſis corporalibus mortificationibus habebo in pretio.

4. Nullam unquam mortificationem carnis aſſumam, quæ non expreſsè permiſſa, aut certè quam non permittendam crediderο à Magiſtro, ſi is interrogaretur, cùm in his nequaquàm fundamentum perfectionis conſiſtat, ſed commune ſit & impiis hæreſiarchis, imo & Ethnicis & Atheis fuerit conſuetum, qui tamen omni caruêre ſanctimoniâ.

F I N I S.

COL-

COLLOQUIUM Theologi & Mendici;

continens

Compendiosissimam absolutæ cum divina voluntate conformationis praxin.

Quod à vetustis exemplaribus ipsi Joanni Thaulero adscribitur.

F*Uit olim insignis quidam* Theologus, *qui annis octo precibus continuis à Domino id cupiebat obtinere, ut ipsi hominem quendam ostenderet, qui eum* viam veritatis *edoceret. Cumque vice quâdam vehementissimo hujus rei flagraret desiderio, vox quædam cœlitùs lapsa, ita ipsum allocuta est; Exi foras ad limina templi, & offendes illic hominem, qui te* viam veritatis *edoceat. Exiens igitur invenit* Mendicum *quendam diruptis, sordidis, lutosis pedibus, cujus vestes in universum vix tribus obulis supputares; quem salutans, ita affatus est* Theologus: *Det tibi Deus* prosperum manè. *Respondit* Mendicus: *Non memini me unquam* adversum manè *habuisse. Et* Theologus, *Eja inquit, ut* fortunatum *te faciat Deus, quid ita loqueris: Respondit* Mendicus, *sed nec* infortunatus *aliquando fui. Et* Theologus *esto* felix *ait, quid sibi hæc tua verba volunt? Et* Mendicus, *nunquam, ait,* infelix *fui. Rursum itaque* Theologus *salvet, inquit, te Deus jam nunc apertiùs loquere, neque enim capio quid dicas. Tum* Mendicus *respondit,*

libenter id faciam. Optabas mihi Domine Magister prosperum manè; *& ego me nunquàm* adversum manè *habuisse respondi. Quando enim* fame *premor*, Deum laudo; *& si* frigus *patior, si* grando, *si* nix, *si* pluvia *cadit, si* aura serena *est, vel* turbulenta, Deum laudo; *si* miser *sum atque* despectus, Deum *similiter* laudo. *Et ideo nunquam* triste manè *mihi contigit. Optabas etiam* fortunatum me *fieri, &* ego *nunquam* infortuuatum me *fuisse respondi.* Novi *enim* cum Deo vivere, certusque sum, quidquid ille facit, non posse non esse optimum; unde quidquid ipse vel dabat, vel evenire mihi permittebat, *sive* gratum id esset, *sive* contrarium, dulce *vel* amarum, lætus id tanquam optimum ab ipso suscepi, *& ideo nunquam* infortunatus *fui. Dicebas præterea, ut* felicem me *faceret Deus; ad quod* ego *similiter nunquam* me infelicem *fuisse, subjunxi.* Soli *namque* divinæ voluntati inhærere statui, in qam sic integrè omnem meam transfudi voluntatem, *ut* quicquid ille vult, & ego velim; *Et hac de causa nunqam* infelix *fui, cùm ut dixi,* illius *duntaxat* voluntati *inhærere velim &* meam *ipsi* voluntatem ex integro *resignarim.*

Hæc cùm Mendicus *ille retulisset, ita eum rursus* Theologus *affatus est: Quid obsecro, dicturus esses, si te* Dominus *Majestatis in* abyssum *demergere vellet? Et* Mendicus, *in* abyssum, *inquit me demergeret? Et* Et *revera si id faceret,* duo *mihi* brachia *sunt, in quibus eum amplexarer.* Vnum *est vera* humiltas, *& hoc illi suppono, atque per ipsum sacratissimæ* humanitati *ipsius unitus sum.* Alterum

rum *idemque* dexterum, *est* amor, *qui* divinitati *ipsius unitus est, atque per hunc ipsum circumplector, ita ut mecum ad* infernum *descendere cogeretur. Optatius autem multò mihi foret in* inferno *cum* Deo *esse, quàm vel in* cœlis *sine* illo. *Ex his igitur* Theologus *ille didicit, veram* resignationem *cum* humilitate *profunda compendiosissimam ad Deum* semitam *esse.*

Dehinc iterum ex illo Mendico *percontatus est* Theologus *unde venisset. Cui* Mendicus *à Deo se venisse respondit; Cumque* Theologus *ubi* Deum *reperisset sciscitaretur;* ibi, *inquit ille,* ubi creaturas omnes dereliqui, *Et* Theologus ubi *verò, ait,* Deum reliquisti? *Respondit* Mendicus, In mundis cordibus *&* *hominibus* bonæ voluntatis. *Et* Theologus. *Quisnam, ait, es tu? Respondit* Mendicus, Rex *sum ego. Sciscitante* Theologo *ubinam esset* regnum *ipsius, in* anima *sua id esse respondit* Mendicus. *Sic enim ait &* externos, *&* internos *meos* sensus regnare *novi, ut cunctæ* affectiones *&* vires animæ *meæ, mihi* subditæ *sint. Quod profectò* regnum *cunctis* mundi *hujus* regnis *præstantius esse nullus ambigit.*

Et rursus Theologus *quid, inquit, ad hanc te* perfectionem *perduxit? Respondit* Mendicus, *nimirum* silentium *meum; sublimes* meditationes, *&* unio *cum* Deo, *In nulla re, quæ* Deo minor *foret, quiescere potui.* Iam *verò* Deum *meum* inveni, *& in ipso* pacem *&* quietem *habeo sempiternam, Amen.*

S. FRAN-

S. FRANCISCI Documentum.

De eo quòd in *Patientiâ* perfecta sit lætitia.

O *Frater Leo*, inquit Seraphicus Pater, *quamvis Fratres Minores in omni terra dent bonum exemplum magnæ sanctitatis, & ædificationis, tamen diligenter scribe, & nota, ibi non est perfecta* lætitia; O *Frater Leo, quamvis Frater Minor illuminet cæcos, contractos extendat, dæmones pellat, surdis auditum, claudis gressum, & mutis restituat verbum, & quod majus est, quatriduanum resuscitet mortuum; scribe, quia ibi non est perfecta* lætitia. O *Frater Leo; si Frater minor sciret omnium gentium linguas, & omnes scientias & scripturas, & si sciret prophetare, & revelare non solùm futura, sed etiam conscientias aliorum; scribe, quia ibi non est perfecta* lætitia. *Et si Frater Minor loquatur lingua Angelica, & sciat stellarum cursus, & virtutes herbarum, & sint ei revelationes, thesauri terrarum;* & *si cognosceret virtutes & proprietates avium, piscium & animalium & hominum, & radicum, & lapidum, & arborum, & aquarum, scribe, quia ibi non est perfecta* lætitia. *Et si frater Minor sciret tam solemniter prædicare, quod converteret omnes infideles ad fidem, scribe, quia non est perfecta* lætitia; *& cùm quæreret Frater Leo, ubi esset perfecta* lætitia; *inquit B. Franciscus; Quando veniemus*

niemus ad locum S. Mariæ de Angelis sic balneati, pluviáque & frigore congelati, luto etiam deturpati, & fame afflicti, & ad portam sonabimus & portinarius veniret iratus, dicens ; Qui estis vos ? *& nos diceremus ; sumus duo de fratribus vestris. Et ille econtrario diceret, imò estis duo* Ribaldi, *qui vaditis per mundum eleemosynas pauperum rapiendo, & non aperiret nobis, sed faceret nos stare ad nivem & aquam, in frigore & fame usque ad noctem. Tunc si non tot repulsas & injurias sine turbatione & murmuratione toleraverimus patienter : & cogitaverimus humiliter & charitativè, quòd ille portinarius veraciter nos cognoscit, & quòd Deus excitat linguam suam contra nos.* O Frater *Leo scribe ; quia ibi est perfecta* lætitia. *Et si nos pulsando perseveraverimus, & ille portinarius tanquam contra importunus exeat contra nos ; & durissimè nos afficiat, dicens ; recedite hinc* Pultrones *vilissimi, & ite ad hospitale, qui enim estis vos ? Hic penitus non manducabitis. Et si nos gaudentes hoc portabimus & injuriati cum amore pepercerimus toto corde ; scribe, quia ibi est perfecta* lætitia. *Et si nos undique afflictos, fame urgente ; frigore affligente ; nocte insuper appropinquante, pulsabimus clamabimus, fletu instabimus, ut aperiat nobis, & ille inde stimulatus dixerit ; isti sunt homines* procacissimi *&* protervi*, & ego pacabo eos, & exiens cum uno fuste nodoso, & capiens nos per capucium in terram super lutum, & nives prejiciet, & taliter nos verberabit cum fuste prædicto, quòd undique nos plagis implebit. Si tot mala, si tot*

in-

injurias, & verbera cum gaudio toleremus, considerantes, quòd pœnas Xpi benedicti tolerare, & portare debemus; scribe, & nota diligenter, quòd ibi est perfecta lætitia; *& audi conclusionem; Inter omnia Charismata sancti Spiritûs, quæ Xps servis suis concessit, & concedet, maximum est, vincere seipsum, & libenter propter ipsius charitatem opprobria sustinere. Nam in omnibus mirabilibus supradictis, gloriari non possumus; quia non sunt nostra, sed Dei. Quid enim habes, quod non accepisti, si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non acceperis, sed in Cruce tribulationis & afflictionis possumus gloriari, quia illud est nostrum. Et ideo dixit Apost. Mihi absit gloriari &c.*

FINIS.

No 2